

Project title: “Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross-border area”
acronym “Destinations for all”

Deliverable 3.1.3. Elaboration of a joint methodology and implementing a survey on the tourist flows in Garmen at the beginning and at the end of the project

Municipality of Garmen

<http://destinationsforall.eu/>

The project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014 - 2020”.

The content of this document is sole responsibility of the Municipality of Garmen and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.



Abstract

Methodology for measuring tourist flows and the number of visits to the municipalities of Garmen and Thassos

Annex to Report No 3 on implementation of Activity 3 of Contract No 118/16.04.2018 "Study and planning of the development of tourism in Garmen Municipality"



This methodology is *Sub-activity 3.1: "Development of a joint methodology for measuring tourist flows and the number of visits"* of Activity 3 "Development of a joint methodology and conducting a survey among the tourist flows in the municipalities of Garmen and Thassos at the beginning and at the end of the project" Contract No 118/16.04.2018.

Themes, goals, scope and period of study

Through the studies for determining the tourist flows in the region and the forecast for the tourist development the aim is to *assess the impact and achieve the indicators of the financing program* Interreg V-A Greece-Bulgaria 2014-2020 funding programme. The investment priority under which the project is financed is 6c "Preservation, protection and promotion of natural and cultural heritage" is aimed at valorizing cultural and natural heritage in the cross-border area. The implementation of the project B2.6c.09/28.09.2017 "Initiative to improve the capacity and access to tourist destinations in the cross-border region" will contribute to the achievement of Thematic Objective 6 "Conservation and environmental protection and promotion of resource efficiency" of the Interreg V-A Greece-Bulgaria Cross-Border Cooperation Programme 2014-2020. In this respect, the studies should reach the information necessary to measure the indicator to achieve thematic objective 6c:

Increased number of visits to supported sites with cultural or natural heritage and attractions /number of visits per year/

The set value of the indicator under project B2.6c.09/28.09.2017 "Destinations for all" is 7000.

The measurement of the indicator will be carried out through two separate studies to measure tourist flows (Study 1 to Report 3: Part One and Study 2 to Report 3: Part Two). The two studies will be identical, the first taking place at the beginning of the implementation of the contract and the second at the end.

The studies to be carried out under sub-activity 3.3 have the following main objectives:

- **measurement of tourist flows and the number of visits¹** – will be carried out in both studies;
- **assessment of the factors that are relevant for increasing the tourist flow – the indicators will be determined and measured in each of the two surveys**, and after the second survey a forecast will be made for the tourist development in the *region of municipalities of Garmen and Thassos*.

¹ In view of the objectives of the research, the current methodology is designed to measure incoming tourist flows.

Study period:

In determining the period of research, the period of implementation of the contract 118/16.04.2018 between BUL PRO CONSULTING EOOD and Municipality of Garmen within which the surveys are prepared, as well as the expectations for available statistics /annual, monthly, quarterly, etc./ at the time of the two surveys are taken into account. It is important that this methodology can also be applied outside the period of the contract cited above, by collecting data after the completion of the project, in order to verify the indicators achieved.

- Study 1 – to measure the starting value of the programme indicator: **16.05 – 10.06.2018**
- Study 2 – to measure the final value of the programme indicator: **16.06 – 10.07.2019**

Duration of studies:

- Study 1 – 25 days
- Study 2 – 25 days

Joint indicators for measuring tourist flows and the number of visits

The most important thing in the methodological preparation is associated with determining indicators / indicators of the studies, through which to subsequently carry out the evaluation and analysis - meaningful, factorial and adapted to the theme. Given the difference in the characteristics of the territories of the municipalities of Garmen and Thassos, the current joint indicators are unified in order to be able to be applied in both municipalities.

Indicators for measuring tourist flows and the number of visits:

- *number of tourists who have visited the tourist destination* (Municipality of Garmen and Municipality of Thassos),
 - *of which: foreigners*
- *main characteristics of groups of tourists*
 - *purpose/motive for the visits*
 - *tourist profile (residence, age) – inflows of tourist flows*
 - *representatives of the specific group – people with disabilities*
- number of nights spent - total, by Bulgarians and foreigners;
- number of overnight persons - total, from Bulgarians and foreigners
- length of stay in days - total, by Bulgarians and foreigners

Indicators of the factors that are relevant for increasing the tourist flow:

- General characteristic of the tourist destination (Municipality of Garmen and Municipality of Thassos)².
 - **sites of cultural and historical and natural heritage (additional indicators only for Garmen municipality):**
 - **accessibility:**
 - *Transport accessibility – availability of transport links (road network, rail and bus transport, proximity to an airport – for tourist sites of national importance visited by tourists from other countries);*
 - *Accessibility/ tailoring for tourist visits (state of the site itself and built infrastructure for visits of tourists, etc.);*
 - *Affordability – prices for access and services provided (e.g. guided tour, rental for filming of various events, etc.).*
 - **attractiveness of the site** (including the ways in which it is presented and promoted in order to reach potential tourists);
 - **accessibility of the site for people with disabilities**
 - **existing accommodation facilities** (hotels, guesthouses, etc.), eateries, etc., which are factors influencing the attitude of tourists when planning tourist visits
 - number/ capacity of accommodation (number of beds)
 - number/ shutters catering and entertainment establishments, etc.
 - categorization of accommodation
 - **existing additional services** – guided tours, guided tours (in different languages), sale of souvenirs, demonstration activities, etc.
 - **attitude of tourists** – satisfaction and readiness to visit and/or recommend the destination
 - **attitude of tourism service providers and economic operators from sectors related to tourism** – to diversify services according to demand, to improve services, etc.

I. And information sources for measuring indicators

For the purposes of the studies, the following test methods should be applied:

- documentary study – study of available data/ research/ information in the field of tourism, including in areas related to tourism, etc.
- quantitative and qualitative research – analysis of statistical and other data and analysis of survey results.

Sources of quantitative and quantitative data:

² Thassos Municipality is an international tourist destination and no research is needed with additional indicators of accessibility and attractiveness

- ✎ Official statistics - NSI and The Greek Statistical Authority ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)/ Greek Tourism Authority - EOT / Ferry Authorities– Municipality of Thassos;
- ✎ Municipality of Garmen and Municipality of Thassos;
- ✎ Public sources, including registers of the Ministry of Tourism/ The Greek Tourism Authority - EOT (Greek Authority for Tourism – EOT), etc.;
- ✎ Tourist information centers, museums, tourist sites and attractions, including the sites, which will be funded under the project "Destinations for All";
- ✎ Information from the target groups - surveys/ questionnaires;

List of source data for surveys by source of information (Garmen Municipality)

- 1. NSI – for the territory of garmen municipality:**
 - number of accommodations;
 - number of beds in the accommodation;
 - number of nights spent - total, including foreigners;
 - number of overnight persons - total, including foreigners;
 - number of beds 24/7;
 - duration of stay in days - total, including foreigners;
 - income from accommodation and additional services in the means of shelter - total, including foreigners;

- 2. The administration of Garmen municipality:**
 - available documents – plans, strategies / data / past research/ information in the field of tourism, including in areas related to tourism, etc. acting *at the time of the studies*;
 - required only in case data are not available in the NSI:
 - *number of nights spent in accommodation: total, including foreigners;*
 - *number of persons staying overnight in the accommodation: total, including foreigners;*
 - *duration of stay in days - total, including foreigners;*
 - filling in a ***provided matrix of data on the characteristic of the tourist destination*** – list of sites and evaluation on the additional indicators for the municipality for accessibility and attractiveness - data for the first *survey: as of 2018, for the second to 2019*;
 - information on the number of visits to tourist sites.

- 3. National Tourist Register at the Ministry of Tourism:**

data for the first study: as of 2018, for the second to 2019.

 - Register of "Accommodation and catering and entertainment establishments":

- ✓ Properties
- ✓ Dining and entertainment options
- ✓ Inc. toategorization
- Register of tour operators and travel agencies

4. Information from tourist information centers, museums, tourist sites and attractions

Number of visitors to the sites – statistics. *As part of the specific survey of visitors, the short-term/day visits of tourists (who visited a site without an overnight stay in the area) will also be explored.* The focus of the tourist sites where the surveys will be conducted will be the sites, which will be funded under the project "Destinations for All", including:

- ☞ the springs of natural mineral waters in Municipality of Garmen;
- ☞ the places in the municipality of Garmen, where the bicycle parking lots delivered under the project will be placed;

☞ **period of statistics for the first survey: 2017 by half-year and year 2017**

☞ **period of statistics for the second study:**

🔗 *for measuring tourist flow and the number of visits: 2018 by the six-month and total for theyear;*

🔗 *for forecasting the tourist development in the region of municipalities of Garmen and Thassos: for the period from 2014 to 2018 incl. (on an annual basis and on the six-month basis) and the first half of 2019.*

LIST OF INFORMATION FROM THE MUNICIPALITY OF TASSOS IN CONNECTION WITH THE IMPLEMENTATION OF Contract № 118 / 16.04.2018 between BUL PRO CONSULTING Ltd. and Municipality of Garmen

1. The Greek Statistical Authority ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)

🔗 **alternative sources:** Municipality of Thassos / Greek Authority for Tourism – EOT

for the period 2014 – 2017 r. (in six-month and total for each year)

- number of accommodation places;
- number of beds in accommodation;
- number of nights spent - total, incl. foreigners;
- number of overnight persons - total, incl. foreigners;
- number of beds;
- Length of stay in days - total, incl. foreigners;

- Revenue from accommodation and additional services in the shelter - total, incl. foreigners;

2. Municipality of Thassos:

- available documents – plans, strategies / data / past research / tourism information, incl. in areas related to tourism, etc., operating at the time of the surveys;
- Required only if data is not available in ELSTAT:

for the period 2014 – 2017 r. (in six-month and total for each year)

- *number of nights spent in accommodation: total, incl. foreigners if such statistics are maintained;*
- *number of people staying in accommodation places: total, incl. foreigners if such statistics are maintained;*
- *Length of stay in days - total, incl. foreigners if such statistics are maintained;*

3. Municipality of Thassos/ Greek Authority for Tourism – EOT

data for the first survey: by 2018, for the second to 2019

- (if maintained) Register of "Accommodation and catering establishments":
 - ✓ Accommodation
 - ✓ Nutrition and entertainment
 - ✓ incl. categories
- (in the event that it is maintained) Register of tour operators and travel agencies

4. Fill in the following matrix with information about major tourist sites

Major tourist sites	Information:				Number of visits ³	
	short description	official website	Additional services	Accessibility for people with disabilities	in 2017 (for the First Survey)	in 2018 (for the Second Survey)
<i>Archaeological Museum</i>	give a short description	yes / no (link to be indicated)	Guided tour / tour, etc. - price (please specify)	yes / no		
<i>Camping in Thassos</i>	give a short description	yes / no (link to be indicated)	Guided tour / tour, etc. - price (please specify)	yes / no		

³ Where applicable / maintain a register from the site itself

Major tourist sites	Information:				Number of visits ³	
	short description	official website	Additional services	Accessibility for people with disabilities	in 2017 (for the First Survey)	in 2018 (for the Second Survey)
<i>The sanctuaries of Artemis and Dionysus</i>	give a short description	yes / no (link to be indicated)	Guided tour / tour, etc. - price (please specify)	yes / no		
<i>Ancient Theater</i>	give a short description	yes / no (link to be indicated)	Guided tour / tour, etc. - price (please specify)	yes / no		
<i>Acropolis and temple of Athens</i>	give a short description	yes / no (link to be indicated)	Guided tour / tour, etc. - price (please specify)	yes / no		
<i>The Olive Oil Museum in Panayia</i>	give a short description	yes / no (link to be indicated)	Guided tour / tour, etc. - price (please specify)	yes / no		
<i>Other sites of cultural and historical heritage (add separate rows)</i>	give a short description	yes / no (link to be indicated)	Guided tour / tour, etc. - price (please specify)	yes / no		

II. In order to collect quantitative and qualitative data

Survey 1

INTERREG V-A Greece – Bulgaria Programme 2014-2020

Project: B2.6c.09/28.09.2017 „Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross border area “, „Destinations for all“

Dear Sir / Madam,
In relation to Project B2.6c.09 / 28.09.2017 "Destinations for All" a survey is conducted. Completing this poll will take no more than 3 minutes.

QUESTIONNAIRE

Target group: tourists / visitors

1. Please mark with X:

AGE		SEX		STATUS		YOUR RESIDENCE:	
Up to 25 years		M	F	Student		A resident of Thassos	
From 26 to 35 years				Student		Foreigner	
From 36 to 45 years				Working		Country (please specify):	
From 46 to 65 years				Retired			
Over 65 years of age				A person with a disability			

2. Please mark with X in the first column with the highest level of education you have received.

	I'm currently a student (primary and secondary)
	Unfinished secondary education
	Completed secondary education
	Completed semi-higher education
	Higher education (Bachelor)
	Higher education (Master)

	Graduate Higher Education (Doctor of Science / Doctor of Medicine, etc.)
--	--

Please mark with X in the final column

3. Please specify the purpose of your visit:

visiting a cultural and historical site	
visiting an object of the natural heritage	
sea tourism	
family holiday	
business trip	
other, please specify:	

4. What is the length of your stay?

from 2 to 3 days	
from 3 to 5 days	
from 5 to 7 days	
more than 7 days	
one day	

5. How did you learn about the destination (1) and the place where you are staying (2)?

/ You can choose multiple answers /	(1)	(2)
Tour operator / travel agency		
Recommendation from friends / relatives		
Previous visit		
Websites / Portals / Forums		
Tourist Information Center		
Advertising brochure /		
TV for		
other, please indicate		

6. Are you satisfied with your visit / stay??

I am completely satisfied	
I'm rather satisfied	
rather not	
absolutely not	
I cannot decide	

7. Would you re-visit the destination of Thassos?

definitely yes	
Closer to yes	
rather not	
absolutely not	
I cannot decide	

8. How do you rate access to the site for people with disabilities?

	Mark with X
such access is not provided	
has access for disabled people but needs to be improved	
access for disabled persons is ensured	

9. Did you use any of the following additional services during your visit?

Zip lining (downhill)										
Enduro / ATB / motocross										
Other, please specify:										

Thank you!

INTERREG V-A Greece – Bulgaria Programme 2014-2020

Project: B2.6c.09/28.09.2017 „Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross border area “, „Destinations for all“

Survey 2

INTERREG V-A Greece – Bulgaria Program 2014-2020

Project: B2.6c.09/28.09.2017 „Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross border area “, „Destinations for all“

Dear Sir / Madam,

In relation to Project B2.6c.09 / 28.09.2017 "Destinations for All" a survey is conducted. Completing this poll will take no more than 3 minutes.

Thanks in advance!

QUESTIONNAIRE

Target group: tourism service providers and economic operators from tourism-related sectors / tour guides, tour operators (agencies and agents), hoteliers, restaurateurs, NGOs in the field of tourism, etc./

1. Please indicate the representative of which target group you are (tick the X in the first column):

	hotelier
	restaurateur
	tour operator (agency / agent)
	guide / animator
	NGOs in the field of tourism
	other, please specify

Mark with X:

2. Can you determine the predominant destination of visitors to the tourist destination of Thassos?

visiting a cultural and historical site	
visiting an object of the natural heritage	
SPA / balneotourism	
family holiday	
sea tourism	
business trip	
other, please specify:	

3. Can you determine what the usual length of stay is for tourists?

from 2 to 3 days	
from 3 to 5 days	
from 5 to 7 days	
more than 7 days	
one day	

4. Which, in your opinion, is the guide for tourists when choosing them as a tourist destination?

/ You can choose multiple answers /

	Mark with X
natural environment / nature	
cultural / historical landmarks	
local cuisine	

hospitality and local identity	
accommodation and infrastructure	
Other, please specify:	

5. Please assess the feasibility of additional / leisure activities according to the tourists' demand and your personal impressions?

Please mark on the scale 10 - most desirable to 1 - the most undesirable

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rafting										
Hiking / eco-paths										
Horseback riding										
Paragliding / Skydiving / Parasailing										
Fishing										
Mountain climbing										
Diving										
Camping										
Paintball										
Mountain cycling										
Zip lining (downhill)										
Enduro / ATB / motocross										
Other, please specify:										

6. What do you think should be improved in the tourism sector to develop the tourist destination?

Mark with X	/ You can choose multiple answers /
	extension of the accommodation / new accommodation facilities
	increasing the level of service in accommodation / entertainment
	improvement of the technical infrastructure in the municipality / roads, streets, urban environment
	improving accessibility for people with disabilities
	diversification of tourism activities in order to attract different groups of tourists

	improvement of the strategic planning for tourism development in the municipality
	promotion / promotion of the tourist destination
	improving the state of cultural and historical sites and natural sites
	other, please specify:

7. Which of the following additional services are of interest to tourists according to your impressions?

Mark with X	/ You can choose multiple answers /
	guided tour
	talk
	purchase of souvenirs
	participation in demonstration activities related to, for example, with historical life and culture
	Other, please specify:

Thank you!

INTERREG V-A Greece – Bulgaria Programme 2014-2020
Project: B2.6c.09/28.09.2017 „Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross border area “ „Destinations for all“

Project title: “Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross-border area”
acronym “Destinations for all”

Deliverable 3.1.3. Elaboration of a joint methodology and implementing a survey on the tourist flows in Garmen at the beginning and at the end of the project

Municipality of Garmen

<http://destinationsforall.eu/>

The project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014 - 2020”.

The content of this document is sole responsibility of the Municipality of Garmen and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.



Методология за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията в общините Гърмен и Тасос

Приложение към Доклад № 3 за изпълнение на Дейност 3 от Договор № 118/16.04.2018 г. „Проучване и планиране на развитието на туризма в Община Гърмен“



СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
I.Основа за разработване на методологията за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията	4
1. <i>КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ГЪРМЕН И ОБЩИНА ТАСОС</i>	6
II. Тематика, цели, обхват и период на проучването	9
III.Съвместни индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията	12
IV.Източници на информация за измерване на индикаторите	13
1. <i>Заинтересовани страни и компетентни органи, от които да бъдат събрани изходните данни и целеви групи</i>	18
2. <i>Предпоставки при определяне на обектите, където ще се проведат специфичните проучвания</i>	18
3. <i>Списък с изходните данни за проучванията по източници на информация (Община Гърмен)</i>	20
4. <i>Списък с изходните данни за проучванията по източници на информация (Община Тасос)</i>	21
V.Методологична рамка за провеждане на проучванията	23
1. <i>Методи на събиране на информация и данни</i>	23
2. <i>Анкетни проучвания - инструмент за събиране на качествени данни от целевите групи</i>	24
VI.Методологична рамка за анализ на данните от проучванията	25
VII.Методика за структуриране на получените данни	27
1. <i>Матрици за данни</i>	27
2. <i>Структура на докладите от проведените проучвания</i>	36
VIII.Въпросници за събиране на количествени и качествени данни	36
IX.Организационен план и график за работа	42

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТАБЛИЦИТЕ

<i>Таблица 1 Източници на информация за всеки от индикаторите</i>	14
<i>Таблица 2 Матрица с официална статистическа информация, източници НСИ и ELSTAT</i>	29
<i>Таблица 3 Примерен регистър на база данни с налични документи в областта на туризма, действащи към момента на проучванията</i>	30
<i>Таблица 4 Матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация – Гърмен</i>	31
<i>Таблица 5 Матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация – Тасос</i>	32
<i>Таблица 6 Матрица за обобщаване на информацията за места за настаняване и заведения за хранене и развлечения, източници Национален туристически регистър към Министерство на туризма Община Гърмен и Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - EOT (Greek Authority for Tourism – EOT)</i>	33

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Методология за извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос е разработена в рамките на Договор №118/16.04.2018 г. между „БУЛ ПРО КОНСУЛТИНГ“ ЕООД и Община Гърмен, в изпълнение на проект B2.6c.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район“ (кратко наименование „Дестинации за всички“), финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020, Приоритетна ос 2 „Устойчива и адаптираща се към климатичните промени трансгранична територия“ (2. A Sustainable and Climate adaptable Cross-Border area), Инвестиционен приоритет 6с „Съхранение, защита и промотиране на природното и културно наследство“, в рамките на втория прием на проекти по програмата. Проектът се изпълнява в партньорство между Община Гърмен (България) и Община Тасос (Гърция) и е насочен към *проучване на туристическия потенциал и развитие на туризма в трансграничния район.*

В рамките на Договор №118/16.04.2018 г. е включено ефективно проучване, планиране и промотиране на туристическите ресурси на общината, които да доведат до увеличаване на туристическия поток, в т.ч.:

- *проучвания и подобряване на информационната осигуреност с данни за туристическите ресурси в община Гърмен;*
- *адекватно планиране на мерките за развитие на туризъм, в съответствие с изискванията на Закона за туризма;*
- *създаване на методологична основа за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията на територията на Община Гърмен и Община Тасос.*

Настоящата методология представлява **Под-дейност 3.1: „Разработване на съвместна методология за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията“** от Дейност 3 „Разработване на съвместна методология и извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос в началото и в края на проекта“ от Договор №118/16.04.2018 г.

I. Основа за разработване на методологията за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията

Целта на разработването на методологията (под-дейност 3.1) е осигуряване на съвместимост при оценката на туристическите потоци между двата района и периодите на извършване на проучванията. За успешното извършване на проучванията за измерване на туристическия поток от основно значение е **разработването на настоящата методология**, която предвижда приложими механизми и инструменти за събиране на достатъчна информация за проучванията.

Съществен елемент от методологията е разработването на методологична рамка за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията на територията на общините Гърмен - Република България и Тасос - Република Гърция, която да може да се приложи и в бъдещи проучвания, след приключване на Договора за изпълнение на поръчката.

Основни етапи в разработването на методологията:

- Формулиране на конкретната тематика, цели и задачи на предстоящото проучване, период на проучване
- Формулиране на показателите за оценка и анализ
- Определяне на източници на информация и документи по дефинираните показатели на изследването (официални статистически и публично достъпни данни и документи, налични на регионално, областно или местно ниво)
- Идентифициране на заинтересовани страни и компетентни органи, от които да бъдат събрани изходните данни
- Определяне на методи за ангажирането на идентифицираните заинтересовани страни от трансграничния регион на България и Гърция, които разполагат с надеждна информация, необходима за оценката на туристическите потоци
- Определяне на организационен план-график за работа - план за провеждане на специфични проучвания, в т.ч. проучвания сред посетителите, доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма – период на провеждане, най-подходящ път за комуникация и въвличането им в проучванията

- Определяне на методика за извършване на проучванията (методи за събиране на информация, методи за анализ на данните) - инструментариум и похвати за събиране на изходните данни и качествена информация за целите на анализа
- Определяне на методи за анализ на информацията от анкети, проучвания на публични източници, официална статистическа информация др.
- Създаване на методика за описанието на получените материали (документи, статистическа информация и др.) – матрици за данни
- Разработване на въпросници за събиране на качествена информация, които да бъдат използвани при специфичните проучвания за оценка на туристическите потоци
- Систематизиране на процесите – създаване на Методологията.

Ограничения

Основен проблем на структурата на статистическата информация е, че няма официална диференциация на данните по видове туризъм и на ниво общини. В тази връзка, при проучванията следва да се съобрази липсата на информация на по-ниското териториално ниво и да се използват подходящите за територията източници на информация, които да дадат реална оценка на туристическите потоци и броя на посещенията.

Работни дефиниции и ключови понятия

Туризмът е дейност, свързана с пътуването на хора, задоволяващи познавателните и развлекателните си потребности. Туризмът е социално-икономическо явление, появило се на определен етап от общественото развитие, когато се появяват осъзнати нужди на хората от почивка. В тази връзка, от социологическа гледна точка **туристическите потоци представляват съвкупност от туристически групи с определени характеристики, които се отправят към определена дестинация, за да задоволят познавателните и развлекателните си потребности.**

За **изследването на туристическите потоци** следва да се определят **брой на посетителите на дестинацията** (община Гърмен и община Тасос) и **основните характеристики на групите туристи** – основен профил: от къде са, каква е целта на посещението им.

Респондент - лице или организация, от което изследовател търси всякакъв вид информация за нуждите на конкретно изследване. Терминът се отнася до всички случаи, когато трябва да се получи информация чрез интервюиране, чрез изпращане на въпросници по поща, чрез въпросници за самопопълване

(дневници), чрез наблюдение и всеки друг метод с помощта, на който източника на информация може да бъде записан или проследен по друг начин.

1. Кратък преглед на туризма в Община Гърмен и Община Тасос

Двете общини са признати за туристически дестинации с хиляди посетители всяка година. Община Гърмен е известна национална дестинация за спа туризъм, еко и културен туризъм, с минералните си извори, красивата си природа и исторически си забележителности, а община Тасос е международна дестинация за морски и културен туризъм, характеризираща се с природна красота, важни исторически и културни забележителности и голям брой туристически атракции.

Основен фокус на проекта „Дестинации за всички“ е финансиране на туристическа инфраструктура, достъпна за хора с увреждания, поради което обхващането на тази група е ключов момент в провеждане на проучванията за туристическите потоци.

Община Гърмен

Културно-историческият туризъм е представен от архитектурните резервати и паметници на културата с национално значение.

Село Ковачевица представлява уникален възрожденски архитектурен ансамбъл, обявен за паметник на културата. В селото се намира и църквата “Св. Никола” (1847г.), обявена за паметник на културата с местно значение.

От **античния римски град Никополис ад Нестум** - късно античен и ранновизантийски град, намиращ се в село Гърмен, могат да се видят останки от крепостни стени, култови сгради и други съоръжения. Това е един от трите града, основани на Балканския полуостров от римския император Траян в чест на победата му над даките през 106 г. от н.е., наречен “Град на победата на Места”. В близост до античния град при разкопки са открити останки от базилика.

Съществува **праисторическо селище и тракийско светилище в местността “Градище”** до село Долно Дряново. Светилището е рядък природен феномен с изграден тракийски култов център. Той е археологически паметник на културата с национално значение.

До с. Дъбница са разкрити останките от **късноантична и средновековна крепост**.

Селският туризъм е едно от водещите направления в туристическото предлагане в региона. Най-добре развит е във **вилно селище Лещен**. Селото е един от най-привлекателните и автентични курорти за селски туризъм в България. Петнайсет реставрирани стари къщи предлагат характерната за региона възрожденска

атмосфера, съчетана с модерен комфорт. В Лещен се намира и **църквата “Св. Парашкева”**. Тя е построена през 1837 г. и е художествен паметник на културата.

СПА туризмът (балнеотуризмът) е свързан с минералните извори в **село Огняново**. Минералната вода има благоприятно въздействие върху редица заболявания. Красивата природа и термалните води правят с. Огняново предпочитан курорт за десетки туристи от страната и чужбина.

С достатъчно потенциал за развитие на планински и екотуризмът разполага не само общината, но и целия регион. Този вид туризъм все още не е развит на необходимото ниво, но има много голям потенциал за това.

Резерватът “Тъмната Гора” се намира в горното поречие на р. Канина и отстои на 16 км.от с. Ковачевица. Създаден е с цел опазване на вековна смесена гора от смърч, ела и бук.

Ждрелото на река Канина в местността “Синия Вир” е един от най-впечатляващите природни феномени в района.

“Каялийските скали” са защитени скални образувания със статут на природна забележителност от 1984 г. **“Козият камък”** е уникално скално образувание и е обявено за природна забележителност през 1976 г.

Пещера “Ризова дупка” е карстова пропаст с дълбочина 10-12 метра, а **пещера “Маноилова дупка”** е най-дългата пещера в Дъбрашкия дял на Западните Родопи и в цяла Югозападна България. Нейната дължина е 2 175 м.

Заградски чинари са двете най-атрактивни вековни дървета в района. Те са на възраст над 600 г., с огромни размери и изключителна красота. През 1968 г. са защитени от държавата със закон.

В региона са обозначени редица екопътеки: Канинска екопътека с дължина около 16 км., разделена на различни сектори; Ковачевица – Скребатно – Осиково – Рибново; Ковачевица – Долен и Заграде – Гърмен - Старо Дебрен - Долно Дряново - Долен.

Потенциалът за развитие на туризма на територията на общината е свързан предимно със създаване и промоция на екотуристически продукти, селски и културни маршрути. Перспективите за развитие на туристическия бизнес са свързани предимно с разработването на наличните културно-исторически и антропогенни ресурси и предлагане на регионален туристически продукт в рамките на сътрудничество с останалите общини от Югозападния туристически регион.

Община Тасос

Наричан Зеленият остров, Тасос е истинско парче от рая – с маслинови горички, борове, кипариси и вечнозелени храсти. Пясъчни плажове, скалисти плажове, мраморни плажове и едно безкрайно, синьо и топло море. Освен, че е опасан от кристално сините води на Егейско море, Тасос крие в недрата си и множество руини от антични градове и е обвит в легенди, които му придават допълнителен чар.

Праисторическите и исторически забележителности, археологическите обекти от голямо значение, раннохристиянските базилики, манастирите, издълбаните храмови църкви, планинските селища с традиционната архитектура са сред богатствата и предимствата на остров Тасос. За богатата история на града свидетелстват археологически находки из целия остров. Град Лименас (на гръцки старото й име е било Тасос) - най-големият град на острова, е разположен в потънал в зеленина живописен залив, интересен е и археологическият музей в града, където могат да се видят предмети от VII век пр. Хр. до началото на миналия век. В Стария град се намират **светилищата на Артемида и Дионисий, а на хълма са разположени Античният театър, Акрополът и храмът на Атина.**

Друга интересна дестинация е старата столица на острова - **Панагия**. Разходката из тесните улички покрай белосаните и покрити с каменни плочи вместо с керемиди къщурки е истинско пътуване във времето. Колоритното Казавити, в което човек не само може да се полюбува на старинните къщи и църкви, но да се потопи в тишината, огласяна само от лястовиците и течащата планинска вода и забележителния заспал във времето Теологос, в който стародавната архитектура е съхранена, а традициите и обичаите - още живи, са само три от тях. Интересни забележителности са местната църква и Пещерата на дракона.

В рибарското селище Алики се намира езически храм, издигнат през VII век пр. Хр. **Манастирът "Архангелу"** е построен директно върху скалите, надвиснали над морето, по пътя към Алики. Обителта е клон на атонския манастир Филотеу. **Манастирът "Панагиас"** се намира по пътя за Мариес и в него живеят само един или двама монаси. **Манастирът "Свети Пантелеймон"** се намира във вътрешността на острова, в близост до Казавити.

Но Тасос не е само море и руини - много от съкровищата му не са на брега. Сенчести таверни в горещите следобеди, гъсти зелени гори и куполообразна планина, чийто обрасъл във вековни гори, връх Ипсарио успява да се издигне на над 1200 м над нивото на морето, въпреки че диаметърът на острова е само някакви си двайсетина километра.

Всъщност островът е формиран от мрамори, гнайси и шисти от родопския масив, а мраморът му се слави още от времето преди Христа. Обраслите в зеленина склонове

на Тасос са скътали в пазвите си красиви, стари планински села, закътани далеч от набезите на пиратите в миналото.

Островът е известен с **безкрайните маслинови гори** (повече от 1 млн. дървета), добивания млечнобял мрамор и с прочутия със своя аромат студено пресован зехтин. Не по-малко внимание заслужават обаче виното, пчелният мед и гостоприемството на местните хора. Населяван още през каменната ера, Тасос е известен от дълбока древност, когато островът се славел със златните си мини и бил наричан „Атина на Севера“. В **Музея на зехтина в Паная** се демонстрира как от маслините се извлича зехтин от древността, когато за тази цел са се използвали тежки камъни, та чак до наши дни.

Широк от запад на изток по-малко от двайсет километра, а дълъг от север на юг почти двайсет и пет, Тасос има площ от около 385 кв. км и се обикаля за по-малко от сто километра по околоръстно шосе, предлагащо множество живописни гледки. В своята северна част Тасос е покрит с неочаквано гъсти за един гръцки остров борови гори, като тъмнозеленото на южните иглолистни видове прелива в наситено синия цвят на морето. В южната част на острова растителността е доста по-бедна, а склоновете по-стръмни и каменисти. Затова пък повечето хубави, макар и малки, пясъчни плажове са именно там.

II. Тематика, цели, обхват и период на проучването

Чрез проучванията за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие се цели *оценка на въздействието и постигане на индикаторите на финансиращата програма „Интеррег V-A Гърция – България“ 2014-2020*. Инвестиционният приоритет, по който се финансира проектът е бс „Съхранение, защита и промотиране на природното и културно наследство“ е насочен към валоризиране на културно и природно наследство в трансграничния регион. Реализацията на Проект B2.6с.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район“ ще допринесе за постигане на Тематична цел 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“ на Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020. В тази връзка чрез проучванията следва да се достигне до информацията, необходима за измерване на индикатора за постигане на тематична цел бс:

Увеличен брой посещения на подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности /брой посещения на година/

Заложената стойност на индикатора по проект B2.6с.09/28.09.2017 „Дестинации за всички“ е 7000.

Измерването на индикатора ще се извърши чрез две отделни проучвания за измерване на туристическия поток (*Проучване 1 към Доклад 3: Първа част и Проучване 2 към Доклад 3: Втора част*). Двете проучвания бъдат идентични, като първото ще се проведе в началото на изпълнението на Договора, а второто в края.

Проучванията, които ще се проведат в рамките на под-дейност 3.3 имат следните основни цели:

- **измерване на туристическите потоци¹ и броя на посещенията** – ще се извърши и в двете проучвания;
- **оценка на факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока** – показателите ще се определят и измерят в рамките на всяко от двете проучвания, като след второто проучване ще се направи *прогноза за туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос*.

Период на проучванията:

При определяне на периода на проучванията са взети предвид периода на изпълнение на Договор №118/16.04.2018 г. между „БУЛ ПРО КОНСУЛТИНГ“ ЕООД и Община Гърмен, в рамките на който се изготвят проучванията, както и очакванията за налични статистически данни /годишни, месечни, тримесечни и др./ към момента на извършване на двете проучвания. От важно значение е фактът, че настоящата методология може да се прилага и извън периода на цитирания по-горе договор, чрез събиране на данни след приключване на проекта, с цел верифициране на постигнатите индикатори.

- Проучване 1 – за измерване на начална стойност на индикатора на програмата и показателите: **16.05 – 10.06.2018 г.**
- Проучване 2 – за измерване на крайна стойност на индикатора на програмата и показателите: **16.06 – 10.07.2019 г.**

Продължителност на проучванията:

- Проучване 1 – 25 дни
- Проучване 2 – 25 дни

Времеви обхват на проучванията:

¹ С оглед целите на проучванията, настоящата методология е създадена за измерване на входящите туристически потоци.

За целите на измерване на туристическите потоци и броя на посещенията в проучванията се определят базови стойности на избраните показатели и на индикатора като цяло (в рамките на първото проучване), която да бъде сравнима с идентични данни след определен период от време (второто проучване). За формиране на по-ясна тенденция в динамиката на някои от показателите, за които са налични статистически данни, ще се направи преглед на данните за 3 или 5 годишен период. Преглед на индикаторите на финансиращата програма показва, че приложимият индикатор (посочен по-горе) следва да се измери на годишна база. С оглед спецификата на предстоящите проучвания, за да се измери динамиката в туристическите потоци (нарастване/ намаляване) и броя на посещенията в началото и края на проекта, **времения обхват на данните за всяко от проучванията ще бъде 1 година**, като данните за **първото проучване** следва да обхванат **2017 година**, а за **второто – 2018 година**. При анализа на данните следва да се направят и шестмесечни разрази, с цел определяне на туристопотоците и броя на посещенията в различните туристически сезони. Не на последно място трябва да се отбележи, че договорът за изпълнение на проучванията приключва през м. юли 2019 г., поради което настоящата методология предвижда инструменти за проекция на годишните данни за 2019 г., които могат да се верифицират с инструментариума на методологията след 31.12.2019 г.

За оценка на факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока и ще се изследват характеристиките на туристическите дестинации към момента на проучванията, а при *прогнозата за туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос*, която ще се извърши след края на второто проучване, трябва да се вземат предвид **статистически данни за туристопотоците за периода от 2014 до 2018 г. вкл. (на годишна база и по шестмесечия) и първото шестмесечие на 2019 г.**

Териториален обхват на проучванията: територията на община Гърмен и община Тасос².

В настоящата методология са разработени съвместни индикатори – унифицирани за двете общини, за измерването на които са посочени конкретен план и списък с източници на информация, предоставени на Община Тасос. Конкретните данни за територията на Община Тасос ще бъдат събрани със съдействието на Община Гърмен, в качеството и на водещ партньор по проекта „Дестинации за всички“.

² Данните за Община Тасос следва да бъдат предоставени на Изпълнителя със съдействието на Община Гърмен в качеството ѝ на водещ партньор по проекта.

III. Съвместни индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията

Най-важното в методическата подготовка се свързва с определяне индикатори/показатели на проучванията, чрез които впоследствие да се осъществи оценката и анализа - съдържателен, факторен и приспособен към тематиката. Предвид разликата в характеристиките на териториите на община Гърмен и Община Тасос, настоящите съвместни индикатори са унифицирани, с цел да могат да се приложат и в двете общини.

Индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията:

- *брой туристи, посетили туристическата дестинация* (община Гърмен и община Тасос),
 - *в т.ч. чужденци*
- *основни характеристики на групите туристи*
 - *цел/ мотив за посещенията*
 - *профил на туристите (местожителство, възраст) – входящи туристически потоци*
 - *представители на специфичната група – хора с увреждания*
- *брой реализирани нощувки - общо, от българи и от чужденци;*
- *брой пренощували лица - общо, от българи и от чужденци*
- *продължителност на престоя в дни - общо, от българи и от чужденци*

Индикатори за факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока:

- *Обща характеристика на туристическата дестинация (община Гърмен и община Тасос³).*
 - обекти на културно-историческото и природно наследство (допълнителни индикатори само за община Гърмен):**
 - **достъпност:**
 - *Транспортна достъпност – наличие на транспортни връзки (пътна мрежа, ЖП и автобусен транспорт, близост до летище – за*

³ Община Тасос е международна туристическа дестинация и не е необходимо изследване с допълнителни индикатори на достъпността и атрактивността

туристически обекти от национално значение, посещавани от туристи от други държави);

- *Достъпност/ пригоденост за туристически посещения (състояние на самия обект и изградена инфраструктура за посещения на туристи и др.);*
- *Финансова достъпност – цени за достъп и на предоставяните услуги (напр. Обиколка с екскурзовод, наем за заснемане на различни събития и др.).*
 - **атрактивност на обекта** (в т.ч. начините по които е представен и промотиран, за да достигне до потенциалните туристи);
 - **достъпност на обекта за хора с увреждания**
- *съществуващата настанителна база (хотели, къщи за гости и др.), заведения за хранене и др., които са фактори, влияещи нагласата на туристите при планирането на туристически посещения*
 - брой/ капацитет на места за настаняване (брой легла)
 - брой/ капаците заведения за хранене и развлечения и др.
 - категоризация на местата за настаняване
- *съществуващи допълнителни услуги – обиколки с екскурзовод, беседи (на различни езици), продажба на сувенири, демонстрационни дейности и др.*
- *нагласа на туристите – удовлетвореност и готовност за повторно посещение и/ или препоръчване на дестинацията*
- *нагласа на доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма – за разнообразяване на услугите съобразно търсенето, за подобряване на услугите и т.н.*

IV. Източници на информация за измерване на индикаторите

За целите на проучванията следва да се приложат следните методи на изследване:

- документално изследване – проучване на налични документи/ данни/ изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма и др.
- количествено и качествено изследване – анализ на статистически и други данни и анализ на резултати от анкетни проучвания.

Източници на количествени и качествени данни:

- ☒ Официални статистически данни - НСИ и Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – EOT)/ Фериботни власти – Община Тасос;
- ☒ Община Гърмен и Община Тасос;
- ☒ Публични източници, в т.ч. регистри на Министерство на туризма/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – EOT) и др.;
- ☒ Туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции, в т.ч. обектите, които ще се финансират по проект „Дестинации за всички“;
- ☒ Информация от целевите групи - анкети/ въпросници;

Таблица 1 Източници на информация за всеки от индикаторите

индикатор/ област, която се изследва	Постановка в анализа	Източник на информация (Гърмен)	Източник на информация (Тасос)
Индикатори за измерване на туристическите потоци:			
И 1: брой туристи, посетили туристическата дестинация: общо, в т.ч. чужденци	Индикаторът съдържа обща информация за: И 1.1: брой пренощували лица: общо, в т.ч. чужденци И 1.2: брой краткотрайни посещения (еднодневни) В основата на измерването на туристопотока е анализа на данните за броя	И 1.1: Статистика на НСИ Алтернативен източник: Община Гърмен ⁴ И 1.2: Специфично проучване сред посетителите/ туристите (анкетно проучване); Информация от туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции	И 1.1: Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority) Алтернативен източник: Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – EOT) И 1.2: Специфично проучване сред

⁴ Съгласно Закона за туризма, Лицата, извършващи хотелиерство, водят регистър за настанените туристи със съдържание на данните, утвърдени от министъра на туризма и публикувани на интернет страницата на Министерството на туризма (чл. 116, ал. 1). Достъп до данните има съответната община - за данните за броя на настанените лица, тяхното гражданство и броя на реализираните нощувки на територията и (чл.116, ал.7, т.2)

§ 11. (2) До осигуряване на условията за обмен на данни по ал. 1 лицата, извършващи хотелиерство, ежемесечно подават по електронен път данните по чл. 116, ал. 7, т. 2 до съответната община чрез справка-декларация по образец, утвърден от министъра на туризма и публикуван на интернет страницата на Министерството на туризма. До утвърждаване на образеца информацията за броя на реализираните нощувки се подава по досегашния ред.

индикатор/ област, която се изследва	Постановка в анализа	Източник на информация (Гърмен)	Източник на информация (Тасос)
	<p>пrenoшували лица в местата за настаняване. Тъй като културно-историческият туризъм предполага и краткотрайни посещения на конкретни обекти, допълнително ще се изследват посещенията на основните туристически обекти, по данни от самите обекти/ ТИЦ/ туроператори и др. Чрез извадков метод, в рамките на специфичното анкетно проучване сред посетителите ще се определи съотношението на краткотрайните посещения.</p>		<p>посетителите/ туристите (анкетно проучване); Информация от туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции</p> <p>Алтернативен източник: Информация от фериботните власти за броя преминали лица</p>
<p>И 2: брой реализирани нощувки: общо, в т.ч. чужденци</p>		<p>Статистика на НСИ</p> <p>Алтернативен източник: Община Гърмен (съгласно бележка под линия № 4)</p>	<p>Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)</p>
<p>И 3: продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. българи и чужденци</p>			<p>Алтернативен източник: Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – EOT)</p>
<p>И 4: основните характеристики на групите туристи</p>	<p>Изследват се: И 4.1: цел/ мотив за посещенията И 4.2: профил на туристите (местожителство, възраст) – входящи туристически потоци</p>	<p><i>специфично проучване сред посетителите/ туристите (анкетно проучване)</i></p>	<p><i>специфично проучване сред посетителите/ туристите (анкетно проучване)</i></p>

индикатор/ област, която се изследва	Постановка в анализа	Източник на информация (Гърмен)	Източник на информация (Тасос)
Индикатори за факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока:			
<p>И 5: Обща характеристика на туристическата дестинация (община Гърмен и община Тасос)</p>		<p>Документално проучване и данни (по съставена матрица) от Община Гърмен</p> <p>Изследват се допълнителни индикатори за община Гърмен.</p> <p>И 5.1: достъпност, в т.ч.: И 5.1.1: Транспортна достъпност – наличие на транспортни връзки (пътна мрежа, ЖП и автобусен транспорт, близост до летище – за туристически обекти от национално значение, посещавани от туристи от други държави); И 5.1.2: Достъпност/пригоденост за туристически посещения (състояние на самия обект и изградена инфраструктура за посещения на туристи, осигурена достъпност за хора с увреждания и др.); И 5.1.3: Финансова достъпност – цени за достъп и на предоставяните услуги (напр. Обиколка с екскурзовод, наем за заснемане на различни събития и др.).</p> <p>И 5.2: атрактивност на обекта (в т.ч. начините по които е представен и промотиран, за да достигне до потенциалните туристи)</p>	<p>Документално проучване и данни (по съставена матрица) от Община Тасос</p> <p>Община Тасос е международна туристическа дестинация и не е необходимо изследване с допълнителни индикатори на достъпността и атрактивността</p>

индикатор/ област, която се изследва	Постановка в анализа	Източник на информация (Гърмен)	Източник на информация (Тасос)
И 6: <i>съществуващата настанителна база</i> (хотели, къщи за гости и др.), заведения за хранене и др., които са фактори, влияещи нагласата на туристите при планирането на туристически посещения	Изследват се: ○ И 6.1: брой/ капацитет на места за настаняване (брой легла) ○ И 6.2: брой/ капаците заведения за хранене и развлечения и др. ○ И 6.3: категоризация на местата за настаняване	Национален туристически регистър към Министерство на туризма, в т.ч.: Регистър на "Места за настаняване и заведения за хранене и развлечения"	Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ)
И 7: <i>съществуващи допълнителни услуги</i>	Изследва се наличието на допълнителни услуги като: обиколки с екскурзовод, беседи (на различни езици), продажба на сувенири, демонстрационни дейности и др.	■ <i>специфично проучване сред доставчиците на туристически услуги (анкетно проучване)</i> ■ <i>специфично проучване сред икономически оператори от сектори, свързани с туризма (анкетно проучване)</i>	■ <i>специфично проучване сред доставчиците на туристически услуги (анкетно проучване)</i> ■ <i>специфично проучване сред икономически оператори от сектори, свързани с туризма (анкетно проучване)</i>
И 8: <i>нагласа на туристите</i>	Изследва се удовлетвореност и готовност за повторно посещение и/ или препоръчване на дестинацията	<i>специфично проучване сред посетителите/ туристите (анкетно проучване)</i>	<i>специфично проучване сред посетителите/ туристите (анкетно проучване)</i>
И 9: <i>нагласа на доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма</i>	Изследва се готовност и нагласа за разнообразяване на услугите съобразно търсенето, за подобряване на услугите и т.н.	<i>специфично проучване сред доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма (анкетно проучване)</i>	<i>специфично проучване сред доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма (анкетно проучване)</i>

1. Заинтересовани страни и компетентни органи, от които да бъдат събрани изходните данни и целеви групи

☞ Заинтересовани страни и компетентни органи, от които да бъдат събрани изходните административни данни:

1. Община Гърмен и община Тасос.
2. НСИ и Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)/ Гръцкият орган по туризъм - EOT (Greek Authority for Tourism – EOT)/ Фериботни власти за данни за броя посетители на остров Тасос;
3. Туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции, в т.ч. обектите, които ще се финансират по проект „Дестинации за всички“;

☞ Целеви групи на специфичните проучвания:

- ✓ **туристи**, посетили дестинациите Община Гърмен и Община Тасос с цел краткотрайни посещения на конкретни туристически обекти и/или отседнали в местата за настаняване;
- ✓ **доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма (анкетно проучване)** – екскурзоводи, туроператори (агенции и агенти), хотелиери, ресторантьори, НПО в сферата на туризма и др.

2. Предпоставки при определяне на обектите, където ще се проведат специфичните проучвания

Официалната статистическа информация, поддържана в областта на туризма от НСИ (Националният статистически орган на РБългария) и ELSTAT (Hellenic Statistical Authority - Националният статистически орган на РГърция) има следната структура:

- брой места за настаняване;
- брой легла в местата за настаняване;
- брой реализирани нощувки - общо, в т.ч. чужденци;
- брой пренощували лица - общо, в т.ч. чужденци;
- брой легладенонощия;
- продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. чужденци;

- приходи от нощувки и допълнителни услуги в средствата за подслон - общо, в т.ч. чужденци

Въпреки, че информацията се поддържа от НСИ/ ELSTAT, е вероятно тя да не е налична на по-ниско териториално ниво – за територията на община Гърмен/ Тасос. Ако информацията не е налична за конкретните дестинации, следва да се идентифицират алтернативни източници.

В допълнение, за специфичните проучвания сред туристите, доставчиците на туристическите услуги и икономическите оператори от сектори, свързани с туризма, проучванията трябва да обхванат: **туристически информационни центрове, туристическите атракции – обекти на културно-историческото и природно наследство, музеите и др.** За определяне на обектите в Община Гърмен се използва Национален туристически регистър към Министерство на туризма, за Община Тасос – по данни от общинската администрация/ Гръцкия орган по туризма ЕОТ.

Туристическите обекти/ атракции се идентифицират по данни на Община Гърмен, Община Тасос и публични източници. Фокус на туристическите обекти, в които ще се проведат проучванията ще бъдат обектите, които ще се финансират по проект „Дестинации за всички“, в т.ч.:

- ☞ изворите от натурални минерални води в Община Гърмен;
- ☞ местата в община Гърмен, на които ще бъдат поставени паркингите за велосипеди, доставени по проекта;
- ☞ къмпинга в Община Тасос.

За Община Гърмен

Съгласно разпоредбите на Закона за туризма **статистическите данни за туризма и туристическа информация са: местата за настаняване**, в т.ч.: клас А - хотели, мотели, апартаментни туристически комплекси, вилни селища, туристически селища и вили; клас Б - семейни хотели, хостели, пансиони, почивни станции, къщи за гости, стаи за гости, апартаменти за гости, бунгала и къмпинги.

Лицата, извършващи хотелиерство, са длъжни ежемесечно да подават информация в съответната община за броя на реализираните нощувки. Тази информация трябва да се поддържа и от Община Гърмен, която може да се използва като алтернативен източник.

За Община Тасос

Гръцкият статистически орган ELSTAT (Hellenic Statistical Authority) поддържа идентични с НСИ данни в областта на туризма, които се предоставят от местата за настаняване (хотели, подобни заведения и туристически къмпинги) ежемесечно. Данните се обобщават на месечна и годишна база. В случай, че информацията не е налична на по-ниско териториално ниво (за община Тасос), следва да се използват алтернативни източници като: регистри, поддържани от Община Тасос, информация от Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ) и др.

3. Списък с изходните данни за проучванията по източници на информация (Община Гърмен)

1. НСИ – за територията на община Гърмен:

- брой места за настаняване;
- брой легла в местата за настаняване;
- брой реализирани нощувки - общо, в т.ч. чужденци;
- брой пренощували лица - общо, в т.ч. чужденци;
- брой легладенонощия;
- продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. чужденци;
- приходи от нощувки и допълнителни услуги в средствата за подслон - общо, в т.ч. чужденци;

2. Общинска администрация Гърмен:

- налични документи – планове, стратегии/ данни/ минали изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма и др., **действащи към момента на проучванията;**
- изисква се само в случай, че няма налични данни в НСИ:
 - брой реализирани нощувки в местата за настаняване: общо, в т.ч. чужденци;
 - брой пренощували лица в местата за настаняване: общо, в т.ч. чужденци;
 - продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. чужденци;
- попълване на предоставена **матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация** – списък с обекти и оценка по допълнителните индикатори за общината за достъпност и атрактивност - данни за първото проучване: към 2018 г., за второто към 2019 г.;
- информация за броя на посещенията на туристическите обекти.

3. Национален туристически регистър към Министерство на туризма:

данни за първото проучване: към 2018 г., за второто към 2019 г.

- Регистър на "Места за настаняване и заведения за хранене и развлечения":
 - ✓ Места за настаняване
 - ✓ Заведения за хранене и развлечения
 - ✓ вкл. категоризация
- Регистър на туроператори и туристически агенции

4. Информация от туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции

Брой посетители на обектите – статистически данни. В рамките на специфичното проучване на посетителите ще бъдат изследвани краткотрайните/ еднократни посещения на туристите (посетили даден обект без нощувка в района). Фокус на туристическите обекти, в които ще се проведат проучванията ще бъдат обектите, които ще се финансират по проект „Дестинации за всички“, в т.ч.:

- ☞ изворите от натурални минерални води в Община Гърмен;
- ☞ местата в община Гърмен, на които ще бъдат поставени паркингите за велосипеди, доставени по проекта;

☞ период на статистическите данни за първото проучване: 2017 г. по шестмесечия и общо за годината

☞ период на статистическите данни за второто проучване:

🔗 за измерване на туристопотока и броя на посещенията: 2018 г. по шестмесечия и общо за годината;

🔗 за прогноза на туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос: за периода от 2014 до 2018 г. вкл. (на годишна база и по шестмесечия) и първото шестмесечие на 2019 г.

4. Списък с изходните данни за проучванията по източници на информация (Община Тасос)

1. Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)

🔗 алтернативни източници: Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – EOT)

- брой места за настаняване;
- брой легла в местата за настаняване;
- брой реализирани нощувки - общо, в т.ч. чужденци;
- брой пренощували лица - общо, в т.ч. чужденци;
- брой легладенонощия;

- продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. чужденци;
- приходи от нощувки и допълнителни услуги в средствата за подслон - общо, в т.ч. чужденци;

2. Община Тасос:

- налични документи – планове, стратегии/ данни/ минали изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма и др., **действащи към момента на проучванията;**
- изисква се само в случай, че няма налични данни в ELSTAT:
 - брой реализирани нощувки в местата за настаняване: общо, в т.ч. чужденци, в случай че се поддържа такава статистика;
 - брой пренощували лица в местата за настаняване: общо, в т.ч. чужденци, в случай че се поддържа такава статистика;
 - продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. чужденци, в случай че се поддържа такава статистика;
- попълване на предоставена **матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация** – списък с обекти и оценка по допълнителните индикатори за общината за достъпност и атрактивност - данни за първото проучване: към 2018 г., за второто към 2019 г.;

3. Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ)

данни за първото проучване: към 2018 г., за второто към 2019 г.

- Регистър на "Места за настаняване и заведения за хранене и развлечения":
 - ✓ Места за настаняване
 - ✓ Заведения за хранене и развлечения
 - ✓ вкл. категоризация
- Регистър на туроператори и туристически агенции

4. Информация от туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции

Алтернативен източник - Фериботни власти за индикатор „брой туристи, посетили туристическата дестинация / брой преминали лица – входящи потоци“⁵;

⁵ В случай, че бъде използват този алтернативен източник, при оценка на Индикатор 1 „Брой туристи, посетили туристическата дестинация“ не се изследва допълнително И 1.1. „Брой пренощували лица“ за измерване на туристопотока в Община Тасос.

Брой посетители на обектите – статистически данни. В рамките на специфичното проучване на посетителите ще бъдат изследвани краткотрайните/ едnodневни посещения на туристите (посетили даден обект без нощувка в района). Фокус на туристическите обекти, в които ще се проведат проучванията ще бъдат обектите, които ще се финансират по проект „Дестинации за всички“, в т.ч.:

- кърмпинга в Община Тасос.

- ☞ период на статистическите данни за първото проучване: 2017 г. по шестмесечия и общо за годината
- ☞ период на статистическите данни за второто проучване:
 - ☞ за измерване на туристопотока и броя на посещенията: 2018 г. по шестмесечия и общо за годината;
 - ☞ за прогноза на туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос: за периода от 2014 до 2018 г. вкл. (на годишна база и по шестмесечия) и първото шестмесечие на 2019 г.

V. Методологична рамка за провеждане на проучванията

Подходите и методите, определени в настоящата методология за събиране на количествена и качествена информация са съобразени със спецификата на територията и осигуреността и с данни на общинско ниво.

1. Методи на събиране на информация и данни

Проучванията и анализите, необходими за реализацията на Дейности 3 се основават на първична и вторична информация. Този подход позволява с голяма степен на валидност да се отговори на общите и специфични аналитични въпроси. Методиката за анализ и методите за събиране на информация се основават на задаването на структурирана група критерии, по които се събира и анализира информацията, до достигането на отговори чрез приетия начин за анализ на информацията.

Метод за събиране на количествени данни: анализ на налична статистическа информация и данни, в т.ч. от:

- ☞ Официални статистически данни;
- ☞ Публични източници, в т.ч. регистри;

- ☞ Документи/ данни/ изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма;

Метод за събиране на качествени данни:

- ☞ Анкетни проучвания сред заинтересованите страни. Идентифицирането на респондентите е от съществено значение за максимално извличане на информация.

2. Анкетни проучвания - инструмент за събиране на качествени данни от целевите групи

Извършване на проучване за измерване на туристическия поток в началото и края на проекта трябва да включва *специфични проучвания сред посетителите, доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма.*

Емпиричната информация се събира с извадково изследване. Емпиричните индикатори присъстват във въпросниците под формата на въпроси и твърдения. Въпросите са открити и закрити (затворени). При закритите въпроси се използват различни скали: номинални, ординални и интервални. Стремещт за прилагане на по-силни аналитични методи дават приоритет на ординалните скали (включително скала на Ликерт). **Прилага се метод на извадката.**

Методът за извадка, който е приложен по отношение на целевите групи, е тристепенна случайна извадка в рамките на следните основни страти:

- 1) Тип на респондентите – *туристи, доставчици на туристически услуги, НПО и икономически оператори в областта на туризма и т.н.*
- 2) Сегментиране по местоживееене – с цел да се определи *характеристиката на туристопотока;*
- 3) Сегментиране по цел на посещенията – *при изследването на продължителността на посещенията (краткотрайни, с цел посещение на конкретен обект и продължителни посещения – туристи отседнали в местата за настаняване);*

Целта на групирането е да се адресират с подходящи въпроси отделните групи респонденти. Филтрирането на данните от респондентите ще се извърши при анализа на събраната информация.

Препоръчителен размер на извадката за всяко от проучванията

- ☞ **туристи/ посетители** – 100 респондента за Община Гърмен и 100 респондента за Община Тасос
- ☞ **доставчици на туристически услуги, НПО и икономически оператори в областта на туризма и т.н.** – 50 респондента за Община Гърмен и 50 респондента за Община Тасос.

VI. Методологична рамка за анализ на данните от проучванията

Изследването на данните от проучванията, се извършва чрез използване на статистически методи за обобщаване на данните от анкетните проучвания:

☞ *Кодиране, обработка и анализ на данните*

- ✓ Кодирането, логическият оглед и въвеждането на данните ще бъде извършено с помощта на електронни таблици и специализирани софтуерни продукти (SPSS, PSPP и др.).
- ✓ Анализът на статистическите влияния и иконометричното моделиране ще бъде осъществено с помощта на статистически и иконометрични софтуерни пакети (например, EViews, Gretl и др.)

☞ *Методи и инструменти за анализ*

- ✓ Основните методи, които ще бъдат използвани включват стандартните статистически методи за анализ на данни, както и установените подходи за анализ на въздействието и приноса в социално-икономическите изследвания.
- ✓ За целта данните от проучванията се анализират с помощта на специализирани статистически, математически и иконометрични софтуерни продукти. Самият подбор на моделите, които ще бъдат приложени, ще бъде направен след предварителен анализ на получените резултати.
- ✓ Стандартните статистически методи, които ще бъдат използвани в анализа на резултатите от проучванията, са следните:
 - ☞ Едномерни разпределения
 - ☞ Двумерни разпределения
 - ☞ Корелационен анализ
 - ☞ Регресионен анализ

- ☞ Дисперсионен анализ
- ☞ Факторен анализ

✓ Други.

- ☞ **Спецификация на иконометричен модел** (мултифакторна регресия или структурен модел), установяващ влиянието на ключовите фактори и позволяващ проследяване на ефекти и оценка на приноса;
- ☞ **Обобщаване и анализ на цялата налична информация от проучването;**

Етапи при обработка и анализ на данните

1. Подготовка на информацията за анализ

Тук се включва логически оглед на анкетните карти, кодиране на открити въпроси на основата на изготвени класификатори, въвеждане на данните, преобразуване на скали, преобразуване на променливи.

2. Описание на данните

Описанието на данните е предварителен анализ, който има за цел да разкрие структурата на изучаваната съвкупност по емпиричните индикатори. За тази цел се използват следните начини за обобщаване и представяне на емпиричните данни:

- Едномерни и двумерни разпределения.
- Таблицы, които за разлика от едномерните и двумерните разпределения, дават възможност за едновременно представяне на голям брой кросове и позволяват нагледно представянето на голям обем информация.
- Секторни кръгове, прости и сложни правоъгълни диаграми за графичното представяне на данните.
- Обобщаващи статистически величини - средна, мода, мерки за разсейване.

3. Анализ на разлики

Анализът включва не само описание на получените данни, но и тяхното съпоставяне (сравнение). Методите с които се определя дали наблюдаваните разлики са статистически значими се наричат тестове за проверка на хипотези. Изборът на тест зависи от:

- равнището на измерване (вида на скалата)
- формата на разпределение
- зависими или независими са извадките, от които са получават сравняваните параметри
- броят на сравняваните параметри

Първите два фактора разграничават тестовете на непараметрични и параметрични. В анализа при коментирание на статистически значими разлики ще бъде

упоменаващо и равнището на значимост (α), измерващо вероятността заключението да не бъде правилно. Въпреки общоприетата практика да се работи с $\alpha = 0,05$, поради малкия обем на извадката ще се наложи да се използват равнища на значимост 0,10 и 0,15, което се равнява на гаранционна вероятност 90% и 85%.

4. Анализ на зависимости

За оценката на степента на зависимост между две променливи, както и за сравнението на силата на установената зависимост ще се използват корелационни коефициенти, изборът на които зависи от скалите на измерване на променливите. За изследване на връзката между една зависима и множество независими променливи ще се използва многомерен регресионен анализ.

5. Анализ на взаимозависимости

В анализа се използват и многомерни методи за изследване на взаимозависимости между променливи, като:

- Факторен анализ за разкриване на латентни фактори, лежащи в основата на множество от първични променливи.
- Клъстерен анализ, извличащ естествени групи/структури с цел редуциране на данните и получаване на релационни променливи на базата на взаимосвързани емпирични индикатори.

Тъй като информационната обезпеченост на анализа е от голямо значение за успешното изпълнение на дейностите, е необходимо да бъдат внимателно проучени и оценени изходните данни и да бъдат идентифицирани *информационните дефицити и недостатъците в качеството на данните*.

VII. Методика за структуриране на получените данни

1. Матрици за данни

За да има единство и еднакъв подход при анализа и оценката на данните и информацията, те следва да се обобщават чрез матрици (бази данни) с цялата необходима изходяща информация.

Съдържание на базата данни:

- ✓ Матрица с официална статистическа информация, източници НСИ и ELSTAT – съставена в обобщен вариант (за двете общини), който да бъде използван при анализа, а при подготовка на писма до институциите (в рамките на самите проучвания), данните следва да се изискат по отделно;

- ✓ Примерен регистър на база данни с налични документи в областта на туризма, действащи към момента на проучванията и минали изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма и др. Информация от минали проучвания и изследвания се представя само в случай, че се извършени след 2016 г.;
- ✓ Матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация – Община Гърмен – попълва се при първото проучване и се допълва/ актуализира при второто, в случай че има промени;
- ✓ Матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация – Тасос;
- ✓ Матрица за обобщаване на информацията за места за настаняване, източници Национален туристически регистър към Министерство на туризма за Община Гърмен и Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ) - съставена в обобщен вариант (за двете общини), който да бъде използван при анализа, а при подготовка на писма до институциите (в рамките на самите проучвания), данните следва да се изискат по отделно;

Матрицата за обобщаване на резултатите от анкетните проучвания е представена в Приложение 1 към настоящата методология във формат Excel.

Таблица 2 Матрица с официална статистическа информация, източници НСИ и ELSTAT⁶

Община	година шестмесечие	2016			2017			2018			2019
		I	II	общо	I	II	общо	I	II	общо	I
Индикатор		*(за проучване II)			*(за проучване I и II)			*(за проучване II)			
Гърмен	брой места за настаняване										
Тасос											
Гърмен	брой легла в местата за настаняване										
Тасос											
Гърмен	брой реализирани нощувки - общо										
Тасос											
Гърмен	<i>в т.ч. чужденци</i>										
Тасос											
Гърмен	брой пренощували лица - общо										
Тасос											
Гърмен	<i>в т.ч. чужденци</i>										
Тасос											
Гърмен	брой легладенонощия										
Тасос											
Гърмен	продължителност на престоя в дни - общо										
Тасос											
Гърмен	<i>в т.ч. чужденци</i>										
Тасос											
Гърмен	приходи от нощувки и допълнителни услуги в средствата за подслон - общо										
Тасос											
Гърмен	<i>в т.ч. чужденци</i>										
Тасос											

⁶ Алтернативни източници, съгласно част IV на настоящата Методология

Таблица 3 Примерен регистър на база данни с налични документи в областта на туризма, действащи към момента на проучванията

Община	година	2018 *(за проучване I)	2019 *(за проучване II)
	Документ (примерни данни)		
Гърмен	Стратегия за развитие на туризма 2014 – 2020	Приложение 1 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	Регистърът се допълва само в случай, че има приети/ разработени нови документи
	План за развитие на туризма (годишен/ дългосрочен)	Приложение 2 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	
	План за развитие на туризма	Приложение 3 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	
	Допълнителна информация – проведено проучване/ изследване, свързано с туризма през X ⁷ година	Приложение 4 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	
	Друга допълнителна информация	Приложение 5 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	
Тасос	Стратегия за развитие на туризма 2014 – 2020	Приложение 6 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	Регистърът се допълва само в случай, че има приети/ разработени нови документи
	План за развитие на туризма (годишен/ дългосрочен)	Приложение 7 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	
	План за развитие на туризма	Приложение 8 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	
	Допълнителна информация – проведено проучване/ изследване, свързано с туризма през X ⁸ година	Приложение 9 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	
	Друга допълнителна информация	Приложение 10 към настоящия регистър/ хипервръзка (линк) към публично-достъпна страница, на която документът е наличен	

⁷ Не по-рано от 2016 г.

⁸ Не по-рано от 2016 г.

Таблица 4 Матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация – Гърмен⁹

Индикатори	Достъпност, в т.ч.:				Допълнителни услуги (цени)	Промотиране/ реклама			Брой посещения ¹⁰		
	специфични индикатори	достъп до обекта	пригоденост на обекта за туристически посещения			Обиколка с екскурзовод/ беседа/ др.	официален сайт	включен в туристически портали	участия в туристически изложения/ форуми	през 2017 г. (за I проучване)	през 2018 г. (за II проучване)
състояние			инфраструктура за посещения	достъп за хора с увреждания							
Туристически обект (примерни данни):											
За дестинация Гърмен	<i>неприложимо</i>										
Античен римски град Никополска крепост	пешеходен/ велосипед/ атракционно влакче) и т.н.	с автомобил/ друго (напр. атракционно влакче) и т.н.	добро/ задоволително/ лошо	да/ не/ да, но не достатъчна	да/ не	изброяват се (вкл. цени)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (изброяват се)		
Праисторическо селище и тракийско светилище в местността “Градище”	пешеходен/ велосипед/ атракционно влакче) и т.н.	с автомобил/ друго (напр. атракционно влакче) и т.н.	добро/ задоволително/ лошо	да/ не/ да, но не достатъчна	да/ не	изброяват се (вкл. цени)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (изброяват се)		
Музей на открито „Вековните чинари“	пешеходен/ велосипед/ атракционно влакче) и т.н.	с автомобил/ друго (напр. атракционно влакче) и т.н.	добро/ задоволително/ лошо	да/ не/ да, но не достатъчна	да/ не	изброяват се (вкл. цени)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (изброяват се)		
Екопътеки (изброяват се)	пешеходен/ велосипед/ атракционно влакче) и т.н.	с автомобил/ друго (напр. атракционно влакче) и т.н.	добро/ задоволително/ лошо	да/ не/ да, но не достатъчна	да/ не	изброяват се (вкл. цени)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (изброяват се)		

⁹ Матрицата се попълва при първото проучване и се допълва/ актуализира при второто, в случай че има промени

¹⁰ Където е приложимо/ поддържа се регистър от самия обект

Индикатори	Достъпност, в т.ч.:				Допълнителни услуги (цени)	Промотиране/ реклама			Брой посещения ¹⁰	
	Специфични индикатори	достъп до обекта	пригоденост на обекта за туристически посещения			Обиколка с екскурзовод/ беседа/ др.	официален сайт	включен в туристически портали	участия в туристически изложения/ форуми	през 2017 г. (за I проучване)
състояние			инфраструктура за посещения	достъп за хора с увреждания						
Туристически обект (примерни данни):										
Село Ковачевица–архитектурен резерват	пешеходен/ с автомобил/ велосипед/ друго (напр. атракционно влакче) и т.н.	добро/ задоволен/ лошо	да/ не/ да, но не достатъчна	да/ не	изброяват се (вкл. цени)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (посочва се връзка)	да/ не (изброяват се)		
Други обекти	пешеходен/ с автомобил/ велосипед/ друго (напр. атракционно влакче) и т.н.									

Таблица 5 Матрица с данни за характеристика на туристическата дестинация – Тасос

Основни туристически обекти (примерни данни):	Информация:				Брой посещения ¹¹	
	кратко описание	официален сайт	Допълнителни услуги	достъп за хора с увреждания	през 2017 г. (за I проучване)	през 2018 г. (за II проучване)
Археологически музей	дава се кратко описание	да/ не (посочва се връзка)	Обиколка с екскурзовод/ беседа и др. – цена (посочва се)	да/ не		
Къмтинга в Община Тасос	дава се кратко описание	да/ не (посочва се връзка)	Обиколка с екскурзовод/ беседа и др. – цена (посочва се)	да/ не		

¹¹ Където е приложимо/ поддържа се регистър от самия обект

Основни туристически обекти (примерни данни):	Информация:				Брой посещения ¹¹	
	кратко описание	официален сайт	Допълнителни услуги	достъп за хора с увреждания	през 2017 г. (за I проучване)	през 2018 г. (за II проучване)
Светилищата на Артемида и Дионисий	дава се кратко описание	да/ не (посочва се връзка)	Обиколка с екскурзовод/ беседа и др. – цена (посочва се)	да/ не		
Античен театър	дава се кратко описание	да/ не (посочва се връзка)	Обиколка с екскурзовод/ беседа и др. – цена (посочва се)	да/ не		
Акрополът и храмът на Атина	дава се кратко описание	да/ не (посочва се връзка)	Обиколка с екскурзовод/ беседа и др. – цена (посочва се)	да/ не		
Музея на зехтина в Паная	дава се кратко описание	да/ не (посочва се връзка)	Обиколка с екскурзовод/ беседа и др. – цена (посочва се)	да/ не		
Други обекти на културно-историческото наследство	дава се кратко описание	да/ не (посочва се връзка)	Обиколка с екскурзовод/ беседа и др. – цена (посочва се)	да/ не		

Таблица 6 Матрица за обобщаване на информацията за места за настаняване, източници Национален туристически регистър към Министерство на туризма за Община Гърмен и Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - EOT (Greek Authority for Tourism – EOT)

Община	категоризация	брой към 2018			брой към 2019 ¹²		
		до *** (вкл.)	над ***	общо	до *** (вкл.)	над ***	общо
	Вид на местата за настаняване	*(за проучване I)			*(за проучване II)		
Гърмен	хотели						

¹² Матрицата се попълва при първото проучване и се допълва/ актуализира при второто, в случай че има промени

Община	категоризация	брой към 2018			брой към 2019 ¹²		
		до *** (вкл.)	над ***	общо	до *** (вкл.)	над ***	общо
Вид на местата за настаняване		*(за проучване I)			*(за проучване II)		
Тасос							
Гърмен	мотели						
Тасос							
Гърмен	апартаментни туристически комплекси						
Тасос							
Гърмен	вилни селища						
Тасос							
Гърмен	туристически селища						
Тасос							
Гърмен	вили						
Тасос							
Гърмен	семейни хотели						
Тасос							
Гърмен	хостели						
Тасос							
Гърмен	пансиони						
Тасос							
Гърмен	почивни станции						
Тасос							
Гърмен	къщи за гости						
Тасос							
Гърмен	стаи за гости						
Тасос							
Гърмен	апартаменти за гости						

Община	категоризация	брой към 2018			брой към 2019 ¹²		
		до *** (вкл.)	над ***	общо	до *** (вкл.)	над ***	общо
Вид на местата за настаняване		*(за проучване I)			*(за проучване II)		
Тасос							
Гърмен	бунгала						
Тасос							
Гърмен	къмпинги						
Тасос							

2. Структура на докладите от проведените проучвания

Докладите от двете проучвания се представят като две части от **Доклад за изпълнение на Дейност 3:**

- Първа част към Доклад 3: Проучване 1
- Втора част към Доклад 3: Проучване 2

Минимално съдържание на всяка от двете части на Доклада:

- Въведение
- Методически бележки
- Обобщена информация от проведеното проучване – период, обекти, в които е проведено проучването, брой респонденти, филтрирани по целеви групи, профил и т.н.
- Резюме на резултатите от проучванията;
- Подробен анализ на събраната статистическа информация/ проучените документи/ данни и т.н.
- Подробен анализ на проведените специфични проучвания, в т.ч. разрези по целеви групи, профил на респондентите
- Общи изводи
- Приложения

VIII. Въпросници за събиране на количествени и качествени данни

За провеждането на анкетните проучвания, са подготвени въпросници, конкретно ориентирани към целевите групи.

- ✓ *туристи*, посетили дестинациите Община Гърмен и Община Тасос с цел краткотрайни посещения на конкретни туристически обекти и/или отседнали в местата за настаняване;
- ✓ *доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма* – екскурзоводи, туроператори (агенции и агенти), хотелиери, ресторантьори, НПО в сферата на туризма и др.

ВЪПРОСНИК 1:

Целева група: туристи/ посетители

1. Моля, отбележете със знак X:

ВЪЗРАСТ	ПОЛ		СТАТУС		ВИЕ СТЕ:	
До 25	М	Ж	Ученик		Турист (изберете едно от двете):	<u>Българин</u>
От 26 до 35			Студент			<u>Чужденец</u>
От 36 до 45			Работещ		Жител на община Гърмен	
От 46 до 65 години			Пенсионер		Друго (моля, посочете)	
Над 65 години			Лице с увреждане			

Местожителство:

Държава

2. Моля отбележете със знак X в първата колона най-високата степен на образование, което сте получили.

<input type="checkbox"/>	В момента съм ученик/ученичка (начално и средно образование)
<input type="checkbox"/>	Незавършено средно образование
<input type="checkbox"/>	Завършено средно образование
<input type="checkbox"/>	Завършено полу-висше образование
<input type="checkbox"/>	Завършено висше образование (бакалавър)
<input type="checkbox"/>	Завършено висше образование (магистър)
<input type="checkbox"/>	Завършено висше образование (доктор на науките/медицински доктор, и т.н.)

Моля отбележете със знак X в крайната колона

3. Моля, посочете целта на вашето посещение:

посещение на културно-исторически обект	<input type="checkbox"/>
посещение на обект на природното наследство	<input type="checkbox"/>
СПА/ балнеотуризм	<input type="checkbox"/>
семейна почивка	<input type="checkbox"/>
бизнес пътуване	<input type="checkbox"/>
друго, моля посочете:.....	<input type="checkbox"/>

4. Каква е продължителността на престоя Ви?

от 2 до 3 дни	<input type="checkbox"/>
от 3 до 5 дни	<input type="checkbox"/>
от 5 до 7 дни	<input type="checkbox"/>
повече от 7 дни	<input type="checkbox"/>
посещението ми е еднодневно	<input type="checkbox"/>

5. От къде научихте за дестинацията (1) и мястото, в което сте отседнали (2)?

/Може да изберете няколко отговора /	(1)	(2)
Туроператор/туристическа агенция		
Препоръка от приятели/роднини		
Предишно посещение		
Интернет страници/ портали/ форуми		
Туристически информационен център		
Рекламна брошура/каталог		
ТВ реклама		
друго, моля посочете:.....		

6. Удовлетворени ли сте от посещението/ престоя си?

напълно съм удовлетворен	
по-скоро съм удовлетворен	
по-скоро не	
категорично не	
не мога да преценя	

7. Бихте ли посетили повторно дестинацията Гърмен?

категорично да	
по-скоро да	
по-скоро не	
категорично не	
не мога да преценя	

8. Как оценявате достъпа до обекта за лица с увреждания?

	Отбележете със знак X
не е осигурен такъв достъп	
има осигурен достъп за лица с увреждания, но трябва да се подобри	
осигурен е достъп за лица с увреждания	

9. При посещението на туристическия обект, използвахте ли някои от следните допълнителни услуги?

/Може да изберете няколко отговора /	Отбележете със знак X
обиколка с екскурзовод	
беседа	
закупуване на сувенири	
участие в демонстрационни дейности, свързани с напр. с исторически бит и култура	
не, защото обектът не предлагаше допълнителни услуги	
не, защото не се интересувам от такъв вид услуги	

10. Кой от критериите е решаващ при избора ви на дестинация за почивка?

/Може да изберете няколко отговора/	Отбележете със знак X
естествена околна среда / природа	
културни / исторически забележителности	
местна кухня	
гостоприемство и местна идентичност	
настаняване и инфраструктура	
Друго, моля посочете:.....	

11. Кои от следните допълнителни/ развлекателни туристически дейности, бихте искали да бъдат част от следващата ви почивка?

Моля отбележете по скалата 10 – най-желано до 1 – най-нежелано

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Рафтинг										
Пешеходен туризъм / еко-пътеки										
Конна езда										
Скачане с парашут / скайдайвинг / парасейлинг										
Риболов										
Планинско катерене										
Гмуркане										
Къмпингуване										
Пейнтбол										
Планинско колоездене										
Зип лайнинг (спускане по въжена линия)										
Ендуро / ATV / мотокрос										
Друго, моля посочете:.....										

ВЪПРОСНИК 2

Целева група: доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма / екскурзоводи, туроператори (агенции и агенти), хотелиери, ресторантьори, НПО в сферата на туризма и др./

1. Моля, посочете представител на коя целева група сте (отбележете със знак X в първата колона):

<input type="checkbox"/>	хотелиер
<input type="checkbox"/>	ресторантьор
<input type="checkbox"/>	туроператор (агенция/ агент)
<input type="checkbox"/>	екскурзовод/ аниматор
<input type="checkbox"/>	НПО в сферата на туризма
<input type="checkbox"/>	друго, моля посочете:.....

Отбележете със знак X:

2. Можете ли да определите преобладаващата цел на посетителите на туристическата дестинация Гърмен?

посещение на културно-исторически обект	<input type="checkbox"/>
посещение на обект на природното наследство	<input type="checkbox"/>
СПА/ балнеотуризм	<input type="checkbox"/>
семейна почивка	<input type="checkbox"/>
морски туризъм (приложимо само за Тасос)	<input type="checkbox"/>
бизнес пътуване	<input type="checkbox"/>
друго, моля посочете:.....	<input type="checkbox"/>

3. Можете ли да определите каква е обичайната продължителност на престоя на туристите?

от 2 до 3 дни	<input type="checkbox"/>
от 3 до 5 дни	<input type="checkbox"/>
от 5 до 7 дни	<input type="checkbox"/>
повече от 7 дни	<input type="checkbox"/>
посещението им е едномесечно	<input type="checkbox"/>
	<input type="checkbox"/>

4. Кое според Вас е водещото за туристите при избора им на туристическа дестинация?

/Може да изберете няколко отговора/

	Отбележете със знак X
естествена околна среда / природа	<input type="checkbox"/>
културни / исторически забележителности	<input type="checkbox"/>
местна кухня	<input type="checkbox"/>
гостоприемство и местна идентичност	<input type="checkbox"/>
настаняване и инфраструктура	<input type="checkbox"/>
Друго, моля посочете:.....	<input type="checkbox"/>

5. Моля оценете приложимостта на допълнителните/ развлекателни дейности, съобразно търсенето на туристите и Вашите лични впечатления?

Моля отбележете по скалата 10 – най-желано до 1 – най-нежелано

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Рафтинг										
Пешеходен туризъм / еко-пътеки										
Конна езда										
Скачане с парашут / скайдайвинг / парасейлинг										
Риболов										
Планинско катерене										
Гмуркане										
Къмпингуване										
Пейнтбол										
Планинско колоездене										
Зип лайнинг (спускане по въжена линия)										
Ендуро / АТВ / мотокрос										
Друго, моля посочете:.....										

6. Какво смятате, че трябва да се подобри в туристическия сектор за развитие на туристическата дестинация?

Отбележете със знак X	/Може да изберете няколко отговора/
	разширяване на настанителната база/ нови обекти за настаняване
	повишаване на нивото на обслужването в местата за настаняване/ за развлечения
	подобряване на техническата инфраструктура в общината/ пътища, улици, градска среда
	подобряване достъпа за хора с увреждания
	разнообразяване на туристическите дейности, с цел привличане на различни групи туристи
	подобряване на стратегическото планиране за развитие на туризма в общината
	промотирането/ рекламата на туристическата дестинация
	подобряване състоянието на културно-историческите и природни обекти
	друго, моля посочете:.....

7. От кои от следните допълнителни услуги се интересуват туристите според Вашите впечатления?

Отбележете със знак X	/Може да изберете няколко отговора /
	обиколка с екскурзовод
	беседа
	закупуване на сувенири
	участие в демонстрационни дейности, свързани с напр. с исторически бит и култура
	Друго, моля посочете:.....

IX. Организационен план и график за работа

В плана основно значение се отделя на организацията на събиране на количествена и качествена информация. След дефиниране на индикаторите, идентифициране източниците на информация и разработването на методика за обработка и анализ на данните е съставен списък със задачи, разпределени в екипа за реализация на самите проучвания, както следва:

№	ДЕЙНОСТИ/ Задачи	Екип на Изпълнителя				Срок	Резултат
		Ръководи тел на екипа	КЕ 2 – Експерт икономист	КЕ 3 – Експерт по туризъм	НКЕ		
3	<i>Дейност 3: Разработване на съвместна методология и извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос в началото и в края на проекта</i>						
3.1.	<i>Под-дейност 3.1 Разработване на съвместна методология за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията</i>						
3.3.	<i>Под-дейност 3.3 Проучвания за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие</i>						
Етап 1	Проучване 1: Извършване на проучване за измерване на туристическия поток <i>в началото на проекта</i> (в т.ч. проучване сред посетителите, доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма)						
	<i>Подготовка на писма до съответните институции, съгласно списъците в Част III, т. 3 и 4 в настоящата Методология. Изпращане на писмата до Възложителя</i>					18.05. 2018	<i>Подготвени и изпратени писма на Възложителя</i>
	<i>Проследяване получаването на обратна информация по изпратените писма (за Община Гърмен)</i>					31.05. 2018	<i>Навременно получена информация</i>
	<i>Подготовка/ отпечатване на въпросниците за специфичните проучвания (анкетни проучвания), разработени в Част VIII на настоящата Методология (за Община Гърмен)</i>					15.05. 2018	<i>Подготвени въпросници за анкетни проучвания</i>
	<i>Разпространение на въпросниците за специфичните проучвания в туристическите обекти, местата за настаняване, ТИЦ и др. обекти, идентифицирани в настоящата Методология (на територията на Община Гърмен)</i>					16.05. 2018	<i>Разпространени въпросници за анкетни проучвания</i>

№	ДЕЙНОСТИ/ Задачи	Екип на Изпълнителя				Срок	Резултат
		Ръководител на екипа	КЕ 2 – Експерт икономист	КЕ 3 – Експерт по туризъм	НКЕ		
	Събиране на попълнените анкетни карти от местата на разпространение					10.06.2018	Събрани попълнените анкетни карти
	Обобщаване и анализ на данните от анкетните проучвания					15.06.2018	Обобщени и анализирани данните от анкетните проучвания
	Обобщаване и анализ на събраната статистическа информация/ данни/ анализ на документалното проучване					15.06.2018	Обобщена и анализирана събраната статистическа информация/ данни/ анализ на документалното проучване
Подготовка на Първа част на Доклад за изпълнение на Дейност 3 и Приложения						16.06.2018	
Етап 2	Проучване 2: Извършване на проучване за измерване на в края на проекта (в т.ч. проучване сред посетителите, доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма)						
	Подготовка на писма до съответните институции, съгласно списъците в Част III, т. 3 и 4 в настоящата Методология. Изпращане на писмата до Възложителя						Подготвени и изпратени писма на Възложителя
	Проследяване получаването на обратна информация по изпратените писма (за Община Гърмен)						Навременно получена информация

№	ДЕЙНОСТИ/ Задачи	Екип на Изпълнителя				Срок	Резултат
		Ръководител на екипа	КЕ 2 – Експерт икономист	КЕ 3 – Експерт по туризъм	НКЕ		
	Подготовка/ отпечатване на въпросниците за специфичните проучвания (анкетни проучвания), разработени в Част VIII на настоящата Методология (за Община Гърмен)						Подготвени въпросници за анкетни проучвания
	Разпространение на въпросниците за специфичните проучвания в туристическите обекти, местата за настаняване, ТИЦ и др. обекти, идентифицирани в настоящата Методология (на територията на Община Гърмен)						Разпространени въпросници за анкетни проучвания
	Събиране на попълнените анкетни карти от местата на разпространение						Събрани попълнените анкетни карти
	Обобщаване и анализ на данните от анкетните проучвания						Обобщени и анализирани данните от анкетните проучвания
	Обобщаване и анализ на събраната статистическа информация/ данни/ анализ на документалното проучване						Обобщена и анализирана събраната статистическа информация/ данни/ анализ на документалното проучване
	Прогноза за туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос						Извършена прогноза за туристическото развитие

№	ДЕЙНОСТИ/ Задачи	Екип на Изпълнителя				Срок	Резултат
		Ръководител на екипа	КЕ 2 – Експерт икономист	КЕ 3 – Експерт по туризъм	НКЕ		
	<i>Подготовка на Втора част на Доклад за изпълнение на Дейност 3 и Приложения</i>					16.07. 2019	

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1.1 Матрица за обобщаване на резултатите от анкетните проучвания във формат Excel

Приложение 1.2 Извадка от методологията, включваща информация, съвместни индикатори, матрици и въпросници, която да бъде изпратена на Община Тасос за събиране на изходни данни (количествени и качествени)

Project title: “Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross-border area”
acronym “Destinations for all”

Deliverable 3.1.3. Elaboration of a joint methodology and implementing a survey on the tourist flows in Garmen at the beginning and at the end of the project

Municipality of Garmen

<http://destinationsforall.eu/>

The project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014 - 2020”.

The content of this document is sole responsibility of the Municipality of Garmen and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.



ABSTRACT

REPORT 3 – FIRST PART: Study 1: Study to measure tourist flow at the beginning of the sub-activity project 3.3 Studies to determine the tourist flow in the region and forecast for tourist development

Activity 3 of Contract No118/16.04.2018 "Study and planning of the development of tourism in Garmen Municipality"



Introduction

The current study is sub-activity 3.3 studies for determining the tourist flow in the region and forecast for tourist development - **Study 1: Carrying out a survey to measure the tourist flow at the beginning of the project** from Activity 3 "Development of a joint methodology and carrying out a survey among the tourist flows in the Municipalities of Garmen and Thassos at the beginning and at the end of the project", contract No118/16.04.2018

Summary of the survey

1. Topics, objectives, scope and period of the study

Through studies to determine the tourist flow in the region and the forecast for the tourist development aim at assessing the impact and achieving the indicators of the financing program "Interreg V-A Greece - Bulgaria" 2014-2020. The investment priority under which the project is financed is 6c "Preservation, protection and promotion of natural and cultural heritage" is aimed at valorizing cultural and natural heritage in the cross-border region. The implementation of the project B2.6c.09/28.09.2017 "Initiative to improve the capacity and access to tourist destinations in the cross-border region" will contribute to the achievement of Thematic Objective 6 "Conservation and environmental protection and promotion of resource efficiency" of the Interreg V-A Greece-Bulgaria Cross-Border Cooperation Programme 2014-2020. In this respect, the studies should reach the information necessary to measure the indicator to achieve thematic objective 6c:

Increased number of visits to supported sites with cultural or natural heritage and attractions /number of visits per year/

The set value of the indicator under the project B2.6c.09/28.09.2017 "Destinations for all" is 7000.

The measurement of the indicator will be carried out through two separate studies to measure tourist flow (Study 1 to Report 3: Part One and Study 2 to Report 3: Part Two). The two studies are identical, the first with being conducted at the beginning of the implementation of the contract (the result of this report) and the second will take place at the end.

The main objectives of this study:

- **measuring tourist flows and the number of¹ visits;**

¹ In view of the objectives of the study, it measures incoming tourist flows.

- **assessment of the factors that are relevant for increasing the tourist flow** – this study measured the indicators set out in the Methodology, after the second surveys envisaged to provide a forecast for the tourist development in the region *of the Municipalities Garmen and Thassos*.

A period of this study is:

- **16.05 – 10.06.2018** measuring the initial value of the programme indicators and indicators

Duration of study:

- 25 days

Time range of the study:

In the range of data (statistical) for the survey is 1 year, with data scope state 2017 year.

To assess the factors that are relevant for increasing the tourist flow with and explores the characteristics of the tourist destinations at the time of the study.

Respondents to the survey:

For the survey of destination Garmen, the following main groups of respondents are covered by two separate surveys:

- ✓ *tourists* who visited the destination for short-term visits to specific tourist sites and/or with one in the accommodation – a total of **47 respondents participated in the survey**.
- ✓ *tourism service providers and economic operators* from sectors related to tourism – *tour* guides, tour operators (agencies and agents), hoteliers, restaurateurs, NGOs in the field of tourism, etc. – a total of **23 respondents participated in the survey**.

Territorial scope of the survey: the territory of the Municipality of Garmen and the Municipality of Thassos.²

The survey was carried out through developed joint indicators – unified for the two municipalities, for the measurement of which are specified a specific plan and a list of sources of information provided to the Municipality of Thassos. The specific data for the territory of the Municipality of Thassos were collected with the assistance of the Municipality of Garmen, as a leading partner in the project "Destinations for All".

² The date from Municipality of Thassos was provided to the Contractor with the assistance of Municipality of Garmen in its capacity as a lead beneficiary of the project.

The analyses of the surveys are presented in the detailed version of Report 3 FIRST PART: Study 1: Study for measuring tourist flow at the beginning of the project Sub-activity 3.3 Studies for determining the tourist flow in the region and forecast for tourist development.

I. Touristic flow in Garmen and Thassos

The main objective of the current first stage of the surveys, part of Activity 3, is the **measurement of tourist flow in 2017** (base value) in the regions of Garmen and Thassos to serve as basic information on the basis of which to determine the impact of the implementation of the project: B2.6c.09/28.09.2017 "Initiative to improve capacity and access to tourist destinations in the cross-border area ", "Destinations for all".

The general information at the beginning of the project for the regions of Garmen and Thassos is presented in the following tabulates and, developed in accordance with the matrices –databases, part of the Methodology for conducting a survey among the tourist flows (Sub-activity 3.1 of Contract No118/16.04.2018):

Table 1 Data Matrix needed to measure tourist flow, sources NSI and ELSTAT, Garmen Municipality and Thassos Municipality (2017)

Municipality	Year	2017	2018	2019
		*(for study I and II)	*(for study II)	
Garmen	number of properties	50		
Thassos		209		
Garmen	number of beds in the accommodation	1 136		
Thassos		10 313		
Garmen	number of nights spent - total	93 626		
Thassos		771 580		
Garmen	number of overnight persons	34 421		
Thassos		252 540		
Garmen ³	Number of visits to the main tourist sites	6 347		
Thassos ⁴		60 651		
Garmen	Relative share of overnight tourists visiting the supported	40%		
Thassos		30%		

³ Antique Roman City Nicopolis ad Nestum and Landscape-historically Park "Gradishte"

⁴ Archaeological Museum, Museum of Zakhtina, the sanc shrines of Artemis and Dionysius, Ancient Theatre, Acropolis and Temple of Athens

Municipality	Indicator	Year	2017	2018	2019
			*(for study I and II)	*(for study II)	
	sites with cultural or natural heritage and attractions (%)				
Garmen	Number of tourists who visited the destinations for the main purpose spa/ summer holiday, also visited the projects supported by the project		13 768		
Thassos			75 762		
Garmen	TOURIST FLOWS - visits to the supported sites with cultural or natural heritage and attractions		20 115		
Thassos			136 413		
	TOTAL TOURIST FLOW		156 528		

When carrying out the survey at the end of the project, the baseline data for the tourist flow from 2017 should be taken.

Assessment of the factors that are relevant for increasing the tourist flow - the number of visits to the supported sites under the "Destinations for All" project, including:

- the springs of natural mineral waters in Garmen Municipality;
- the places in the municipality of Garmen, where the bicycle parking lots delivered under the project will be placed;
- camping in Thassos Municipality.

Among the main factors for increasing the tourist flow of the project-supported tourist destinations stand out the needs of:

- ✓ improving technical infrastructure - roads, streets, urban environment
- ✓ diversification of tourist activities and promotion/ advertising of the tourist destination
- ✓ improving the state of cultural and historical and natural sites
- ✓ improving access for people with disabilities

Project title: “Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross-border area”
acronym “Destinations for all”

Deliverable 3.1.3. Elaboration of a joint methodology and implementing a survey on the tourist flows in Garmen at the beginning and at the end of the project

Municipality of Garmen

<http://destinationsforall.eu/>

The project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014 - 2020”.

The content of this document is sole responsibility of the Municipality of Garmen and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.



ДОКЛАД 3 – ПЪРВА ЧАСТ:
Проучване 1: Проучване за измерване на туристическия поток в началото на проекта
Под-дейност 3.3 Проучвания за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие

Дейност 3 от Договор № 118/16.04.2018 г. „Проучване и планиране на развитието на туризма в Община Гърмен“



ВЪВЕДЕНИЕ	4
I. Методически бележки.....	5
1. <i>Работни дефиниции</i>	<i>5</i>
2. <i>Съвместни индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията</i> 5	
3. <i>Източници на информация за измерване на индикаторите.....</i>	<i>6</i>
II. Обобщена информация от проведеното проучване	7
1. <i>Тематика, цели, обхват и период на проучването.....</i>	<i>7</i>
III. Анализ на събраната статистическа информация/ проучените документи/ данни	10
1. <i>Документален анализ – стратегически документи в областта на туризма на Община</i> <i>Гърмен и Община Тасос.....</i>	<i>10</i>
2. <i>Статистически данни в областта на туризма на Община Гърмен и Община Тасос (2017</i> <i>г.)</i>	<i>13</i>
IV. Анализ на анкетно проучване - Гърмен.....	16
1. <i>Профил на респондентите</i>	<i>17</i>
2. <i>Цел на туристическите посещения и продължителност на престоя</i>	<i>19</i>
3. <i>Критерии при избора на туристическа дестинация</i>	<i>24</i>
4. <i>Допълнителни услуги, от които се интересуват туристите</i>	<i>27</i>
5. <i>Оценка на наличната информация за дестинацията</i>	<i>30</i>
6. <i>Удовлетвореност и готовност на туристите за повторно посещение на</i> <i>дестинацията.....</i>	<i>31</i>
7. <i>Оценка на достъпа за лица с увреждания</i>	<i>32</i>
8. <i>Мерки за развитие на туристическата дестинация.....</i>	<i>32</i>
V. Анализ на анкетно проучване - Тасос	33
VI. Туристически поток в Гърмен и Тасос	34

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 Брой и капацитет на настанителната база в община Гърмен (2017 г.)	14
Таблица 2 Брой и капацитет на настанителната база в община Тасос (2017 г.)	16

Таблица 3 Матрица с информация, необходима за измерване на туристопотока, източници НСИ и ELSTAT, Община Гърмен и Община Тасос (2017 г.)	34
---	----

СЪДЪРЖАНИЕ НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1 Общ профил на респондентите в проучванията	17
Фигура 2 Профил на респонденти - пол.....	17
Фигура 3 Статус на туристите и жителите на Община Гърмен според целевата група.....	18
Фигура 4 Възрастов профил на туристите.....	18
Фигура 5 Възрастов и образователен профил на туристите	18
Фигура 6 Статус и местоживее на респондентите.....	19
Фигура 7 Профил на респондентите от свързани с туризма сектори	19
Фигура 8 Целта на туристическите посещения в Община Гърмен – обобщени данни от двете проучвания.....	20
Фигура 9 Обобщено мнение на респондентите на двете проучвания за продължителността на престоя според целта на посещенията.....	21
Фигура 10 Цел на туристическите посещения (туристи и жители на Община Гърмен).....	22
Фигура 11 Цел на посещениято и продължителност на престоя на туристите.....	22
Фигура 12 Цел на посещенията на туристите според възрастовия им профил	23
Фигура 13 Цел на посещенията на туристите според образователната им степен	24
Фигура 14 Критерии при избора на туристическа дестинация (обобщени данни от двете проучвания).....	25
Фигура 15 Критерии при избора на туристическа дестинация.....	25
Фигура 16 Решаващите фактори за туристите при избора на дестинацията Гърмен според възрастовия им профил.....	26
Фигура 17 Допълнителни туристически услуги, от които се интересуват туристите (обобщени данни от Проучване 1 и Проучване 2)	28
Фигура 18 Нагласата за използване на допълнителни туристически/ развлекателни услуги и приложимост на тези дейности	29
Фигура 19 Налична информация за дестинацията и мястото, в което са отседнали туристите	30
Фигура 20 Удовлетвореност на туристите от туристическото посещение според възрастовия им профил.....	31
Фигура 21 Готовност на туристите за повторно посещение.....	31
Фигура 22 Оценка на достъпа за лица с увреждания	32
Фигура 23 Необходимост от подобряване в различни сектори, свързани с туризма.....	32

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване е извършено по разработена Методология за извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос (Приложение 2 към Доклад № 3 за изпълнение на Дейност 3,) в рамките на Договор №118/16.04.2018 г. между „БУЛ ПРО КОНСУЛТИНГ“ ЕООД и Община Гърмен, в изпълнение на проект B2.6с.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район“ (кратко наименование „Дестинации за всички“), финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020, Приоритетна ос 2 „Устойчива и адаптираща се към климатичните промени трансгранична територия“ (2. A Sustainable and Climate adaptable Cross-Border area), Инвестиционен приоритет 6с „Съхранение, защита и промотиране на природното и културно наследство“, в рамките на втория прием на проекти по програмата. Проектът се изпълнява в партньорство между Община Гърмен (България) и Община Тасос (Гърция) и е насочен към *проучване на туристическия потенциал и развитие на туризма в трансграничния район.*

В рамките на Договор №118/16.04.2018 г. е включено ефективно проучване, планиране и промотиране на туристическите ресурси на общината, които да доведат до увеличаване на туристическия поток, в т.ч.:

- *проучвания и подобряване на информационната осигуреност с данни за туристическите ресурси в община Гърмен;*
- *адекватно планиране на мерките за развитие на туризъм, в съответствие с изискванията на Закона за туризма;*
- *създаване на методологична основа за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията на територията на Община Гърмен и Община Тасос.*

Настоящото проучване представлява Под-дейност 3.3 Проучвания за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие - **Проучване 1: Извършване на проучване за измерване на туристическия поток в началото на проекта** от Дейност 3 „Разработване на съвместна методология и извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос в началото и в края на проекта“ от Договор №118/16.04.2018 г.

I. Методически бележки

1. Работни дефиниции

Туризмът е дейност, свързана с пътуването на хора, задоволяващи познавателните и развлекателните си потребности. Туризмът е социално-икономическо явление, появило се на определен етап от общественото развитие, когато се появяват осъзнати нужди на хората от почивка. В тази връзка, от социологическа гледна точка **туристическите потоци представляват съвкупност от туристически групи с определени характеристики, които се отправят към определена дестинация, за да задоволят познавателните и развлекателните си потребности.**

За изследването на туристическите потоци следва да се определят *брой на посетителите на дестинацията* (община Гърмен и община Тасос) и *основните характеристики на групите туристи* – основен профил: от къде са, каква е целта на посещението им.

Респондент - лице или организация, от което изследовател търси всякакъв вид информация за нуждите на конкретно изследване. Терминът се отнася до всички случаи, когато трябва да се получи информация чрез интервюиране, чрез изпращане на въпросници по поща, чрез въпросници за самопопълване (дневници), чрез наблюдение и всеки друг метод с помощта, на който източника на информация може да бъде записан или проследен по друг начин.

2. Съвместни индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията

Индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията:

- *брой туристи, посетили туристическата дестинация* (община Гърмен и община Тасос),
 - *в т.ч. чужденци*
- *основни характеристики на групите туристи*
 - *цел/ мотив за посещенията*
 - *профил на туристите (местожителство, възраст) – входящи туристически потоци*
 - *представители на специфичната група – хора с увреждания*
- *брой реализирани нощувки - общо, от българи и от чужденци;*
- *брой пренощували лица - общо, от българи и от чужденци*
- *продължителност на престоя в дни - общо, от българи и от чужденци*

Индикатори за факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока:

- **Обща характеристика на туристическата дестинация (община Гърмен и община Тасос¹).**
 - обекти на културно-историческото и природно наследство (допълнителни индикатори само за община Гърмен):**
 - **достъпност:**
 - *Транспортна достъпност – наличие на транспортни връзки (пътна мрежа, ЖП и автобусен транспорт, близост до летище – за туристически обекти от национално значение, посещавани от туристи от други държави);*
 - *Достъпност/ пригоденост за туристически посещения (състояние на самия обект и изградена инфраструктура за посещения на туристи и др.);*
 - *Финансова достъпност – цени за достъп и на предоставяните услуги (напр. Обиколка с екскурзовод, наем за заснемане на различни събития и др.).*
 - **атрактивност на обекта** (в т.ч. начините по които е представен и промотиран, за да достигне до потенциалните туристи);
 - **достъпност на обекта за хора с увреждания**
 - **съществуващата настанителна база** (хотели, къщи за гости и др.), заведения за хранене и др., които са фактори, влияещи нагласата на туристите при планирането на туристически посещения
 - брой/ капацитет на места за настаняване (брой легла)
 - брой/ капаците заведения за хранене и развлечения и др.
 - категоризация на местата за настаняване
 - **съществуващи допълнителни услуги** – обиколки с екскурзовод, беседи (на различни езици), продажба на сувенири, демонстрационни дейности и др.
 - **нагласа на туристите** – удовлетвореност и готовност за повторно посещение и/ или препоръчване на дестинацията
 - **нагласа на доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма** – за разнообразяване на услугите съобразно търсенето, за подобряване на услугите и т.н.

3. Източници на информация за измерване на индикаторите

За целите на проучването са приложени следните методи на изследване:

¹ Община Тасос е международна туристическа дестинация и не е необходимо изследване с допълнителни индикатори на достъпността и атрактивността

- документално изследване – проучване на налични документи/ данни/ изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма и др.
- количествено и качествено изследване – анализ на статистически и други данни и анализ на резултати от анкетни проучвания.

Източници на количествени и качествени данни:

- ✎ Официални статистически данни - НСИ и Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ)/ Фериботни власти – Община Тасос;
- ✎ Община Гърмен и Община Тасос;
- ✎ Публични източници, в т.ч. регистри на Министерство на туризма/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ) и др.;
- ✎ Туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции, в т.ч. обектите, които ще се финансират по проект „Дестинации за всички“;
- ✎ Информация от целевите групи - анкети/ въпросници;

II. Обобщена информация от проведеното проучване

1. Тематика, цели, обхват и период на проучването

Чрез проучванията за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие се цели *оценка на въздействието и постигане на индикаторите на финансиращата програма „Интеррег V-A Гърция – България“ 2014-2020*. Инвестиционният приоритет, по който се финансира проектът е бс „Съхранение, защита и промотиране на природното и културно наследство“ е насочен към валоризиране на културно и природно наследство в трансграничния регион. Реализацията на Проект B2.6с.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район“ ще допринесе за постигане на Тематична цел б „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“ на Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020. В тази връзка чрез проучванията следва да се достигне до информацията, необходима за измерване на индикатора за постигане на тематична цел бс:

Увеличен брой посещения на подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности /брой посещения на година/

Заложената стойност на индикатора по проект B2.6с.09/28.09.2017 „Дестинации за всички“ е 7000.

Измерването на индикатора ще се извърши чрез две отделни проучвания за измерване на туристическия поток (*Проучване 1 към Доклад 3: Първа част и Проучване 2 към Доклад 3: Втора част*). Двете проучвания са идентични, като първото се проведе в началото на изпълнението на Договора (резултат от него е настоящия доклад), а второто ще се проведе в края.

Основни цели на настоящото проучване:

- **измерване на туристическите потоци² и броя на посещенията;**
- **оценка на факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока** – настоящото проучване измерва показателите, заложиени в Методологията, след второто проучване се предвижда извършването на *прогноза за туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос.*

Период на настоящото проучване:

- **16.05 – 10.06.2018 г.** за измерване на начална стойност на индикатора на програмата и показателите

Продължителност на проучването:

- 25 дни

Времеви обхват на проучването:

Времевият обхват на данните (статистическите) за проучването е 1 година, като данните обхващат **2017 година.**

За оценка на факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока са изследвани характеристиките на туристическите дестинации към момента на проучването.

Респонденти на анкетното проучване:

За изследване на дестинация Гърмен, чрез две отделни анкетни проучвания са обхваната следните основни групи респонденти:

- ✓ *туристи*, посетили дестинацията с цел краткотрайни посещения на конкретни туристически обекти и/ или отседнали в местата за настаняване – **общо 47 респондента са участвали в проучването.**
- ✓ *доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма* – екскурзоводи, туроператори

² С оглед целите на проучването, то измерва входящите туристически потоци.

(агенции и агенти), хотелиери, ресторантьори, НПО в сферата на туризма и др. – **общо 23 респондента са участвали в проучването.**

Териториален обхват на проучването: територията на община Гърмен и община Тасос³.

Проучването е извършено чрез разработени съвместни индикатори – унифицирани за двете общини, за измерването на които са посочени конкретен план и списък с източници на информация, предоставени на Община Тасос. Конкретните данни за територията на Община Тасос са събрани със съдействието на Община Гърмен, в качеството и на водещ партньор по проекта „Дестинации за всички“.

Структура на получената информация:

За да има единство и еднакъв подход при анализа и оценката на данните и информацията са обобщени чрез матрици (бази данни) с цялата необходима изходяща информация. Матриците са разработени в рамките на Методологията за извършване на проучванията.

Използваните за проучването данни включват:

- ✓ Официална статистическа информация, източници НСИ и ELSTAT – съставена в обобщен вариант (за двете общини), който е използван при анализа;
- ✓ Регистър на база данни с налични документи в областта на туризма, действащи към момента на проучванията и минали изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма и др.
- ✓ Данни за характеристика на туристическата дестинация – Община Гърмен;
- ✓ Данни за характеристика на туристическата дестинация – Тасос;
- ✓ Обобщаване на информацията за места за настаняване, източници Национален туристически регистър към Министерство на туризма за Община Гърмен и Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ) - съставена в обобщен вариант (за двете общини), който е използван при анализа;
- ✓ Обобщаване на резултатите от анкетните проучвания - във формат Excel.

Анализът на гореизброените данни е представен в настоящия доклад.

³ Данните за Община Тасос са предоставени на Изпълнителя със съдействието на Община Гърмен в качеството й на водещ партньор по проекта.

III. Анализ на събраната статистическа информация/ проучените документи/ данни

1. Документален анализ – стратегически документи в областта на туризма на Община Гърмен и Община Тасос

Двете общини са признати за туристически дестинации с хиляди посетители всяка година. Община Гърмен е известна национална дестинация за спа туризъм, еко и културен туризъм, с минералните си извори, красивата си природа и исторически си забележителности, а община Тасос е международна дестинация за морски и културен туризъм, характеризираща се с природна красота, важни исторически и културни забележителности и голям брой туристически атракции.

Основен фокус на проекта „Дестинации за всички“ е финансиране на туристическа инфраструктура, достъпна за хора с увреждания, поради което обхващането на тази група е ключов момент в провеждане на проучванията за туристическите потоци.

Община Гърмен

Културно-историческият туризъм е представен от архитектурните резервати и паметници на културата с национално значение.

Село Ковачевица представлява уникален възрожденски архитектурен ансамбъл, обявен за паметник на културата. В селото се намира и църквата “Св. Никола” (1847г.), обявена за паметник на културата с местно значение.

От **античния римски град Никополис ад Нестум** - късно античен и ранновизантийски град, намиращ се в село Гърмен, могат да се видят останки от крепостни стени, култови сгради и други съоръжения. Това е един от трите града, основани на Балканския полуостров от римския император Траян в чест на победата му над даките през 106 г. от н.е., наречен “Град на победата на Места”. В близост до античния град при разкопки са открити останки от базилика.

Съществува **праисторическо селище и тракийско светилище в местността “Градище”** до село Долно Дряново. Светилището е рядък природен феномен с изграден тракийски култов център. Той е археологически паметник на културата с национално значение.

До с. Дъбница са разкрити останките от **късноантична и средновековна крепост**.

Селският туризъм е едно от водещите направления в туристическото предлагане в региона. Най-добре развит е във **вилно селище Лещен**. Селото е един от най-привлекателните и автентични курорти за селски туризъм в България. Петнайсет

реставрирани стари къщи предлагат характерната за региона възрожденска атмосфера, съчетана с модерен комфорт. В Лещен се намира и **църквата “Св. Парашкева”**. Тя е построена през 1837 г. и е художествен паметник на културата.

СПА туризмът (балнеотуризмът) е свързан с минералните извори в село **Огняново**. Минералната вода има благоприятно въздействие върху редица заболявания. Красивата природа и термалните води правят с. Огняново предпочитан курорт за десетки туристи от страната и чужбина.

С достатъчно потенциал за развитие на планински и екотуризмът разполага не само общината, но и целия регион. Този вид туризъм все още не е развит на необходимото ниво, но има много голям потенциал за това.

Резерватът “Тъмната Гора” се намира в горното поречие на р. Канина и отстои на 16 км.от с. Ковачевица. Създаден е с цел опазване на вековна смесена гора от смърч, ела и бук.

Ждрелото на река Канина в местността “Синия Вир” е един от най-впечатляващите природни феномени в района.

“Каялийските скали” са защитени скални образувания със статут на природна забележителност от 1984 г. **“Козият камък”** е уникално скално образувание и е обявено за природна забележителност през 1976 г.

Пещера “Ризова дупка” е карстова пропаст с дълбочина 10-12 метра, а **пещера “Маноилова дупка”** е най-дългата пещера в Дъбрашкия дял на Западните Родопи и в цяла Югозападна България. Нейната дължина е 2 175 м.

Заградски чинари са двете най-атрактивни вековни дървета в района. Те са на възраст над 600 г., с огромни размери и изключителна красота. През 1968 г. са защитени от държавата със закон.

В региона са обозначени редица екопътеки: Канинска екопътека с дължина около 16 км., разделена на различни сектори; Ковачевица – Скребатно – Осиково – Рибново; Ковачевица – Долен и Заграде – Гърмен - Старо Дебрен - Долно Дряново - Долен.

Потенциалът за развитие на туризма на територията на общината е свързан предимно със създаване и промоция на екотуристически продукти, селски и културни маршрути. Перспективите за развитие на туристическия бизнес са свързани предимно с разработването на наличните културно-исторически и антропогенни ресурси и предлагане на регионален туристически продукт в рамките на сътрудничество с останалите общини от Югозападния туристически регион.

Община Тасос

Наричан Зеленият остров, Тасос е истинско парче от рай – с маслинови горички, борове, кипариси и вечнозелени храсти. Пясъчни плажове, скалисти плажове, мраморни плажове и едно безкрайно, синьо и топло море. Освен, че е опасан от кристално сините води на Егейско море, Тасос крие в недрата си и множество руини от антични градове и е обвит в легенди, които му придават допълнителен чар.

Праисторическите и исторически забележителности, археологическите обекти от голямо значение, раннохристиянските базилики, манастирите, издълбаните храмови църкви, планинските селища с традиционната архитектура са сред богатствата и предимствата на остров Тасос. За богатата история на града свидетелстват археологически находки из целия остров. Град Лименас (на гръцки старото ѝ име е било Тасос) - най-големият град на острова, е разположен в потънал в зеленина живописен залив, интересен е и археологическият музей в града, където могат да се видят предмети от VII век пр. Хр. до началото на миналия век. В Стария град се намират **светилищата на Артемида и Дионисий, а на хълма са разположени Античният театър, Акрополът и храмът на Атина.**

Друга интересна дестинация е старата столица на острова - **Панагия**. Разходката из тесните улички покрай белосаните и покрити с каменни плочи вместо с керемиди къщурки е истинско пътуване във времето. Колоритното Казавити, в което човек не само може да се полюбува на старинните къщи и църкви, но да се потопи в тишината, огласяна само от лястовиците и течащата планинска вода и забележителния заспал във времето Теологос, в който стародавната архитектура е съхранена, а традициите и обичаите - още живи, са само три от тях. Интересни забележителности са местната църква и Пещерата на дракона.

В рибарското селище Алики се намира езически храм, издигнат през VII век пр. Хр.

Манастирът "Архангелу" е построен директно върху скалите, надвиснали над морето, по пътя към Алики. Обителта е клон на атонския манастир Филотеу. **Манастирът "Панагиас"** се намира по пътя за Мариес и в него живеят само един или двама монаси. **Манастирът "Свети Пантелеймон"** се намира във вътрешността на острова, в близост до Казавити.

Но Тасос не е само море и руини - много от съкровищата му не са на брега. Сенчести таверни в горещите следобеди, гъсти зелени гори и куполообразна планина, чийто, обрасъл във вековни гори, връх Ипсарио успява да се издигне на над 1200 м над нивото на морето, въпреки че диаметърът на острова е само някакви си двайсетина километра.

Всъщност островът е формиран от мрамори, гнайси и шисти от родопския масив, а мраморът му се слави още от времето преди Христа. Обраслите в зеленина склонове на Тасос са скътали в пазвите си красиви, стари планински села, закътани далеч от набезите на пиратите в миналото.

Островът е известен с **безкрайните маслинови гори** (повече от 1 млн. дървета), добивания млечнобял мрамор и с прочутия със своя аромат студено пресован зехтин. Не по-малко внимание заслужават обаче виното, пчелният мед и гостоприемството на местните хора. Населяван още през каменната ера, Тасос е известен от дълбока древност, когато островът се славел със златните си мини и бил наричан „Атина на Севера”. В **Музея на зехтина в Паная** се демонстрира как от маслините се извлича зехтин от древността, когато за тази цел са се използвали тежки камъни, та чак до наши дни.

Широк от запад на изток по-малко от двайсет километра, а дълъг от север на юг почти двайсет и пет, Тасос има площ от около 385 кв. км и се обикаля за по-малко от сто километра по околоръстно шосе, предлагащо множество живописни гледки. В своята северна част Тасос е покрит с неочаквано гъсти за един гръцки остров борови гори, като тъмнозеленото на южните иглолистни видове прелива в наситено синия цвят на морето. В южната част на острова растителността е доста по-бедна, а склоновете по-стръмни и каменисти. Затова пък повечето хубави, макар и малки, пясъчни плажове са именно там.

2. Статистически данни в областта на туризма на Община Гърмен и Община Тасос (2017 г.)

Официалната статистическа информация, поддържана в областта на туризма от НСИ (Националният статистически орган на РБългария) и ELSTAT (Hellenic Statistical Authority - Националният статистически орган на РГърция) има следната структура:

- брой места за настаняване;
- брой легла в местата за настаняване;
- брой реализирани нощувки - общо, в т.ч. чужденци;
- брой пренощували лица - общо, в т.ч. чужденци;
- брой легладенонощия;
- продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. чужденци;
- приходи от нощувки и допълнителни услуги в средствата за подслон - общо, в т.ч. чужденци

Въпреки, че информацията се поддържа от НСИ и ELSTAT, тя не е налична на по-ниско териториално ниво – за територията на община Тасос. В тази връзка са използвани алтернативни източници – Община Тасос и Фериботни власти за

индикатор „брой туристи, посетили туристическата дестинация / брой преминали лица – входящи потоци“. Като алтернативен източник на информация за община Гърмен са използвани данни от Националния туристически регистър на страната и данни от регистъра на БТС за стопанисваните от него хижи. НСИ не включва в своята база данни обектите с капацитет под 10 легла, а на територията на Община Гърмен те са най-значителните като брой места за настаняване.

В допълнение, за специфичните проучвания сред туристите, доставчиците на туристическите услуги и икономическите оператори от сектори, свързани с туризма, проучванията обхващат: **туристически информационни центрове, туристическите атракции – обекти на културно-историческото и природно наследство, музеите и др.** За определяне на обектите в Община Гърмен е използван Национален туристически регистър към Министерство на туризма, за Община Тасос – по данни от общинската администрация/ Гръцкия орган по туризма ЕОТ.

Туристическите обекти/ атракции са идентифицирани по данни на Община Гърмен, Община Тасос и публични източници. Фокус на туристическите обекти, в които са проведени проучванията са обектите, финансирани по проект „Дестинации за всички“, в т.ч.:

- ☞ изворите от натурални минерални води в Община Гърмен;
- ☞ местата в община Гърмен, на които ще бъдат поставени паркингите за велосипеди, доставени по проекта;
- ☞ къмпинга в Община Тасос.

2.1. Община Гърмен

2.1.1. Настанителна база

Използвани източници на информация: Община Гърмен, Националния туристически регистър на страната и данни от регистъра на БТС за стопанисваните от него хижи, към края на 2017 г.

Таблица 1 Брой и капацитет на настанителната база в община Гърмен (2017 г.)

№	Вид обекти от настанителната база	Брой	Категория					Брой легла
			1*	2*	3*	4*	5*	
1	Хотели	5	2	2	1	-	-	218
2	Семейни хотели	5	1	2	3	-	-	92
3	Къщи за гости	39	14	8	17	-	-	817
4	Самостоятелни стаи	1	1					9
ОБЩО		50	18	12	20	0	0	1 136

Най-голям дял от местата за настаняване представляват къщите за гости – 39 бр.(78%). На следващо място са хотелите – 10 бр. Къщите за гости осигуряват и част от леглата за настаняване в общината (72%).

Това разпределение подчертава, че в общината има изключителен потенциал за развитие на селски туризъм и индивидуалното обслужване, което може да се предостави в къщите за гости. Освен това голяма част от туристите, все по-често искат да се чувстват като у дома си, когато са на екскурзия някъде. А това чувство може да се създаде много по-лесно в къщите за гости, отколкото в хотелите.

Едновременно с това хотелите са необходими, за да се развива и СПА туризма в общината, тъй като минералните извори в курорт „Огняновски минерални бани“ създават подобна предпоставка.

При тези данни средният капацитет на местата за настаняване е 19,97 легла/обект.

Прави впечатление, че разпределението на категориите и по отделни типове места за настаняване следва общата „картина“. Лек превес на „тризвездните“ къщи за гости и хотели над тези с една звезда.

Липсата на хотел с четири звезди е недостатък, защото в повечето случаи тези места за предпочитани от по-взискателните туристи, както и за развитието на конферентен туризъм. Въпреки удобствата, които предоставят 3 звездните места за настаняване за срещи, семинари и други, те са само 3 три в общината.

2.1.2. Брой нощувки

Общият брой нощувки, реализирани в местата за настаняване в Община Гърмен е 93 626 за 2017 г.

2.2. Община Тасос

Гръцкият статистически орган ELSTAT (Hellenic Statistical Authority) поддържа идентични с НСИ данни в областта на туризма, които се предоставят от местата за настаняване (хотели, подобни заведенията и туристически къмпинги) ежемесечно. Данните се обобщават на месечна и годишна база. Информацията не е налична на по-ниско териториално ниво (за община Тасос), във връзка с което са използвани алтернативни източници: регистри, поддържани от Община Тасос, информация от Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ) и др.

2.2.1. Настаниителна база

Използвани източници на информация: Община Гърмен, Националния туристически регистър на страната и данни от регистъра на БТС за стопанисваните от него хижи, към края на 2017 г.

Таблица 2 Брой и капацитет на настанителната база в община Тасос (2017 г.)

№	Вид обекти от настанителната база	Общ брой	Категория		
			1 и 2*	3*	4 и 5*
1	брой обекти за настаняване	209	164	32	13
	Брой стаи	5 080	3 059	929	1 092
	Брой легла	10 313	6 057	1 831	2 425

На о-в Тасос от 2017 г. са в експлоатацията на два нови петзвездни хотела, като общият капацитет на 4-5 звездните хотели е близо 2500 легла. Общият капацитет на леглата е 10 313. Двете големи петзвездни хотелски единици допринасят значително за надграждането на хотелската инфраструктура и за увеличаване на туристическия поток, в сравнение с 2016 г.

2.2.2. Брой нощувки

Общият брой нощувки, реализирани в местата за настаняване в Община Тасос е 771 580 за 2017 г.

IV. Анализ на анкетно проучване - Гърмен

Респонденти на анкетните проучвания:

Изследвани са две отделни анкетни проучвания, обхващащи следните основни групи респонденти:

- ✓ *Проучване 1, насочено към туристи, посетили дестинацията с цел краткотрайни посещения на конкретни туристически обекти и/ или отседнали в местата за настаняване, жители на Община Гърмен – общо 47 респондента, участвали в проучването (наричано по-долу Проучване 1).*
- ✓ *Проучване 2, насочено към доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма – екскурзоводи, туроператори (агенции и агенти), хотелиери, ресторантьори, НПО в сферата на туризма и др. – общо 23 респондента, участвали в проучването (наричано по-долу Проучване 2).*

В анкетните карти, разработени за целите на проучванията са интегрирани въпроси към респондентите, имащи за цел да осигурят необходимата информация за настоящото **Проучване 1: Извършване на проучване за измерване на туристическия поток в началото на проекта, част от Дейност 3 „Разработване на съвместна методология и извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос в началото и в края на**

проекта“ от Договор №118/16.04.2018 г. и за проучване за идентифициране на проблемите и перспективите за развитие на туристическия сектор (под-дейност 2.3). За нуждите на всяко от проучванията са направени различни разрези на събраната чрез анкетните карти информация. Част от въпросите в двете проучвания са идентични, с цел да се определи както мнението на туристите, така и на свързаните с туризма бизнес оператори, като в настоящият анализ са направени сравнителни разрези на мненията на анкетираните по общите въпроси.

1. Профил на респондентите

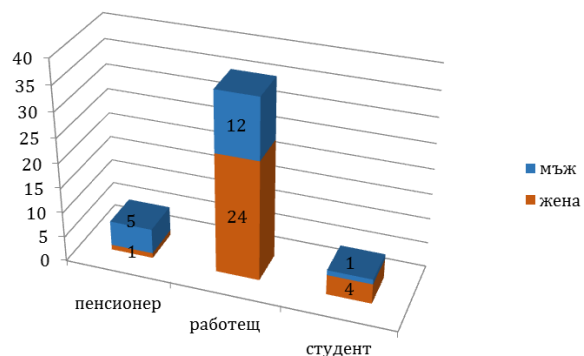
За целите на анализа на данните са направени общи и специфични за двете анкетни проучвания разрези. Участници в проучванията са общо 70 от различните целеви групи, данните са представени на фигура 1:

Фигура 1 Общ профил на респондентите в проучванията



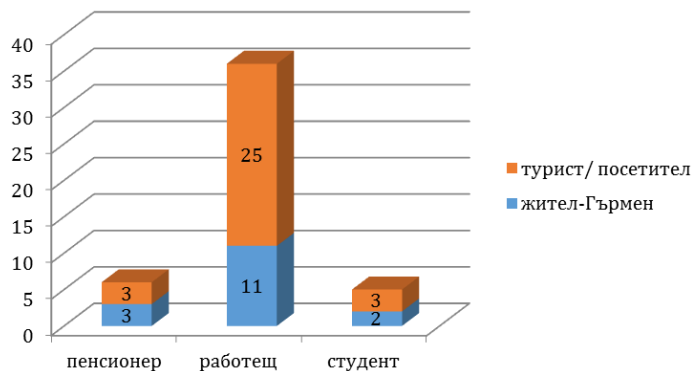
Най-многобройна е групата на туристите, участвали в анкетното проучване, които са общо 31 човека, следват жителите на община Гърмен – 16 човека, 13 хотелиери, 6 ресторантьори, двама, занимаващи се едновременно с хотелиерство и ресторантьорство, 1 екскурзовод и 1 туроператор. Макар и малко на брой, всички целеви групи са обхванати от проучването.

Фигура 2 Профил на респонденти - пол



Най-много от анкетираните туристи и жители на Община Гърмен са работещи жени, следвани от групата на работещите мъже. Студентите са общо 5, 4 от които жени и 1 мъж, пенсионерите – 1 жена и 5 мъже.

Фигура 3 Статус на туристите и жителите на Община Гърмен според целевата група

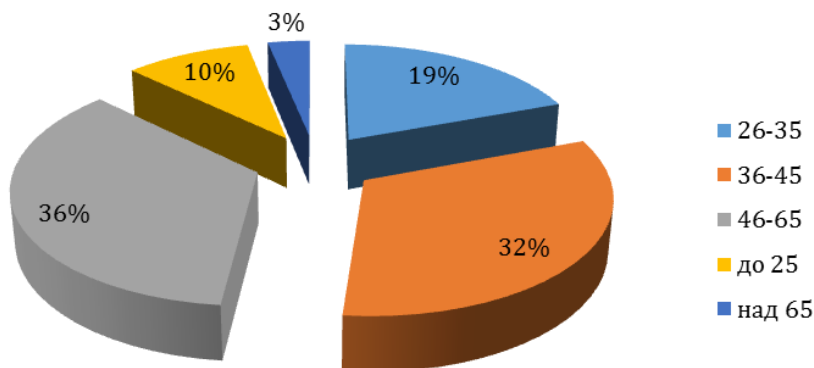


От всички участници в първото проучване, най-много са представителите на работещите от целева група туристи, следвани от анкетираните със същия статус от целева група жители на Община Гърмен. Пенсионерите, участвали в първото проучване са общо 6 – 3-ма туристи и 3-ма жители на

общината, студентите са общо 5 – 3-ма туристи и 2-ма от Община Гърмен.

1.1.ПРОФИЛ НА ТУРИСТИТЕ

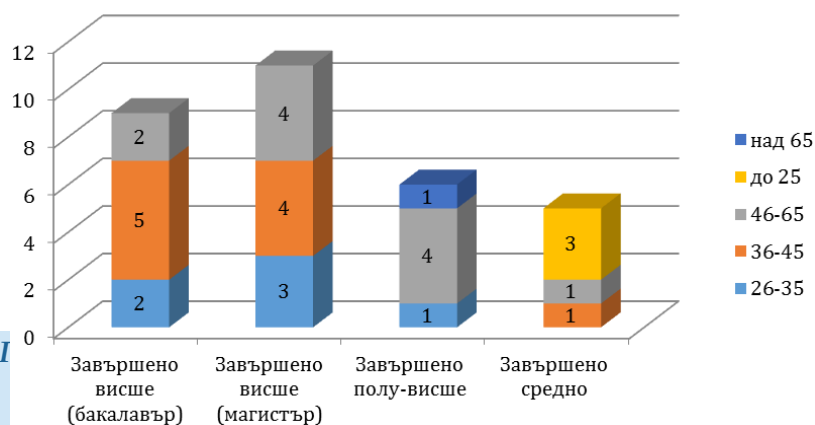
Фигура 4 Възрастов профил на туристите



Преобладаващата част от туристите са млади хора, общо 61 % от тях са на възраст до 45 г., 39 % са на възраст над 46 г., като по-възрастните (над 65 г.) са едва 3 %. 10 % от анкетираните са до 25 г., а 19 % са между 26 и 35 г. Възрастовият профил на туристите е много важен по

отношение на възможностите и перспективите за развитието на туризма в Община Гърмен и данните за този показател от анкетното проучване показват интерес от страна на младите хора към туристическата дестинация Гърмен.

Фигура 5 Възрастов и образователен профил на туристите

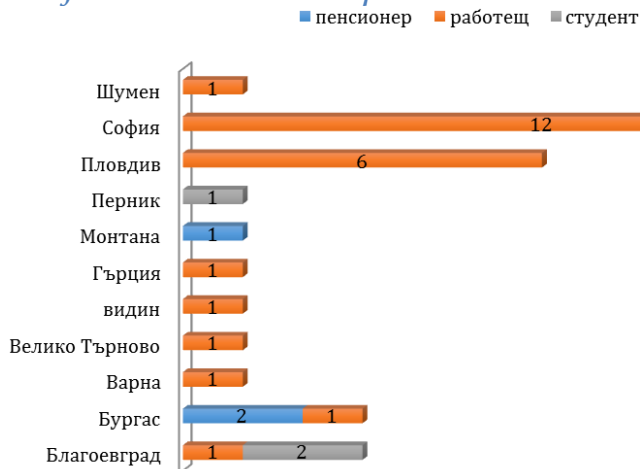


Най-много от анкетираните туристи са тези с висше образование – общо 20 човека, от които със степен магистър – 11 и бакалавър 9. Със

завършено полувисше образование са 6 човека и само 4 са със средно образование.

В следващата фигура е представен статуса на туристи и тяхното местожителство:

Фигура 6 Статус и местоживее на респондентите

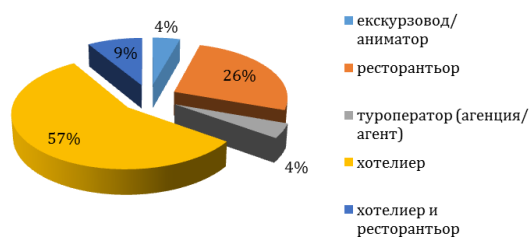


Най-многобройна сред туристите е групата на работещите – общо 25 човека, 3-ма са студентите и 3-ма пенсионерите. Туристите от София са общо 12, от Пловдив – 6, по 3-ма са от Благоевград и Бургас и от останалите градове от фигура 6 са по 1 турист, участвал в проучването. За краткия период на проучването (25 дни) прави впечатление, че в целевата група на туристите има представители от 10 градове в България и 1 от Гърция.

1.2.ПРОФИЛ НА РЕСПОНДЕНТИТЕ ОТ СВЪРЗАНИ С ТУРИЗМА СЕКТОРИ

Тази целева група включва: доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма / екскурзоводи, туроператори (агенции и агенти), хотелиери, ресторантьори, НПО в сферата на туризма и др./. Данните за профила на респондентите са представени в следващата фигура:

Фигура 7 Профил на респондентите от свързани с туризма сектори



Най-много от участниците във второто анкетно проучване са хотелиерите 57% от всички анкетирани, 26% са ресторантьорите, 9% са занимаващите се едновременно с хотелиерство и ресторантьорство и по 4% са екскурзоводите и туроператорите.

2. Цел на туристическите посещения и продължителност на престоя

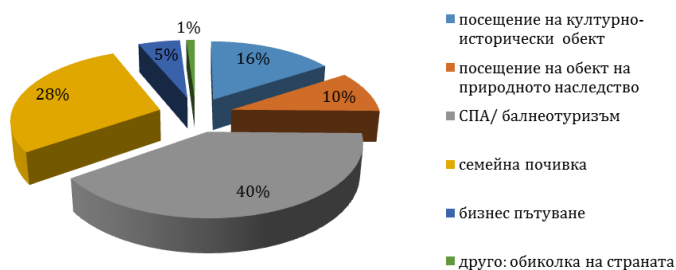
В рамките и на двете анкетни проучвания е изследвана целта на посещенията и продължителност на престоя на туристите в Община Гърмен.

Резултатите от Проучване 1 (насочено към туристите и жителите на Община Гърмен) показват моментната цел на туристическите посещения, тъй като самото анкетно проучване е проведено на територията на туристически обекти и места за настаняване, посетени от респондентите. Респондентите са запитани конкретно за настоящата цел на туристическото посещение и продължителността на престоя им.

Резултатите от Проучване 2 (насочено към представители от сфери, свързани с туризма) показват мнението на респондентите и личната им гледна точка, въз основа на техния опит, като те са определили преобладаващата цел на посетителите на туристическата дестинация Гърмен. В рамките на проучването е включено определяне на обичайната продължителност на престоя на туристите, като при анализа от основно значение е мнението на хотелиерите, които най-точно въз основа на своя опит могат да дадат информация по този въпрос.

В следващата фигура са представени обобщените данни от двете проучвания за целта на туристическите посещения в Община Гърмен:

Фигура 8 Целта на туристическите посещения в Община Гърмен – обобщени данни от двете проучвания

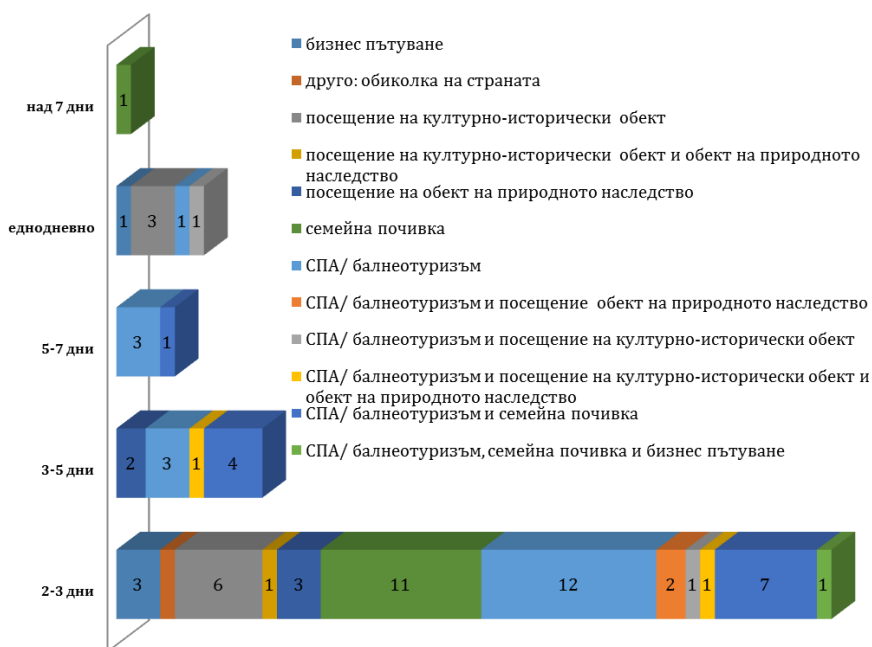


Тъй като при отговора на въпроса в анкетните карти е дадена възможност на респондентите да изберат повече от 1 отговор, обобщените резултати са представени в процентно изражение въз основа на броя

получени отговори за всяка от изброените възможност в анкетата. Общият брой получени отговори от 70-те респондента е 95. Данните показват, че към момента Община Гърмен е дестинация предимно за СПА/ балнеотуризм и семейна почивка. 40 % от отговорите са, че целта на посещенията на анкетираните туристи и преобладаващата цел на туристическите посещения според представителите на секторите, свързани с туризма е „СПА/ балнеотуризм“. Семейна почивка е избор, направен в 28 % от отговорите. Положителен е фактът, че посещенията на културно-историческите и природните обекти се нареждат на трето място с общо 26 % от отговорите. Като това е показателно за потенциала за развитие на тези туристически сегменти.

На следващата фигура са представени данните, получени от респондентите – общо 70 на двете проучвания за продължителността на престоя според целта на посещенията им.

Фигура 9 Обобщено мнение на респондентите на двете проучвания за продължителността на престоя според целта на посещенията



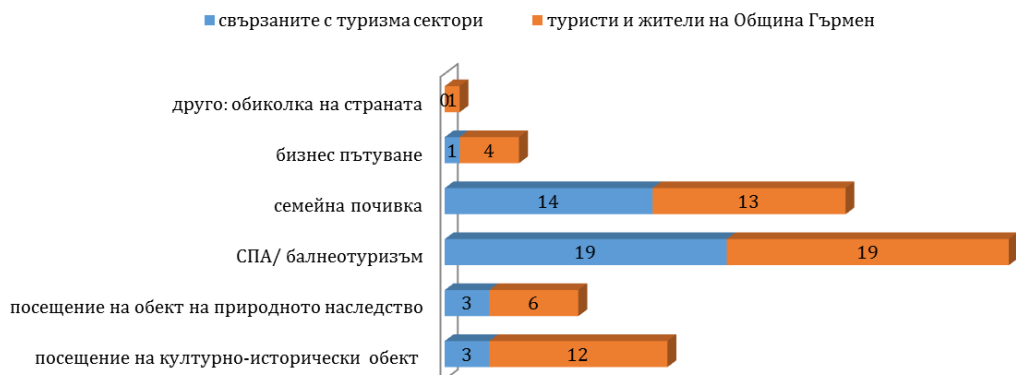
Данните показват, че преобладават посещения с продължителност 2-3 дни, 49 лица от анкетираните общо 70 са посочили тази продължителност на престоя. Това е мнение както на туристите и жителите на Община Гърмен, така и на хотелиерите, ресторантьорите и другите респонденти

от сектори, свързани с туризма, които отговарят въз основа на опита си вкл. от предишни туристически посещения. Задно с данните, представени в предходната фигура (фиг.10), показващи, че „СПА/ балнеотуризм“ е основна цел на посещенията, може да се определи и потенциала за бъдещото развитие на туризма, от гледна точка на целта и продължителността му - СПА/ балнеотуризм с продължителност 2-3 дни. СПА туризмът присъства в отговорите на 38 от респондентите, като половината от тях – общо 19 от всички целеви групи са го посочили в комбинация с други видове туристически посещения, като най-много са посочените: посещения на обекти на природни и културно-исторически обекти. Това предполага по-широкообхватна цел на посещенията на туристите и показва, че за тях интерес представляват не само СПА почивките, но и комбинирането на посещенията с други видове туризъм, насочени към природни и културно-исторически обекти. Това предполага ангажиране на местната власт в мерки по развитие и подобряване на природни и културно-исторически обекти.

Прави впечатление, че има доста голямо разнообразие в отговорите на респондентите по отношение на целта на краткотрайните (2-3 дни) посещения, като посочените отговори включват всички от изброените, това отново показва, че потенциалът за бъдещото развитие на туризма в Община Гърмен е в повече от едно туристическо направление – СПА, еко, културно-исторически туризъм, вкл. под-разделите им. Тези изводи са валидирани по-долу, чрез анализ на разрези от

данните по целеви групи. Данните от анализа на резултатите само от хотелиерите (част от целевата група на Проучване 2) показват идентична картина на целите на посещенията и продължителността им – СПА туризъм с продължителност 2-3 дни. Като в отговорите присъстват комбинирани посещения на дестинация Гърмен, включващи СПА туризъм и посещения културно-исторически и природни обекти.

Фигура 10 Цел на туристическите посещения (туристи и жители на Община Гърмен)



Подобно на обобщените данни за целта на туристическите посещения, представени във фигура 11, анализът от анкетираните туристи и жители на общината показва, че СПА туризмът е основна цел на посещенията, следван от семейната почивка.

В следващата таблица е представена целта посещенията на респондентите от Проучване 1, само от целева група туристи (общо 31 анкетирани) и продължителността на престоя им:

Фигура 11 Цел на посещенията и продължителност на престоя на туристите

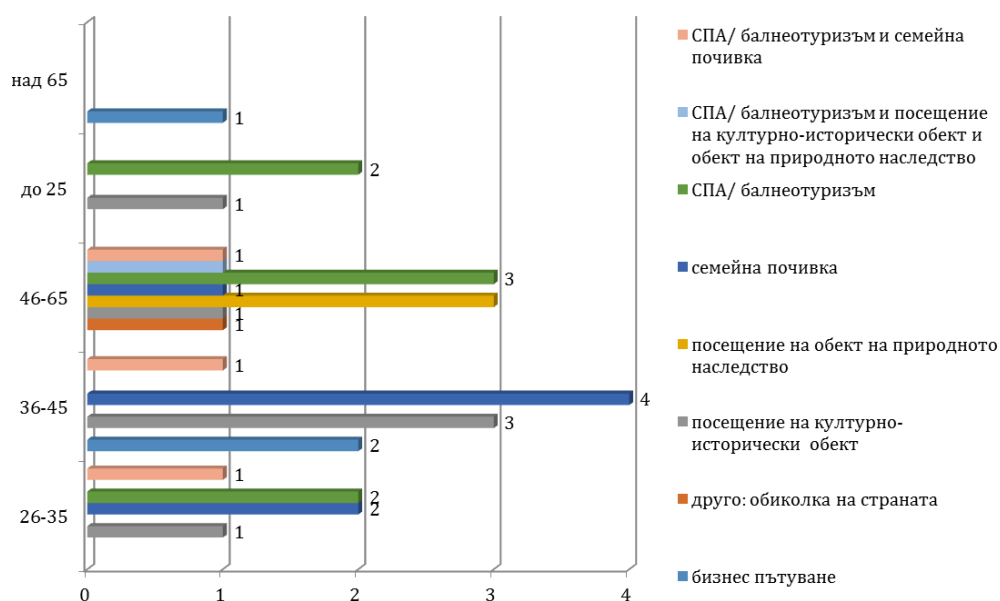


Анализа на данните от анкетираните туристи по време на туристическите си посещения в Община Гърмен също показва като основна цел СПА туризма и

семейните почивки, като и двата отговора са избрани от 17 респондента, 6 респондента посочват, че са на посещение на културно-исторически обект. Трима от респондентите посочват посещение на природен обект и също толкова са на бизнес пътуване. Най-малобройни, по отношение на продължителността на престоя са еднокдневните посещения, като подобно на обобщените данни от двете проучвания и при разреза на целевата група туристи преобладават посещенията в рамките на 2-3 дни.

Целта на посещенията е изследвана и според възрастовия профил на туристите, участвали в Проучване 1. Данните са представени в следващата фигура:

Фигура 12 Цел на посещенията на туристите според възрастовия им профил



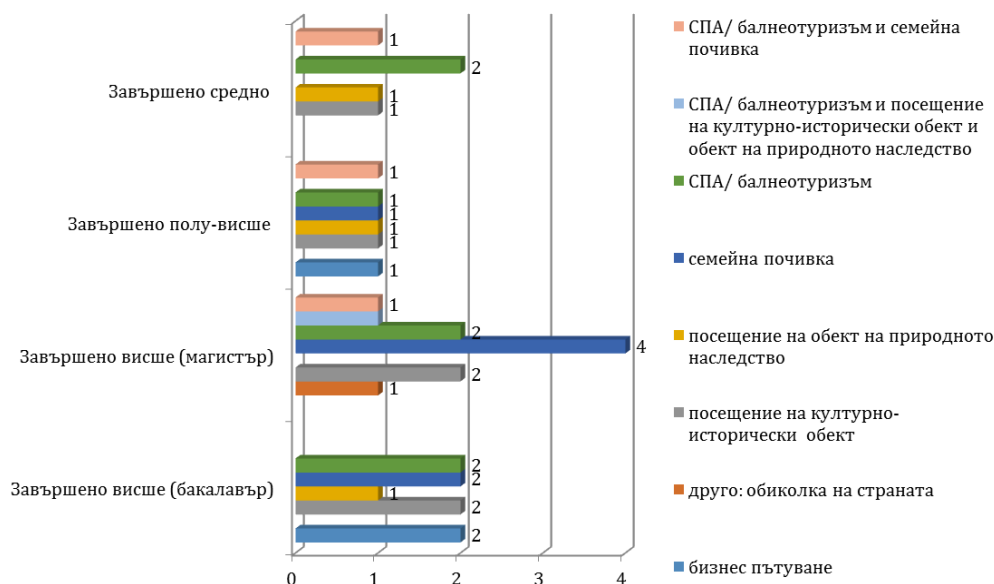
Предпочитанията на туристите според възрастовия им профил и подредени по брой отговори са:

- ✓ на възраст до 25 г.:
 - СПА/ балнеотуризм
 - посещения на културно-исторически обекти;
- ✓ на възраст 26 - 35 г.:
 - СПА/ балнеотуризм
 - семейна почивка
 - посещения на културно-исторически обекти;
- ✓ на възраст 36 - 45 г.:
 - семейна почивка;
 - посещения на културно-исторически обекти;
 - бизнес пътуване

- ✓ на възраст 46 - 65 г.:
 - СПА/ балнеотуризм и посещения на културно-исторически и природни обекти;
 - семейна почивка;
 - всички останали, с изключение на бизнес пътувания

Данни за целта на посещенията на туристите според образователния им профил са представени на следващата фигура:

Фигура 13 Цел на посещенията на туристите според образователната им степен



Предпочитанията при туристическите посещения на туристите с висше образование (бакалавър и магистър) включват на първо място семейна почивка, следвана от СПА туризм и посещения на културно-исторически обекти.

Предпочитанията на лицата с полувисше и средно образование са основно към СПА туризма.

3. Критерии при избора на туристическа дестинация

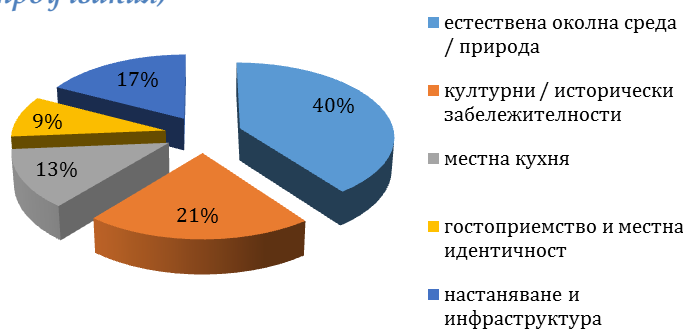
Критериите при избор на туристическа дестинация са изследвани в рамките и на двете анкетни проучвания.

Резултатите от Проучване 1 (насочено към туристите и жителите на Община Гърмен) показват какво точно е повлияло на анкетираните туристи. Респондентите са запитани конкретно за решаващи критерии при избора на дестинация за настоящото посещение.

Резултатите от Проучване 2 (насочено към представители от сфери, свързани с туризма) показват мнението на респондентите и личната им гледна точка, въз основа на техния опит, като те са определили водещото за туристите при избора им на туристическа дестинация.

В следващата фигура са представени обобщените данни от двете проучвания за критериите при избора на туристическа дестинация:

Фигура 14 Критерии при избора на туристическа дестинация (обобщени данни от двете проучвания)



Естествената природна среда е водеща при избора на дестинация – 40 % от отговорите показват това. На следващо място са културно-историческите забележителности (21 %), следвани от условията за настаняване и инфраструктурата (17 %). В отговорите присъства и

местната кухня с 13 %, както и гостоприемството и местната идентичност (9 %). При отговорите на въпроса в анкетните карти е дадена възможност на респондентите да изберат повече от 1 отговор, в тази връзка обобщените резултати са представени в процентно изражение въз основа на броя получени отговори за всяка от изброените възможности в анкетата. Общият брой получени отговори от 70-те респондента е 133.

По-долу са разгледани отговорите на различните целеви групи на проучванията, в т.ч. туристите, жителите на Община Гърмен и представителите на секторите, свързани с туризма.

Фигура 15 Критерии при избора на туристическа дестинация



Резултатите са представени в съотношение получени отговори от общия брой отговори във всяко от двете проучвания. Аналогично на картината на обобщените данни и при анализа на

резултатите от двете проучвания естествената околна среда/ природата са основен

решаващ фактор при избора на дестинация и в двете основни целеви групи (туристи и жители на Община Гърмен и представители на сектори, свързани с туризма). Има малка разлика в приоритизирането на критериите при всяка от целевите групи:

Резултати по приоритет – свързани с туризма сектори:

- естествена околна среда/ природа – 50 %
- културно-исторически забележителности – 20 %
- местна кухня – 15 %
- настаняване и инфраструктура – 13 %

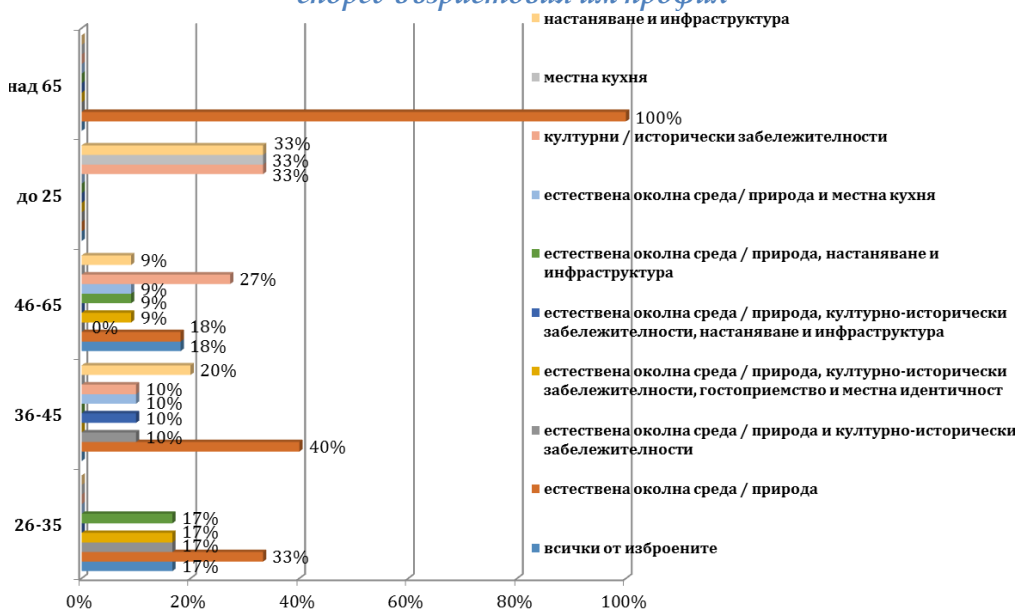
Резултати по приоритет – туристи и жители на Община Гърмен:

- естествена околна среда/ природа – 35 %
- културно-исторически забележителности – 22 %
- настаняване и инфраструктура – 19 %
- местна кухня – 12 %

И двете целеви групи поставят на второ място културно-историческите забележителности. Според туристите и жителите на Община Гърмен третият по важност фактор е настаняването и инфраструктурата, докато представителите на свързаните с туризма сектори смятат, че третият решаващ фактор е местната кухня.

В следващата графика са разгледани решаващите фактори за туристите при избора на дестинацията според възрастовия им профил:

Фигура 16 Решаващите фактори за туристите при избора на дестинацията Гърмен според възрастовия им профил



Според възрастовия профил на туристите, участвали в Проучване 1 резултатите показват следната приоритизацията на факторите, които са били решаващи при избора на дестинация Гърмен за туристическото им посещение:

- ✓ на възраст до 25 г.:
 - културно-исторически забележителности
 - естествена околна среда/ природа и местна кухня
- ✓ на възраст 26 - 35 г.:
 - естествена околна среда/ природа
 - културно-исторически забележителности и настаняване и инфраструктура
 - гостоприемство и местна идентичност
- ✓ на възраст 36 - 45 г.:
 - естествена околна среда/ природа
 - настаняване и инфраструктура
 - културно-исторически забележителности
- ✓ на възраст 46 - 65 г.:
 - културно-исторически забележителности
 - естествена околна среда/ природа
- ✓ над 65 г.: естествена околна среда/ природа

Важен извод от мнението всички респонденти е, че природата и културно-историческите забележителности са това, което може да привлече туристи и програмата за развитието на туризма трябва да включва целенасочени мерки към природните и културно-исторически забележителности. Те притежават висок потенциал за осигуряване на важно място на туризма в местната икономика.

4. Допълнителни услуги, от които се интересуват туристите

Допълнителните услуги, които предлага туристическата дестинация за важна част от факторите, които оказват влияние при избора на едно или друго място за посещение.

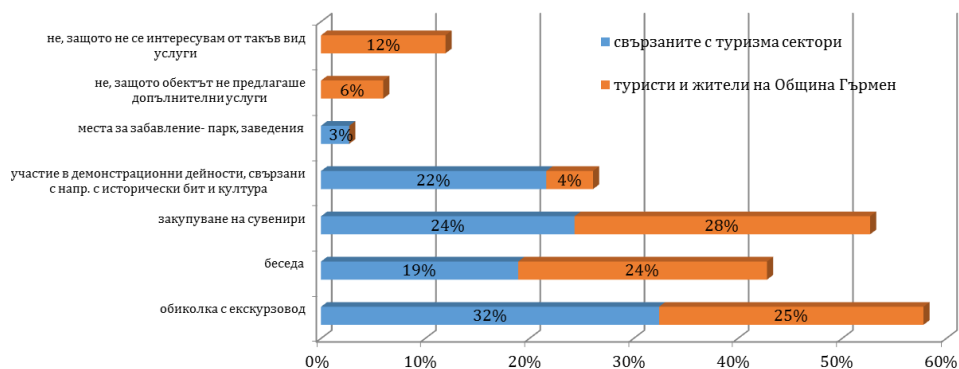
Резултатите от Проучване 1 (насочено към туристите и жителите на Община Гърмен) показват от какви допълнителни услуги се интересуват анкетираните туристи, като е отчетено и мнението на жителите на Гърмен. Респондентите са запитани конкретно за използваните допълнителни туристически услуги при настоящото посещение, както и за дефицитът на допълнителни услуги.

Резултатите от Проучване 2 (насочено към представители от сфери, свързани с туризма) показват мнението на респондентите и личната им гледна точка, въз

основа на техния опит, като те са определили водещото за туристите при избора им на туристическа дестинация.

В следващата фигура са представени обобщените данни от двете проучвания за критериите при избора на туристическа дестинация:

Фигура 17 Допълнителни туристически услуги, от които се интересуват туристите (обобщени данни от Проучване 1 и Проучване 2)

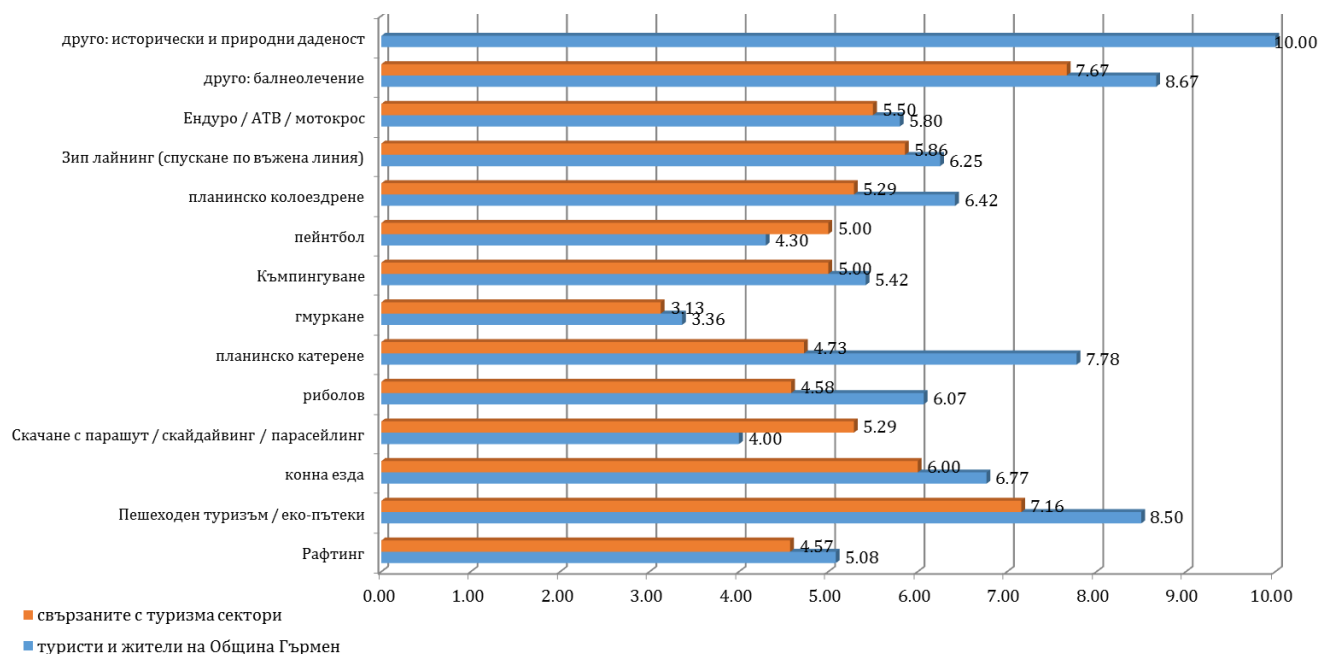


Данните са представени като процентно съотношение на броя получени отговори от всяка от двете основни целеви групи на проучванията.

Обиколката с екскурзовод е това, което търсят туристи според хотелиерите, ресторантьорите и останалите представители на секторите, свързани с туризма, участвали в проучването. На следващо място тази целева група поставя закупуването на сувенири, като туристите пък посочват тази допълнителна услуга на първо място при техните туристически посещения, а обиколката с екскурзовод на второ място по търсене. Респондентите на Проучване 2 (свързаните с туризма сектори) считат, че на трето място по търсене е участието в демонстрационни дейности, а на четвърто – беседата. При респондентите на Проучване 1 (туристите и жителите на Община Гърмен) беседата е на трето място по търсене, участието в демонстрационни дейности на четвърто. 6 % от туристите посочват, че не са използвали допълнителни туристически услуги, защото обектът не е предлагал такива. Това е основание за прилагане на целенасочени мерки към развитие на допълнителните/ съпътстващи туристически услуги, които са фактор при избора на туристическа дестинация на голяма част от туристите.

В рамките на проучванията се изследва и нагласата на туристите и жителите на Община Гърмен за използване на допълнителни туристически/ развлекателни услуги при следващото им туристическо посещение. В същото време се отчете и приложимост на тези дейности, съобразно търсенето на туристите и лични впечатления на хотелиерите и представителите на останалите сектори, свързани с туризма. Обобщените данни са представени на следваща фигура:

Фигура 18 Нагласата за използване на допълнителни туристически/ развлекателни услуги и приложимост на тези дейности



В анкетните карти на двете проучвания, респондентите са посочвали своите отговори по десетстепенна скала, където 10 е най-желано, а 1 – най-нежелано. При анализа на данните е направена средна оценка на всяка от изброените допълнителни туристически/ развлекателни услуги, въз основа на броя отговори и дадените оценки от респондентите.

Туристите и жителите на Община Гърмен посочват желаните следни допълнителни/ развлекателни туристически дейности, които биха искали да бъдат част от следващата им почивка:

- ✓ исторически и природни дадености - средна оценка 10;
- ✓ балнеолечение - средна оценка 8,67;
- ✓ пешеходен туризъм/ еко-пътеки - средна оценка 8,50;
- ✓ планинско катерене - средна оценка 7,78;
- ✓ конна езда - средна оценка 6,77;
- ✓ планинско колоездене – средна оценка 6,42;
- ✓ зип лайнингк (спускане по въжена линия) - средна оценка 6,25;

Представителите на секторите, свързани с туризма оценяват приложимостта на допълнителните/ развлекателни дейности, съобразно търсенето на туристите и личните им впечатления:

- ✓ балнеолечение - средна оценка 7,67;
- ✓ пешеходен туризъм/ еко-пътеки - средна оценка 7,16;
- ✓ конна езда - средна оценка 6;

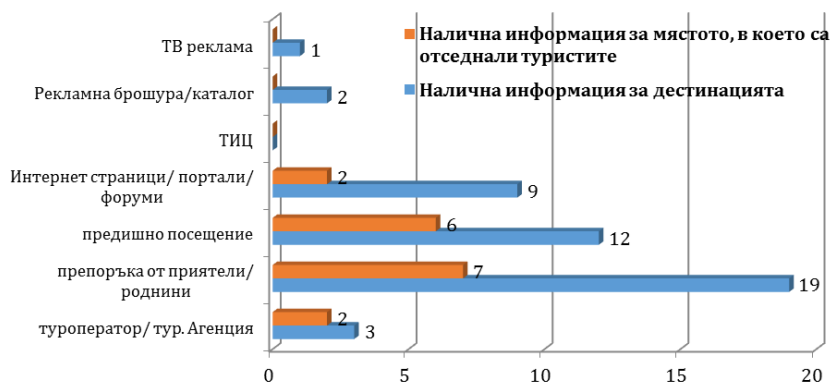
- ✓ зип лайнинг (спускане по въжена линия) - средна оценка 5,86;
- ✓ Ендуро/ АТВ/ мотокрос - средна оценка 5,5;
- ✓ планинско катерене; скачане с парашут / скайдайвинг / парасейлинг - средна оценка 5,29;
- ✓ пейнтбол и къмпингуване – средна оценка 5;
- ✓ планинско колоездене – средна оценка 4,73;

Всички гореизброени допълнителни/ развлекателни туристически услуги са получили висока средна оценка и притежават потенциал за развитие. Този тип услуги се предлагат от частния сектор и тези които и към момента се предлагат биха могли да се промотират от местните власти като част от общия туристически продукт на дестинацията.

5. Оценка на наличната информация за дестинацията

Наличната информация за туристическа дестинация Гърмен е изследвана само в Проучване 1, насочено към туристите и жителите на Община Гърмен. Наред с това е изследвана и информацията за местата, в които са отседнали туристите. В следващата графика са представени данните от анкетното проучване, сегметирани само за целева група туристи:

Фигура 19 Налична информация за дестинацията и мястото, в което са отседнали туристите



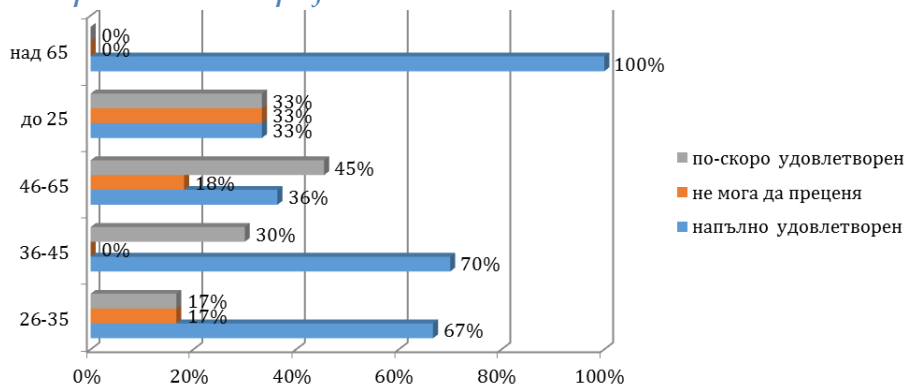
Прави впечатление, че има по-голяма осигуреност с информация за туристическата дестинация, в сравнение с тази за местата, в които са отседнали туристите. Като в същото време, по-голямата част от туристите са научили за дестинация

Гърмен от приятели или от предишно свое посещение. В тази връзка, промотирането следва да бъде една от важните мерки на туристическата програма за развитието на Община Гърмен и те да бъдат насочени към дефицитите на информацията в: интернет страници, портали, форуми с туристическа насоченост, туроператори и агенции, както и печатни рекламни материали.

6. Удовлетвореност и готовност на туристите за повторно посещение на дестинацията

Удовлетвореността от посещението на дестинация Гърмен е изследвана в Проучване 1. Наред с това е изследвана готовност на туристите за повторно посещение на дестинацията. В следващата графика са представени данните от анкетното проучване, сегметирани само за целева група туристи:

Фигура 20 Удовлетвореност на туристите от туристическото посещение според възрастовия им профил

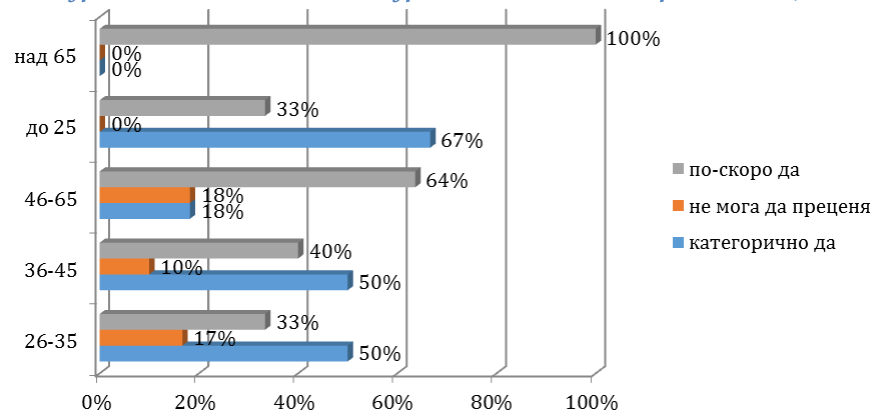


55 % от туристите са напълно удовлетворени от своето посещение на дестинация Гърмен, 32 % са по-скоро удовлетворени и само 13 % посочват, че не могат да преценят.

Всички туристи над 65 год. възраст са напълно удовлетворени, по-голямата част от тези на възраст от 36 до 45 год. (70 % от тях) са на същото мнение, както и 36 % от туристите на възраст от 26 до 35 г. По-голямата част от туристите между 46 и 65 г. (45 %) са по-скоро удовлетворени, а тези до 25 г. са посочили равен брой отговори на всички възможни.

В следващата графика са представени резултатите от получените отговори от туристите за готовността им за повторно туристическо посещение:

Фигура 21 Готовност на туристите за повторно посещение



48 % от всички анкетирани туристи по-скоро отново биха посетили дестинация Гърмен, 39 % категорично биха я посетили и 13 % не могат да преценят. Колебаещите се

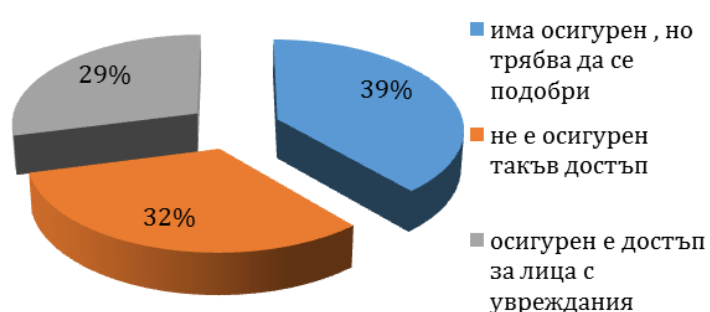
туристи са тези между 46 и 65 годишна възраст, а при останалите възрастови групи

се наблюдава превес на туристите, които категорично биха посетили дестинация Гърмен отново.

7. Оценка на достъпа за лица с увреждания

Достъпът за лица с увреждания е изследван в Проучване 1. При настоящия анализ са отчетени само отговорите на туристите, участващи в проучването, тъй като те са посетили туристически обекти от дестинация Гърмен, при което посещение са анкетирани. Резултатите са представени в следващата фигура:

Фигура 22 Оценка на достъпа за лица с увреждания



39 % от анкетираните туристи смятат, че достъпът за хора с увреждания трябва да се подобри, 32 % от тях посочват, че за обектите, които са посетили няма осигурен достъп за лица с увреждания и само 29 % са на мнение, че е осигурен подходящ такъв. При планиране развитието

на туризма в Община Гърмен, подобряването на достъпа до туристическите обекти (където е приложимо) за лица с увреждания следва да бъде част от мерките.

8. Мерки за развитие на туристическата дестинация

В рамките на Проучване 2, представителите на секторите, свързани с туризма са запитани „Какво смятат, че трябва да се подобри в туристическия сектор за развитие на туристическата дестинация“. Резултатите са представени в следващата фигура:

Фигура 23 Необходимост от подобряване в различни сектори, свързани с туризма



Общият брой посочени отговори са 80. Те са степенувани по важност, както следва:

- ✓ подобряване на техническата инфраструктура в общината/ пътища, улици, градска среда – 21,3 %
- ✓ разнообразяване на туристическите дейности, с цел привличане на различни групи туристи и промотирането/ рекламата на туристическата дестинация – 16,3 %
- ✓ подобряване състоянието на културно-историческите и природни обекти – 13,8 %
- ✓ подобряване на стратегическото планиране за развитие на туризма в общината – 11,3 %
- ✓ подобряване на достъпа за хора с увреждания – 8,8 %
- ✓ повишаване на нивото на обслужването в местата за настаняване/ за развлечения – 7,5 %
- ✓ разширяване на настанителната база/ нови обекти за настаняване – 5 %

Всички гореизброени, с изключение на последните две мерки (частен сектор), следва да залегнат в програмата за развитие на туризма на Община Гърмен.

V. Анализ на анкетно проучване - Тасос

Обобщените резултати от анкетното проучване на остров Тасос са предоставени от Община Тасос

Брой респонденти – 1100 (основно туристи от Румъния, Сърбия, България, Турция, Молдова). Проучването е проведено в периода юни-септември 2017 г.

Обобщени резултати:

- ✓ цел на туристическите посещения: 92 % - ваканция с времетраене над 4 дни, 8 % едnodневно посещение
- ✓ продължителност на престоя:
 - 52% 8-13 дни
 - 33% 4-7 дни
 - 8% 1 ден
 - 7% 2-3 дни
- ✓ Критерии при избора на туристическа дестинация:
 - Изключителни плажове 83%
 - Природна среда 78%
 - Местна кухня 70.1%
 - Занележителна история 28%
 - Допълнителни туристически дейности 20%

- Нощен живот 17.7%
- ✓ Допълнителни услуги, от които се интересуват туристите:
 - разходка с лодка: 47%
 - обиколка с екскурзовод – 39%
- ✓ Оценка на наличната информация за дестинацията „От къде научихте за Тасос?":
 - От приятели/ познати 47%
 - Уебсайтове предприятия. и дестинация 74%
 - Промоционален материал 30%
 - Социални медии 73%
 - Туристически изложения 20%
 - Статии, новини 8 %
- ✓ Мерки за развитие на туристическата дестинация – идентифицирани недостатъци – 49 % от анкетираните считат, че има нужда от подобряване на достъпността, в т.ч. за хората с увреждания

VI. Туристически поток в Гърмен и Тасос

Основната цел на настоящия първи етап от проучванията, част от Дейност 3 е **измерването на туристопотока през 2017 г.** (базова стойност) в регионите Гърмен и Тасос, което да послужи за базова информация, въз основа на която за да се определи въздействието от изпълнението на Проект: B2.6c.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район “ „Дестинации за всички“.

Обобщената информация в началото на проекта за регионите Гърмен и Тасос е представена в следващите таблици, разработена в съответствие с матриците – бази данни, част от Методология за извършване на проучване сред туристическите потоци (Под-дейност 3.1 от Договор №118/16.04.2018 г.):

Таблица 3 Матрица с информация, необходима за измерване на туристопотока, източници НСИ и ELSTAT, Община Гърмен и Община Тасос (2017 г.)

Община	година	2017	2018	2019
		Индикатор	*(за проучване I и II)	*(за проучване II)
Гърмен	брой места за настаняване	50		
Тасос		209		

Община	Индикатор	година		
		2017	2018	2019
Гърмен	брой легла в местата за настаняване	1 136		
Тасос		10 313		
Гърмен	брой реализирани нощувки - общо	93 626		
Тасос		771 580		
Гърмен	брой пренощували лица	34 421		
Тасос		252 540		
Гърмен ⁴	Брой посещения на основните туристически обекти	6 347		
Тасос ⁵		60 651		
Гърмен	Относителен дял на пренощувалите туристи, посещаващи подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности (%)	40%		
Тасос		30%		
Гърмен	Брой туристи, посетили дестинациите с основна цел СПА/ лятна почивка, посетили също подкрепените по проекта обекти	13 768		
Тасос		75 762		
Гърмен	ТУРИСТИЧЕСКИ ПОТОЦИ - посещения на подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности	20 115		
Тасос		136 413		
	ОБЩ ТУРИСТОПОТОК	156 528		

При извършване на проучването в края на проекта следва да бъдат взети базовите данни за туристопотока от 2017 г.

Оценка на факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока - броят посещения на подкрепените обекти по проект „Дестинации за всички“, в т.ч.:

⁴ Античен римски град Никополис ад Нестум и Ландшафтно-исторически парк “Градище”

⁵ Археологически музей, Музея на захтина, Светилищата на Артемида и Дионисийи, Античен театър, Акрополът и храмът на Атина

- изворите от натурални минерални води в Община Гърмен;
- местата в община Гърмен, на които ще бъдат поставени паркингите за велосипеди, доставени по проекта;
- къмпинга в Община Тасос.

Сред основните фактори за увеличаване на туристопотока на подкрепените по проекта туристически дестинации се открояват нуждите от:

- ✓ подобряване на техническата инфраструктура - пътища, улици, градска среда
- ✓ разнообразяване на туристическите дейности и промотиране/ рекламата на туристическата дестинация
- ✓ подобряване състоянието на културно-историческите и природни обекти
- ✓ подобряване на достъпа за хора с увреждания

Project title: “Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross-border area”
acronym “Destinations for all”

Deliverable 3.1.3. Elaboration of a joint methodology and implementing a survey on the tourist flows in Garmen at the beginning and at the end of the project

Municipality of Garmen

<http://destinationsforall.eu/>

The project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014 - 2020”.

The content of this document is sole responsibility of the Municipality of Garmen and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.

Interreg
Greece-Bulgaria



Resume

REPORT 3 – SECOND PART: Study 2:
Study to measure tourist flow at the end of the sub-activity 3.3 Studies to determine the tourist flow in the region and forecast for tourist development

Activity 3 of Contract № 118/16.04.2018 "Study and planning of the development of tourism in Garmen Municipality"



bulpro
consulting



Introduction

The current study is sub-activity 3.3 Studies for determining the tourist flow in the region and forecast for tourist development - **Study 2: Carrying out a survey to measure tourist flow at the end of the project** by Activity 3 "Development of a joint methodology and carrying out a survey among the tourist flows in the municipalities of Garmen and Thassos at the beginning and at the end of the project" Contract No118/16.04.2018.

Summary of the study

1. Topics, objectives, scope and period of the study

The aim is to assess the impact and achieve the indicators of the funding programme Interreg V-A Greece-Bulgaria 2014-2020. The investment priority under which the project is financed is 6c "Preservation, protection and promotion of natural and cultural heritage" is aimed at valorizing cultural and natural heritage in the cross-border region. The implementation of the project B2.6c.09/28.09.2017 "Initiative to improve the capacity and access to tourist destinations in the cross-border region" will contribute to the achievement of Thematic Objective 6 "Conservation and environmental protection and promotion of resource efficiency" of the Interreg V-A Greece-Bulgaria Cross-Border Cooperation Programme 2014-2020. In this respect, the studies should reach the information necessary to measure the indicator to achieve thematic objective 6c:

Increased number of visits to supported sites with cultural or natural heritage and attractions /number of visits per year/

The set value of the indicator under the project B2.6c.09/28.09.2017 "Destinations for all" is 7000.

The measurement of the indicator was carried out through two separate studies to measure tourist flow (Study 1 to Report 3: Part One and Study 2 to Report3: Part Two). The two studies were identical, the first with being conducted at the beginning of the implementation of the contract and the second conducted at the end (the result of this report).

The main objectives of this study:

- **measuring tourist flows and the number of¹visits;**
- **assessment of the factors relevant for increasing tourist flow – this study measures the indicators set out in the Methodology**
- **forecast of the tourist development in the region of Garmen municipality and Thassos municipality.**

¹ In view of the objectives of the study, it measures incoming tourist flows.

A period of this study is:

- **11.09.2020 – 06.10.2020** to measure the final value of the programme indicators and indicators

Duration of study here:

- 25 days

Time range of the study:

In the range of **data (statistical)** for the survey is **3 years and**, as the data scope state **the period 2017 - 2019**. **The achievement of the indicators is also reported as of 16.07.2019 and includes the first half of 2019.**

To assess the factors relevant for increasing tourist flow with a reported characteristics of tourist destinations at the time of study is 1 and to date, in order to assess the impact of **Project: B2.6c.09/28.09.2017 "Initiative to improve capacity and access to tourist destinations in the cross-border region", "Destinations for all"**.

Territorial scope of the surveyed here: the territory of the municipality of Garmen and the municipality of Thassos.²

The survey was carried out through developed joint indicators – unified for the two municipalities, for the measurement of which are specified a specific plan and a list of sources of information provided to the Municipality of Thassos.

I. Characteristics and prospects for development of the destinations of Garmen and Thassos

The two municipalities are recognized as tourist destinations with thousands of visitors each year. Garmen municipality is a famous national destination for spa tourism, eco and cultural tourism, with its mineral springs, its beautiful nature and historical attractions, and the municipality of Thassos is an international destination for marine and cultural tourism, characterized by natural beauty, important historical and cultural attractions and a large number of tourist attractions.

The main focus of the "Destination for All" project is the financing of tourist infrastructure accessible to people with disabilities, which is why the coverage of this group is a key moment in the conduct of the surveys on tourist flows.

² The date from Municipality of Thassos was provided to the Contractor with the assistance of Garmen municipality in its capacity as lead beneficiary of the project.

Garmen Municipality is a destination mainly for spa/balneo tourism and family holidays. At the same time, the municipality of Omagh exceptional potential for tourism development in the two main specializations - combined strands:

- "Cultural and cognitive and rural tourism" and
- "Eco, health, adventure and cycling tourism".

At the beginning of the implementation of the project, Activity 1, sub-activity 1.1, 1.2, 1.3 and 1.4 of the contract No118/16.04.2018 a tourist Register has been established and a tourist potential has been established, on which recommendations and measures for valorization, storage and promotion are based, including improving access to the tourist sites of Garmen municipality, tourist routes have been established. Many of the recommendations have been implemented at present, including:

- Peacebuilding
- 8 indicative and 40 information plates are placed
- Placed sheds and bike cans, purchased bicycles for tourists
- Development of promotional/promotional materials (tourist catalogue, short brochures for the two main tourist specializations/ on routes) and distribution in the accommodation in Garmen municipality, in TIC and in accommodation in neighboring municipalities (Gotse Delchev), etc.
- **3D object capture** - an innovative promotional measure
- **Filmed a promotional documentary about the tourist attractions in the municipalities of Garmen, the Republic of Bulgaria and Thassos, the Hellenic Republic"**
- Developed Tourist Program for Tourism Development on the Territory of Garmen Municipality 2019-2024
- Publication of advertising information about destination Garmen in regional/national media (mostly online).
- A lot tour of the selected routes, as a type of promotional measure – provided for under the project "Destination for All" under the Subsidy Agreement: B2.6c.09/28.09.2017 "Initiative to improve the capacity and access to tourist destinations in the cross-border region", "Destinations for all";
- Participation of Garmen Municipality in 2 international tourist fairs
- **Garmen** Municipality participates in the newly established Organization for Management of The **Rila-Pirin Tourist Region**. The organizations for the management of tourist regions carry out activities related to the formation of regional tourist products and the implementation of regional marketing and advertising in a particular territory - tourist area.

As a result of the implementation of the project, the following objectives of the Destination for All project have been achieved so far:

- improved conditions and access to tourist attractions and facilities in Garmen municipality;
- advertising and promotion of tourist sites in Garmen and Thassos, including among people with disabilities;
- implemented policy for "solidarity tourism" in the cross-border area – improving access to tourist attractions for people with disabilities;
- increased tourist flows in both municipalities and the expansion of tourist target groups, including people with disabilities (as measured by this study).

Called **the Green Island**, **Thassos** is a real piece of paradise – with olive groves, pines, cypresses and evergreen shrubs. In addition to being surrounded by the crystal blue waters of the Aegean Sea, Thassos hides in its bowels numerous ruins of ancient towns and is shrouded in legends that give it extra charm.

Prehistoric and historical sites, archaeological sites of great importance, early Christian basilicas, monasteries, carved temple churches, mountain villages with traditional architecture are among the riches and advantages of Thassos. Archaeological finds all over the island testify to the rich history of the city. The town of Limenas (in Greek its old name was Thassos) - the largest town on the island, is located in a lush picturesque bay, the archaeological museum in the city **is interesting**, where objects from the 7th century BC to the beginning of the last century can be seen.

Another interesting destination is the old capital of the island - **Panagia**. Walking through the narrow streets along the whitewashed and stone-paved slabs instead of tiles is a real time travel. The colorful Kazaviti, in which one can not only admire the ancient houses and churches, but immerse himself in the silence, proclaimed only by swallows and flowing mountain water, and the remarkable time-asleep Theologos, in which the old-fashioned architecture is preserved and the traditions and customs - still alive, are just three of them.

In the fishing village of Aliko there is a pagan temple, erected in the 7th century BC. Hr.

The Archangelou Monastery was built directly on the rocks hanging over the sea on the way to Aliko. Panagias Monastery is located on the road to Maries and only one or two monks live in it. The Monastery of St. Panteleimon is located in the interior of the island, near the Kazaviti.

But Thassos is not just sea and ruins - many of its treasures are not on the coast. Shady tavernas on hot afternoons, dense green forests and a dome-shaped mountain whose, overgrown in centuries-old forests, Mount Ipsario manages to rise more than 1200 m above sea level, although the diameter of the island is only some 20 kilometers.

In fact, the island is formed of marbles, nays and slates of the Rhodope massif, and its marble is famous from the time before Christ. The green slopes of Thassos have tucked

into their beautiful, old mountain villages, tucked away from the raids of pirates in the past.

The island is famous for its endless olive groves (more than 1 million trees), the harvested milk-white marble and the famous extra virgin olive oil. The **Museum of Olive Oil in Panaia** demonstrates how olive oil is extracted from antiquity, when heavy stones were used for this purpose, so to this day.

Wide from west to east less than twenty kilometers, and long from north to south almost twenty-five, Thassos has an area of about 385 sq.m. km and circles for less than 100 kilometers along a ring road offering numerous scenic views. In its northern part Thassos is covered with unexpectedly dense pine forests for a Greek island, with the dark green of the southern coniferous species overflowing in the saturated blue color of the sea. In the southern part of the island the vegetation is much poorer, and the slopes steeper and pebbly. Therefore, most nice, although small, sandy beaches are right there.

However, **there are some important** problems that "stop" the tourist product, taking into account, inter alia, the low attendance of the Archaeological Museum of Thassos, the lack of conference tourism, but also the limited presence of Thassos in international tourist platforms and forums.

In 2018, under the auspices and with the support of the shareholders of the tourist organization of Thassos, namely the Municipality of Thassos, the House of Kavala, the Association of Hoteliers of Thassos, etc. a tourist plan has been established to promote the island, based on the advantages of the island (beaches, alternative tourism, natural environment, attractions of archaeological interest, local architecture, safe road network, etc. - Thassos is the only island destination in northern Greece offering such diversity) and identifying the places where it "lags behind". The plan provides for broad cooperation between public administration and the private sector.

In 2019, strategic cooperation (one of the first similar in all of Greece) was launched between many authorities (The Association of Hoteliers of Kavala-Thassos, Greek Tourists and Marketing Chamber, etc.) for tourist general promotion of Kavala and Thassos under the name "Kavala and Thassos Tourism Partnership". With the sponsorship of all participating organizations and associations, there have also been a series of promotional actions – divided into two categories: the first is the travel of journalists from target countries, and the second refers to actions in a digital environment, content creation and, accordingly, promotion of markets that are relevant to destinations in Kavala and Thassos.

The targeted actions taken by both the local authority and the tourism business, and especially the cooperation between them to promote Thassos as a destination, aim to lead to the promotion of the region and the extension of the tourist season.

Measuring the number of visits

Profile to tourists and length of stay

Currently, Garmen Municipality is a destination mainly for spa/balneo tourism and **family holidays**. The number of cultural and historical and natural sites is increasing between 2017 and 2019.

Not only spa holidays are of interest to tourists, but also the combination of visits with other types of tourism aimed at natural and cultural and historical sites.

According to the age profile of the tourists who participated in Survey 1, the results show the following prioritization of the factors that were decisive in choosing the destination Garmen for their tourist visit:

- ✓ up to the age of 25:
 - cultural and historical attractions
 - natural environment/nature and local cuisine
- ✓ aged 26-35:
 - natural environment/nature
 - cultural and historical attractions and accommodation and infrastructure
 - hospitality and local identity
- ✓ aged 36 to 45:
 - natural environment/nature
 - accommodation and infrastructure
 - cultural and historical attractions
- ✓ aged 46 to 65:
 - cultural and historical attractions
 - natural environment/nature
- ✓ over 65: natural environment/nature

The studies carried out within the project show that nature and cultural and historical sights are what can attract tourists. They have a high potential for providing an important place for tourism in the local economy. The results show (Stage 1 of Activity 3 carried out at the beginning of the project) that more than **40% of** tourists who have visited the destination Garmen for the purpose of spa tourism also visit cultural and historical and **natural attractions** during their stay.

The main part of the visit tourists to Thassos is a holiday lasting more than 4 days due to the exclusive beaches of the Green Island. The length of the stay of tourists on Thassos:

- 52% 8-13 days
- 33% 4-7 days
- 8% 1 day
- 7% 2-3 days

Along with the sea and beaches, Thassos island has an extremely rich historical and natural heritage. About **30 % of tourists** who come to the island for a holiday visit **the cultural and historical attractions, natural attractions.**

The main objective of the current second stage of the surveys, part of Activity 3, is to measure the change in tourist flow **in 2019, compared to 2017** (base line) in the regions of Garmen and Thassos on the basis of which. To determine the impact of the implementation of project: B2.6c.09/28.09.2017 "Initiative to improve capacity and access to tourist destinations in the cross-border area", "Destinations for all".

Facilities

Garmen

In the period 2017 - 2019 in Garmen Municipality the accommodation base has been improved, not only has its capacity increased and there is already a 4-star hotel, in 2017 the highest category are 3-star hotels.

In 2019 there are 7 hotels, one of which is category 4*. There is an increase in the average capacity of the bed base of hotels and family hotels, indicating an improvement in the quality of accommodation services, leading to higher satisfaction of tourists and an increase in tourist flow.

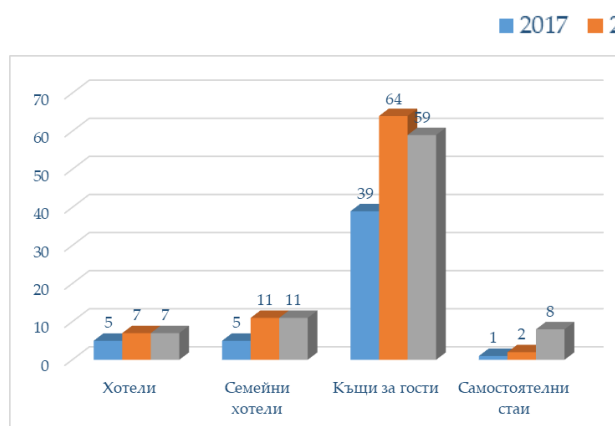


Figure 1 Properties

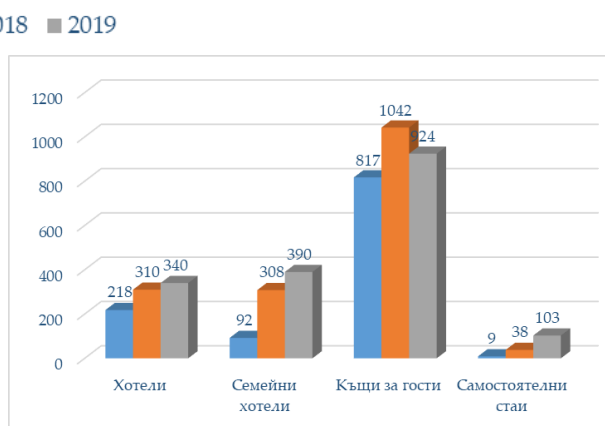


Figure 2 of beds

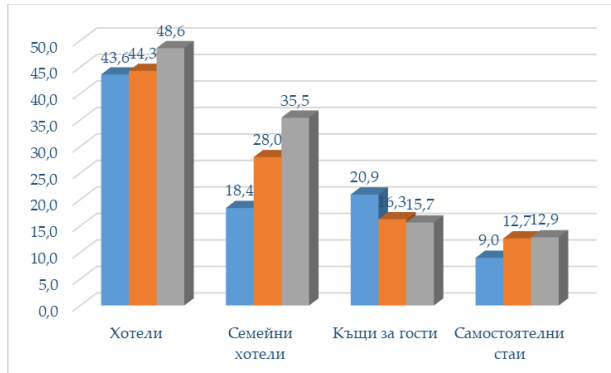


Figure 3 Average bed capacity

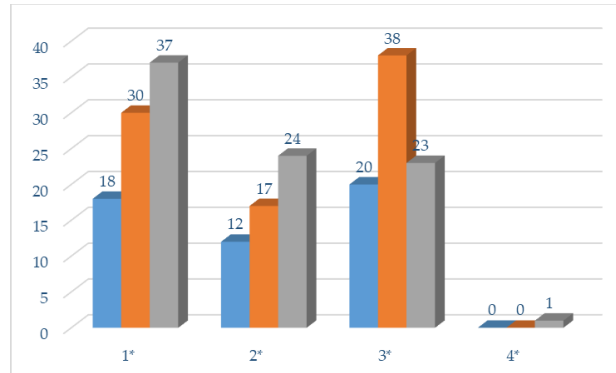


Figure 4 Structural by category

The bed base (number of beds) in Garmen Municipality increased by nearly 55% in 2019, this is a huge sign of the increase in tourist flow, as in 2017 there is a need to increase and improve the accommodation base, especially for spa tourism.

Thassos

Leal's base in a hotel and on the island of Thassos amounted to 10,500 beds in 2018, up from 10,313 in 2017. In addition, it is not possible to determine the exact number of bed facilities in private accommodation, but according to the official data they are at e 14 000 for 2018. There are also many low-capacity hotel units on the island, but also 15 complexes with 4 and 5 stars. About €150 million has been invested in new hotels and block renovations over the past decade. Thassos has become an international destination attracting many tourists from the Balkans, but also Poles, Hungarians, Britons, Germans, Russians and Scandinavians, as Kavala Airport Alexander the Great is now connected by direct flights to and from many European cities.

1. Tourist flows – Garmen and Thassos

Visits to supported sites under the Destination for all project, including:

- the springs of natural mineral waters in Garmen Municipality;
- the places in the municipality of Garmen, where the bicycle parking lots delivered under the project will be placed;
- camping in Thassos Municipality.

is calculated on the basis of official information on the number of nights spent and the visit of the main tourist sites in Garmen and Thassos. Through a mathematical model based on the percentage of the number of tourists who visited the destinations for the purpose of rest and made a visit to cultural and natural attractions, determined by the surveys carried out at Stage 1 at the beginning of the project.

The summary information at the beginning and end of the project for the regions of Garmen and Thassos is presented in the following tabulate, developed in accordance with the matrices– databases, part of methodology for carrying out a survey among the tourist flows (Sub-activity 3.1 of Contract No118/16.04.2018.):

Table 1 Tourist flow – supported sites, sources NSI and ELSTAT, Garmen Municipality and Thassos Municipality

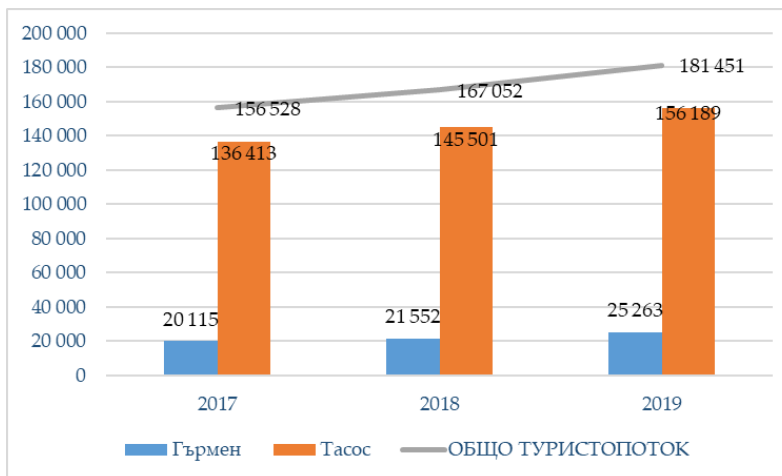
	Year	2017	2018	2019
		Indicator	*(for study I and II)	*(for study II)
Garmen	number of properties	50	85	85
Thassos		209	210	215
Garmen	number of beds in the accommodation	1 136	1 698	1 757
Thassos		10 313	10 500	10 850
Garmen	number of nights spent - total	93 626	99 640	121 107
Thassos		771 580	841 022	925 124
Garmen	number of overnight persons	34 421	36 632	44 524
Thassos		252 540	275 269	302 795
Garmen ³	Number of visits to major tourist sites	6 347	6 899	7 453
Thassos ⁴		60 651	62 920	65 350
Garmen	Relative share of overnight tourists visiting the supported sites with cultural or natural heritage and attractions	40,0%	40,0%	40,0%
Thassos		30,0%	30,0%	30,0%
Garmen	Number of tourists who visited the destinations for the main purpose spa/ summer holiday, also visited the projects supported by the project	13768	14653	17810
Thassos		75762	82581	90839
Garmen	TOURIST FLOWS - visits to the supported sites with cultural or natural heritage and attractions	20 115	21 552	25 263
Thassos		136 413	145 501	156 189
	TOTAL TOURIST FLOW	156 528	167 052	181 451
Garmen	Evaluation of the indicator		1436	3711
Thassos			9088	10688

³ Ancient Roman town of Nicopolis ad Bestum and Landscape and Historical Park "Gradishte"

⁴ Archaeological Museum, Museum of The Achtina, Shrines of Artemis and Dionysius, Ancient Theatre, Acropolis and Temple of Athens

Garmen	GENERAL ASSESSMENT OF THE INDICATOR	10 524	14 399
--------	-------------------------------------	--------	--------

The figures show an increase in visits to the project-backed cultural or natural heritage sites and landmarks by 10,524 tourists in 2018 compared to 2017 and by 14,399 tourists in 2019 compared to 2018:



The contribution of the project makes a significant contribution to the increased tourist flow. In 2018, tourists in the municipality of Garmen (visited the supported sites with cultural or natural heritage and attractions) have 1 436 more, compared to 2017 or the increase is by 7.14% – by 6.66%. Data for 2019 also show a significant increase in the indicator such as: In Garmen municipality, tourists are more by 2 711 compared to 2018, which is an increase of 17.22%.

This positive trend gives reason to believe that all targeted activities to improve access to the sites, development of promotional film, 3D digitization’s, promotional materials, info tours, etc., activities carried out within the project give an extremely good result. Attracting more tourists has a direct impact on the overall economic development of the territories.

II. Prognosis for tourist development in the region of Garmen Municipality and Thassos Municipality

1. Impact of COVID-19 on tourism and addressing the effects of the pandemic

One of the main economic activities that has mainly been affected by COVID-19 in the current year 2020 is tourism. This is equally valid for both Garmen and Thassos

destinations. There are no official statistics on the impact of COVID-19 on tourist flow for the whole 2020.

According to data from the Single Tourist Information System (ESTI) of Bulgaria, the overnight persons in Garmen municipality for the period from 01.06.2020 to 31.08.2020 was 14 455, at 30 049 for the same period of 2017, which is a decrease of nearly 50%.

According to data from hoteliers from the island, there has been a decrease in turnover of 70-80% in 2020, compared to 2019, hundreds of lost jobs in connection with the travel restrictions lasting more than three months. Financial support is needed for tourism businesses, especially small businesses, to address the effects of the COVID-19 pandemic.

Since the end of COVID-19 cannot be predicted globally, as well as its future impact on the development of tourism and tourist flow, this takes into account all activities and efforts aimed at the development of tourism in the municipalities of Garmen and Thassos and examines the change in tourist flows in scenarios without COVID-19.

2. Prediction, scenario without COVID-19

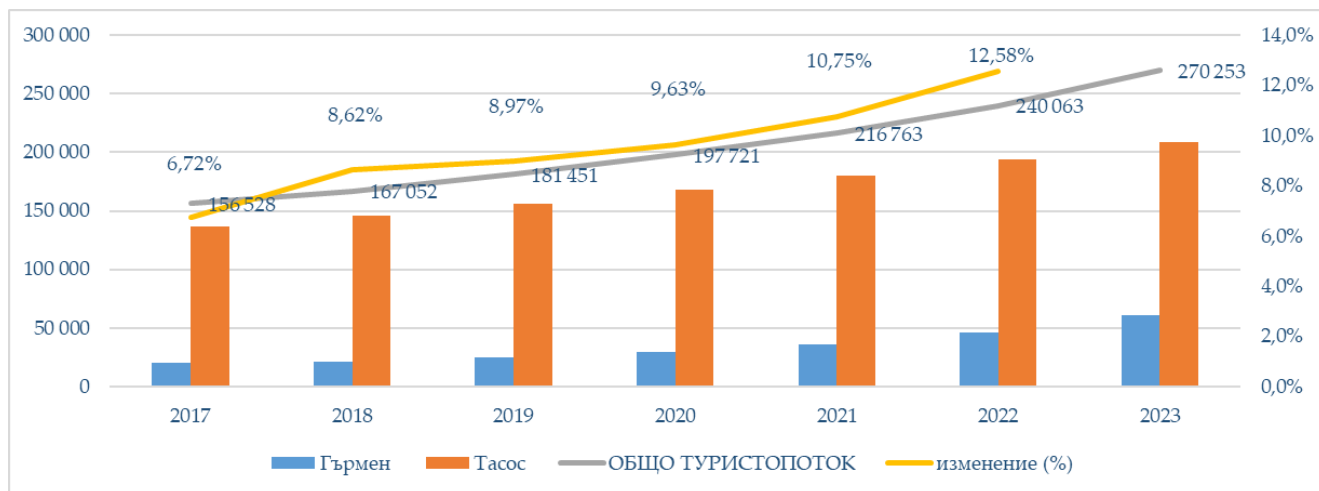
For the purposes of this study, building on improved tourist conditions, the In both Garmen and Thassos, in the field of planning, support of tourist sites, numerous promotional measures, including implemented within the framework of the project, the increased tourist flow in each of the years after the start of the project – 2018 and 2019, is a vein of the current forecast.

Data on the growth of tourist flow reported in 2018 and 2019, based on official sources, are taken as the main indicator of the forecast of tourist development by 2023. A mathematical method is used in which the function sought is replaced by a similar function, in this case the % of the range. Extrapolation is the only possible method for predicting the values of a time function for future moments of time.

The current forecast used the trend of increasing the indicator for our famous period (2017-2019) extending the time range until 2023. This excludes unpredictable events, such as the impact of COVID-19 on tourism and, accordingly, tourist flow. The extrapolation method gives good results when used to extend the graph of approximately linear function, or when the extension is not too far from the available data.

The following graph and table presents the data on the tourist forecast for the period up to 2023:

Figure 5 Forecast for tourist flows up to 2023 (non-COVID-19 scenario)



In the scenarios considered, the extrapolation of the data shows that the implementation of the project has the potential to contribute to an increase in tourist flows in the supported sites with an average of over 10,000 tourists per year in total for the two destinations of Garmen and Thassos.

Table 2 for the increase of tourists in Garmen municipality and Thassos municipality

	Year	2017	2017	2019	2020	2021	2022	2023
Garmen	TOURIST FLOWS - visits to the supported sites with cultural or natural heritage and attractions	20 115	21 552	25 263	29 986	36 476	46 044	61 117
Thassos		136 413	145 501	156 189	167 735	180 287	194 019	209 136
	TOTAL TOURIST FLOW	156 528	167 052	181 451	197 721	216 763	240 063	270 253
Garmen	amendment (number)		1436	3711	4 724	6 489	9 569	15 073
	change (%)		7,14%	17,22%	27,3%	37,4%	47,5%	57,5%
	Trend			10,1%	10,1%	10,1%	10,1%	10,1%
Thassos	amendment (number)		9088	10688	11 546	12 552	13 732	15 116
	change (%)		6,66%	7,35%	8,0%	8,7%	9,4%	10,1%
	Trend			0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
GENERAL ASSESSMENT OF THE INDICATOR	amendment (number)		10 524	14 399	16 270	19 042	23 300	30 189
	change (%)		6,7%	8,6%	9,0%	9,6%	10,7%	12,6%

As the tourism sector faces a serious crisis, all the forecast for tourism development are indicative. The development of tourism in the near future depends entirely on the extent to which the industry will cope with the economic consequences of the crisis caused by the covid-19 global pandemic.

Priority should also be given to tourism planning, together with measures to assist the sector in dealing with the effects:

- ✓ improving technical infrastructure - roads, streets, urban environment
- ✓ diversification of tourist activities and promotion/ advertising
- ✓ improving the state of cultural and historical and natural sites
- ✓ improving access for people with disabilities

Project title: “Initiative for improving the capacity and accessibility of tourism destinations in the cross-border area”
acronym “Destinations for all”

Deliverable 3.1.3. Elaboration of a joint methodology and implementing a survey on the tourist flows in Garmen at the beginning and at the end of the project

Municipality of Garmen

<http://destinationsforall.eu/>

The project is co-financed by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Cooperation Programme Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014 - 2020”.

The content of this document is sole responsibility of the Municipality of Garmen and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.



ДОКЛАД 3 – ВТОРА ЧАСТ:
Проучване 2: Проучване за измерване на туристическия поток в края на проекта
Под-дейност 3.3 Проучвания за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие

Дейност 3 от Договор № 118/16.04.2018 г. „Проучване и планиране на развитието на туризма в Община Гърмен“



СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
I.Методически бележки	4
1. <i>Работни дефиниции</i>	4
2. <i>Съвместни индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията</i> 4	
3. <i>Източници на информация за измерване на индикаторите</i>	7
II.Обобщена информация за проучването	7
III. Характеристика и перспективи за развитие на дестинациите Гърмен и Тасос	9
IV. Измерване на туристическите потоци и броя на посещенията	20
1. <i>Профил на туристите и продължителност на престоя</i>	20
2. <i>Настанителна база</i>	21
3. <i>Туристически потоци – Гърмен и Тасос</i>	23
V. Прогноза за туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос	26
1. <i>Влияние на COVID-19 върху туризма и справяне с последиците от пандемията</i>	26
2. <i>Прогноза, сценарий без COVID-19</i>	26

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТАБЛИЦИТЕ

<i>Таблица 1 Източници на информация за всеки от индикаторите</i>	5
<i>Таблица 2 Туристопоток – подкрепени обекти, източници HСИ и ELSTAT, Община Гърмен и Община Тасос</i>	23
<i>Таблица 3 Прогноза за нарастването на туристите в община Гърмен и община Тасос</i>	28

СЪДЪРЖАНИЕ НА ФИГУРИТЕ

<i>Фигура 1 Дестинации за развитие на видовете туризъм в България, Източник: Министерство на туризма</i>	17
<i>Фигура 2 Места за настаняване</i>	22
<i>Фигура 3 Брой легла</i>	22
<i>Фигура 4 Среден капацитет на легловата база</i>	22
<i>Фигура 5 Структура по категории</i>	22
<i>Фигура 6 Прогноза за туристическите потоци в периода до 20203 г. (сценарий без COVID-19)</i> ..	27

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване е извършено по разработена Методология за извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос (Приложение 2 към Доклад № 3 за изпълнение на Дейност 3,) в рамките на Договор №118/16.04.2018 г. между „БУЛ ПРО КОНСУЛТИНГ“ ЕООД и Община Гърмен, в изпълнение на проект B2.6c.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район“ (кратко наименование „Дестинации за всички“), финансиран по Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020, Приоритетна ос 2 „Устойчива и адаптираща се към климатичните промени трансгранична територия“ (2. A Sustainable and Climate adaptable Cross-Border area), Инвестиционен приоритет 6с „Съхранение, защита и промотиране на природното и културно наследство“, в рамките на втория прием на проекти по програмата. Проектът се изпълнява в партньорство между Община Гърмен (България) и Община Тасос (Гърция) и е насочен към *проучване на туристическия потенциал и развитие на туризма в трансграничния район.*

В рамките на Договор №118/16.04.2018 г. е включено ефективно проучване, планиране и промотиране на туристическите ресурси на общината, които да доведат до увеличаване на туристическия поток, в т.ч.:

- *проучвания и подобряване на информационната осигуреност с данни за туристическите ресурси в община Гърмен;*
- *адекватно планиране на мерките за развитие на туризъм, в съответствие с изискванията на Закона за туризма;*
- *създаване на методологична основа за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията на територията на Община Гърмен и Община Тасос.*

Настоящото проучване представлява Под-дейност 3.3 Проучвания за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие - **Проучване 2: Извършване на проучване за измерване на туристическия поток в края на проекта** от Дейност 3 „Разработване на съвместна методология и извършване на проучване сред туристическите потоци в общините Гърмен и Тасос в началото и в края на проекта“ от Договор №118/16.04.2018 г.

I. Методически бележки

1. Работни дефиниции

Туризмът е дейност, свързана с пътуването на хора, задоволяващи познавателните и развлекателните си потребности. Туризмът е социално-икономическо явление, появило се на определен етап от общественото развитие, когато се появяват осъзнати нужди на хората от почивка. В тази връзка, от социологическа гледна точка **туристическите потоци представляват съвкупност от туристически групи с определени характеристики, които се отправят към определена дестинация, за да задоволят познавателните и развлекателните си потребности.**

За изследването на туристическите потоци следва да се определят *брой на посетителите на дестинацията* (община Гърмен и община Тасос) и *основните характеристики на групите туристи* – основен профил: от къде са, каква е целта на посещението им.

2. Съвместни индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията

Индикатори за измерване на туристическите потоци и броя на посещенията:

- **брой туристи, посетили туристическата дестинация** (община Гърмен и община Тасос),
 - *в т.ч. чужденци*
- **основни характеристики на групите туристи**
 - *цел/ мотив за посещенията*
 - *профил на туристите (местожителство, възраст) – входящи туристически потоци*
 - *представители на специфичната група – хора с увреждания*
- **брой реализирани нощувки** - общо, от българи и от чужденци;
- **брой пренощували лица** - общо, от българи и от чужденци
- **продължителност на престоя в дни** - общо, от българи и от чужденци

Индикатори за факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока:

- **Обща характеристика на туристическата дестинация (община Гърмен и община Тасос¹).**
 - обекти на културно-историческото и природно наследство (допълнителни индикатори само за община Гърмен):**
 - **достъпност, в .ч. за хора с увреждания – изследва въздействието на проекта:**
 - **атрактивност на обекта (в т.ч. начините по които е представен и промотиран, за да достигне до потенциалните туристи) – изследва въздействието на проекта;**
- **съществуващата настанителна база (хотели, къщи за гости и др.),** като част от факторите, влияещи на нагласата на туристите при планирането на туристически посещения
- **съществуващи допълнителни услуги –** обиколки с екскурзовод, беседи (на различни езици), продажба на сувенири, демонстрационни дейности и др.
- **нагласа на туристите –** удовлетвореност и готовност за повторно посещение и/ или препоръчване на дестинацията
- **нагласа на доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма –** за разнообразяване на услугите съобразно търсенето, за подобряване на услугите и т.н.

Таблица 1 Източници на информация за всеки от индикаторите

индикатор/ област, която се изследва	Постановка в анализа
Индикатори за измерване на туристическите потоци:	
И 1: брой туристи, посетили туристическата дестинация: общо, в т.ч. чужденци	Индикаторът съдържа обща информация за: И 1.1: брой пренощували лица: общо, в т.ч. чужденци И 1.2: брой краткотрайни посещения (еднодневни) В основата на измерването на туристопотока е анализа на данните за броя пренощували лица в местата за настаняване. Тъй като културно-историческият туризъм предполага и краткотрайни посещения на конкретни обекти, допълнително се изследват посещенията на основните туристически обекти, по данни от самите обекти/ ТИЦ/ туроператори и др. Чрез извадков метод, в е определено съотношението на краткотрайните и дълготрайните посещения.
И 2: брой реализирани нощувки: общо, в т.ч. чужденци	Статистика на НСИ/ Алтернативен източник: Община Гърмен Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority) Алтернативен източник: Община Тасос/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ

¹ Община Тасос е международна туристическа дестинация и не е необходимо изследване с допълнителни индикатори на достъпността и атрактивността

индикатор/ област, която се изследва	Постановка в анализа
И 3: продължителност на престоя в дни - общо, в т.ч. българи и чужденци	(Greek Authority for Tourism – EOT)
И 4: основните характеристики на групите туристи - в рамките на проучване 1	Изследват се: И 4.1: цел/ мотив за посещенията И 4.2: профил на туристите – входящи туристически потоци
Индикатори за факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока:	
И 5: Обща характеристика на туристическата дестинация (община Гърмен и община Тасос)	Настоящото проучване изследва въздействието на проекта върху достъпност, в т.ч. за хора с увреждания, атрактивността на дестинациите
И 6: съществуващата настанителна база - фактори, влияещи нагласата на туристите при планирането на туристически посещения	Изследват се фактори, влияещи нагласата на туристите при планирането на туристически посещения: ○ И 6.1: брой/ капацитет на места за настаняване (брой легла) ○ И 6.2: категоризация на местата за настаняване
И 7: съществуващи допълнителни услуги специфично проучване на туристически услуги	Изследва се наличието на допълнителни услуги като: обиколки с екскурзовод, беседи (на различни езици), продажба на сувенири, демонстрационни дейности и др.
И 8: нагласа на туристите	Изследва се удовлетвореност и готовност за повторно посещение и/ или препоръчване на дестинацията - в рамките на проучване 1
И 9: нагласа на доставчиците на туристически услуги и икономически оператори от сектори, свързани с туризма	Изследва се готовност и нагласа за разнообразяване на услугите съобразно търсенето, за подобряване на услугите и т.н. - в рамките на проучване 1

3. Източници на информация за измерване на индикаторите

За целите на настоящото проучване са приложени следните методи на изследване:

- документално изследване – проучване на налични документи/ данни/ изследвания/ информация в областта на туризма, в т.ч. в области, свързани с туризма и др.
- количествено и качествено изследване – анализ на статистически и други данни.

Източници на количествени и качествени данни:

- ☒ Официални статистически данни - НСИ и Гръцкият статистически орган ELSTAT (The Hellenic Statistical Authority)/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ)/ Фериботни власти – Община Тасос;
- ☒ Община Гърмен и Община Тасос;
- ☒ Публични източници, в т.ч. регистри на Министерство на туризма/ Гръцкият орган по туризъм - ЕОТ (Greek Authority for Tourism – ЕОТ) и др.;
- ☒ Туристически информационни центрове, музеи, туристически обекти и атракции, в т.ч. обектите, които ще се финансират по проект „Дестинации за всички“;

II. Обобщена информация за проучването

1. Тематика, цели, обхват и период на проучването

Чрез проучванията за определяне на туристическия поток в региона и прогноза за туристическото развитие се цели *оценка на въздействието и постигане на индикаторите на финансиращата програма „Интеррег V-A Гърция – България“ 2014-2020*. Инвестиционният приоритет, по който се финансира проектът е 6с „Съхранение, защита и промотиране на природното и културно наследство“ е насочен към валоризиране на културно и природно наследство в трансграничния регион. Реализацията на Проект B2.6с.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район“ ще допринесе за постигане на Тематична цел 6 „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“ на Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020. В тази връзка чрез проучванията следва да се достигне до информацията, необходима за измерване на индикатора за постигане на тематична цел 6с:

Увеличен брой посещения на подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности /брой посещения на година/

Заложената стойност на индикатора по проект B2.6c.09/28.09.2017 „Дестинации за всички“ е 7000.

Измерването на индикатора се извърши чрез две отделни проучвания за измерване на туристическия поток (*Проучване 1 към Доклад 3: Първа част и Проучване 2 към Доклад 3: Втора част*). Двете проучвания са идентични, като първото се проведе в началото на изпълнението на Договора, а второто се проведе в края (резултат от него е настоящия доклад).

Основни цели на настоящото проучване:

- измерване на туристическите потоци² и броя на посещенията;
- оценка на факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока – настоящото проучване измерва показателите, заложиени в Методологията
- прогноза за туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос.

Период на настоящото проучване:

- 11.09.2020 – 06.10.2020 г. за измерване на крайната стойност на индикатора на програмата и показателите

Продължителност на проучването:

- 25 дни

Времеви обхват на проучването:

Времевият обхват на данните (статистическите) за проучването е 3 години, като данните обхващат периода 2017 – 2019 година. Постигането на индикаторите е отчетено и към 16.07.2019 и включва първото полугодие на 2019 година.

За оценка на факторите, които са от значение за увеличаване на туристопотока са отчетени характеристиките на туристическите дестинации към момента на проучване 1 и към настоящия момент, с цел оценка на влиянието на Проект: B2.6c.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район “ „Дестинации за всички“.

Териториален обхват на проучването: територията на община Гърмен и община Тасос³.

² С оглед целите на проучването, то измерва входящите туристически потоци.

Проучването е извършено чрез разработени съвместни индикатори – унифицирани за двете общини, за измерването на които са посочени конкретен план и списък с източници на информация, предоставени на Община Тасос. Конкретните данни за територията на Община Тасос са събрани със съдействието на Община Гърмен, в качеството и на водещ партньор по проекта „Дестинации за всички“.

Структура на получената информация:

За да има единство и еднакъв подход при анализа и оценката на данните и информацията са обобщени чрез матрици (бази данни) с цялата необходима изходяща информация. Матриците са разработени в рамките на Методологията за извършване на проучванията.

III. Характеристика и перспективи за развитие на дестинациите Гърмен и Тасос

Двете общини са признати за туристически дестинации с хиляди посетители всяка година. Община Гърмен е известна национална дестинация за спа туризъм, еко и културен туризъм, с минералните си извори, красивата си природа и исторически си забележителности, а община Тасос е международна дестинация за морски и културен туризъм, характеризираща се с природна красота, важни исторически и културни забележителности и голям брой туристически атракции.

Основен фокус на проекта „Дестинации за всички“ е финансиране на туристическа инфраструктура, достъпна за хора с увреждания, поради което обхващането на тази група е ключов момент в провеждане на проучванията за туристическите потоци.

Община Гърмен е дестинация предимно за СПА/ балнеотуризъм и семейна почивка. В същото време, общината ома изключителен потенциал за развитие на туризма в двете основни специализации - комбинирани направления:

- „Културно-познавателен и селски туризъм“ и
- „Еко, здравен, приключенски и велотуризъм“.

В началото на изпълнението на проекта, Дейност 1, поддейност 1.1, 1.2, 1.3 и 1.4 от Договор №118/16.04.2018 г. е създаден Туристически регистър и е извършена оценка на туристически потенциал, на която са базирани направени препоръки и

³ Данните за Община Тасос са предоставени на Изпълнителя със съдействието на Община Гърмен в качеството й на водещ партньор по проекта.

мерки за валоризация, съхранение и промотиране, в т.ч. подобряване на достъпа до туристическите обекти на община Гърмен, създадени са туристически маршрути. Голяма част от препоръките са изпълнени към настоящия момент, в т.ч.:

- Благоустрояване на мирата
- Поставени са 8 указателни и 40 информационни табели
- Поставени навеси и стойки за велосипеди, закупени велосипеди за туристи
- Разработване на промоционални/ рекламни материали (туристически каталог, кратки брошури за двете основни туристически специализации/ по маршрути) и разпространение в местата за настаняване в община Гърмен, в ТИЦ и в места за настаняване в съседни общини (Гоце Делчев) и т.н.
- **3D заснемане на обекти** - иновативна промоционална мярка
- **Заснет промоционален документален филм за туристическите забележителности в общините Гърмен, Република България и Тасос, Република Гърция“**
- Разработена Туристическа програма за развитие на туризма на територията на Община Гърмен 2019-2024
- Публикуване на рекламна информация за дестинация Гърмен в регионални/ национални медии (предимно он-лайн).
- Пилотна обиколка на избраните маршрути, като вид промоционална мярка – предвидена по проект „Дестинация за всички“ по Договор за субсидия: B2.6с.09/28.09.2017 „ Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район “, „Дестинации за всички“;
- Участие на Община Гърмен в 2 международни туристически панаира
- **Община Гърмен** участва в новосъздадената **Организация за управление на Рило-Пирински туристически район**. Организациите за управление на туристическите райони извършват дейности, свързани с формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг и реклама на определена територия - туристически район.

В резултат от изпълнението на проекта към настоящия момент са постигнати следните цели на проекта „Дестинация за всички:

- подобрени условията и достъпа до туристически атракции и съоръжения в община Гърмен;
- реклама и популяризиране на туристически обекти в Гърмен и Тасос, включително сред хората с увреждания;
- приложена политика за „солидарен туризъм“ в трансграничния район – подобряване на достъпа до туристически атракции за хора с увреждания;

- увеличени туристическите потоци в двете общини и разширяване на туристическите целеви групи, включително хората с увреждания (измерва се с настоящото проучване).

СПА туризмът (балнеотуризмът) в Община Гърмен е свързан с минералните извори в село **Огняново**. Минералната вода има благоприятно въздействие върху редица заболявания. Красивата природа и термалните води правят с. Огняново предпочитан курорт за десетки туристи от страната и чужбина.

Културно-историческият туризъм е представен от архитектурните резервати и паметници на културата с национално значение.

Село Ковачевица представлява уникален възрожденски архитектурен ансамбъл, обявен за паметник на културата. В селото се намира и църквата “Св. Никола” (1847г.), обявена за паметник на културата с местно значение.

От **античния римски град Никополис ад Нестум** - късно античен и ранновизантийски град, намиращ се в село Гърмен, могат да се видят останки от крепостни стени, култови сгради и други съоръжения. Това е един от трите града, основани на Балканския полуостров от римския император Траян в чест на победата му над даките през 106 г. от н.е., наречен “Град на победата на Места”. В близост до античния град при разкопки са открити останки от базилика.

Съществува **праисторическо селище и тракийско светилище в местността “Градище”** до село Долно Дряново. Светилището е рядък природен феномен с изграден тракийски култов център. Той е археологически паметник на културата с национално значение.

До с. Дъбница са разкрити останките **от късноантична и средновековна крепост**.

Селският туризъм е едно от водещите направления в туристическото предлагане в региона. Най-добре развит е във **вилно селище Лещен**. Селото е един от най-привлекателните и автентични курорти за селски туризъм в България. Петнайсет реставрирани стари къщи предлагат характерната за региона възрожденска атмосфера, съчетана с модерен комфорт. В Лещен се намира и **църквата “Св. Парашкева”**. Тя е построена през 1837 г. и е художествен паметник на културата.

С достатъчно потенциал за развитие на планински и екотуризм разполага не само общината, но и целия регион. Този вид туризъм все още не е развит на необходимото ниво, но има много голям потенциал за това.

Резерватът “Тъмната Гора” се намира в горното поречие на р. Канина и отстои на 16 км.от с. Ковачевица. Създаден е с цел опазване на вековна смесена гора от смърч, ела и бук.

Ждрелото на река Канина в местността “Синия Вир” е един от най-впечатляващите природни феномени в района.

“Каялийските скали” са защитени скални образувания със статут на природна забележителност от 1984 г. “Козият камък” е уникално скално образувание и е обявено за природна забележителност през 1976 г.

Пещера “Ризова дупка” е карстова пропаст с дълбочина 10-12 метра, а пещера “Маноилова дупка” е най-дългата пещера в Дъбрашкия дял на Западните Родопи и в цяла Югозападна България. Нейната дължина е 2 175 м.

Заградски чинари са двете най-атрактивни вековни дървета в района. Те са на възраст над 600 г., с огромни размери и изключителна красота. През 1968 г. са защитени от държавата със закон.

В региона са обозначени редица екопътеки: Канинска екопътека с дължина около 16 км., разделена на различни сектори; Ковачевица – Скребатно – Осиково – Рибново; Ковачевица – Долен и Заграде – Гърмен - Старо Дебрен - Долно Дряново - Долен.

Потенциалът за развитие на туризма на територията на община Гърмен е свързан предимно със създаване и промоция на екотуристически продукти, селски и културни маршрути. Перспективите за развитие на туристическия бизнес са свързани предимно с разработването на наличните културно-исторически и антропогенни ресурси и предлагане на регионален туристически продукт в рамките на сътрудничество с останалите общини от Югозападния туристически регион.

Местоположението на община Гърмен, природните дадености, с които разполага, както и материалното и нематериално наследство създават предпоставки за реализацията на значителни ползи за социално-икономическото развитие на населението, следствие предлагането на туристически услуги. Именно разнообразието позволява да се развиват различни видове туризъм, наред с класическия, в общината. В с. Лещен акцент може да се постави върху селския туризъм и начин на живот. За почитателите на спиращите дъха урбанистични пейзажи Лещен и Ковачевица са перфектните места с възрожденска архитектура, калдъръмени, „криви“ улици и пушеци комини. Природните резервати предлагат възможности за излети, бране на различни билки и гъби, практикуване на по-екстремни спортове (като планинско колоездене, бягане, планеризъм, конна езда и други).

Част от хотелите, със собствените си СПА комплекси и конферентни зали, създават предпоставки за развитието на конгресния и СПА туризъм. Изключителна

възможност за развитие в района са балнеоложкият и СПА туризъм, културно-историческият и религиозен туризъм. **Огняновските минерални бани са утвърден балнеоложки курорт с национално значение.** Лековитата минерална вода, големият лесопарк от акации край река Канина, хотелските комплекси и вили в района, откритите и закрити басейни и езерото привличат туристите, както от страната, така и от чужбина.

Уникалните традиции и обичаи, които съществуват на територията, породени от съвместното съжителстване между хора с различни религии, могат да бъдат използвани за допълване на цялостната палитра на туристически атракции в общината. Село Рибново известно с пъстрите женски носии и сватбени обичаи е ярък представител за това как може да се използва нематериалното наследство.

Относителната близост на общината до топ ски дестинацията Банско, позволява задържането на част от чуждестранните туристи (предимно от Гърция) с по-различни атракции и предложения.

Съгласно Концепцията за туристическото райониране на страната, община Гърмен попада в район „Рила–Пирин“, чиято основна специализация е **планински и религиозен туризъм**, със следната разширена специализация:

- делови туризъм (MICE)
- културен туризъм (всички видове)
- планински туризъм (всички видове)
- здравен туризъм (всички видове)
- религиозен и поклоннически туризъм
- приключенски и екотуризъм

Културно-познавателен и селски туризъм

Един от най-големите потенциали за развитие на туризъм в община Гърмен е свързан с културното наследство, богатството на недвижими културни ценности и наличието на автентични села от периода на Възраждането.

Основни атракции в него могат да са:

- Античен римски град Никополис ад Нестум и Вековни чинари в село Гърмен (музей на открито) в село Гърмен и Църква „Св. Георги“ – с. Гърмен.
- Ландшафтно исторически парк „Градище“ в землището на село Долно Дряново.
- Архитектурен резерват село Ковачевица, вкл. църква „Свети Николай“, арт галерия с ателие „Узунова къща и Арт Галерия с ателие „Кадема“ и параклисите „Свети Георги“ и „Св. Троица“.
- Автентичен селски курорт село Лещен, вкл. арт галерия с ателие „Лещен“ и църква „Света Парашкева“ – с. Лещен.

- Археологически останки от късноантична и средновековна крепост - Свети Архангели (на 1 км. от село Дъбница), вкл. параклис „Архангел Михаил“.

Еко, здравен, приключенски и велотуризм

Ядрото на този тип туризм мога да са следните обекти:

- Село Огняново - Огняновски минерални извори
- Скалното образувание „КОЗИЯТ КАМЪК“ и „Черната скала“, Скално светилище "Каялийските скали", Дълбокият каньон на река Канина в местността Синия вир, Поддържан резерват „Тъмната гора“ - землището на село Ковачевица
- Вековни чинари в село Гърмен (музей на открито) в село Гърмен
- Ландшафтно исторически парк „Градище“ в землището на село Долно Дряново;
- Екопътека Ковачевица - параклис „Свети Георги“ - водопад Буков дол, екопътека „Ковачевица“ - местност „Свети Илия“ в землището на село Ковачевица; Канинска екопътека;
- Веломаршрути – от с. Ковачевица до параклис "Свети Георги" и Веломаршрут „село Ковачевица - поддържан резерват „Тъмната гора“.

Конна езда

На територията на общината е възможно практикуването на конна езда поради разнообразния терен, както и наличието на забележителности, до които не може да се достигне с автомобил и могат да представляват предизвикателство за ходене пеш. Изграждането на конна база в по-високо планинските села ще даде възможност за диверсификация на туристическите услуги. Също така по този начин ще може да бъде пряко ангажирано местното население в сферата на туризма, включително и да се облагодетелства от това. Обособяването на „конни“ маршрути може да предложи алтернатива на велопредвижването, използването на АТВ-та и пешеходството.

През последните години ездата е популярна сред широка група от хора, които могат да бъдат привлечени в общината. Също така е възможно организацията на детски/ученически лагери, в които децата ще могат да опознаят богатото природно и културно наследство, наред с животните.

Конкуренция в района представляват само конните бази в Разлог и Банско, които предлагат разнообразни продукти и маршрути за клиентите си.

Екстремни спортове

Възможностите им за развитие са обосновани от природните дадености в общината и в района, като цяло. Река Места, през пълноводните си месеци, позволява практикуването на рафтинг (гребане с надуваема лодка, предимно в бързи води). Въпреки че в района на общината водите на р. Места са по-спокойни, е възможно да бъдат използвани за гребане с кану или каяк за начинаещи.

Особена конкуренция за развитието на този спорт представлява Кресненското дефиле и р. Струма, по която традиционно се организират през пролетта и есента спускания с рафтинг и голяма част от базовите лагери на клубовете са позиционирани по поречието ѝ.

Известен потенциал за развитието на екстремн туризъм има и в организирането на свободни полети с парапланер и делтапланер. Те могат да започват от по-високите локации в планината към равнините части на общината.

Планински/приключенски преходи

Множеството екопътеки, пещерите „Маноилова дупка“ и „Ризова Дупка“, артефактите от отминали исторически периоди, които преминават през планинската част на общината дават възможност за обособяването на маршрути за планински преходи (извън класическия смисъл на термина). Посетите няма да покоряват върхове, а акцентът следва да се постави върху преживяванията и опознаването на историята и местните легенди.

Лов и риболов

За някои хора ловът и риболовът представляват особен начин те да си отърсят от ежедневните си грижи и напрежение. В общината предпоставки за риболов дават р. Места и нейните притоци – Канина и Дъбнишка река. В тях може да се лови мряна, речен кефал, пъстърва, клен и др. Освен естествените водоизточници, двата изкуствено зарибени микроязовира в местността „Сухия чарк“ над с. Ковачевци, дават възможност да риболова на балканска и американска пъстърва.

Изследователски и фото туризъм

Богатството и разнообразието на ценни видове и местообитания в района дават неограничени възможности за изследователите – професионалисти и любители. Скалните феномени, ждрелото на р. Канина и в местността „Синия вир“, Каялийските скали, Козият камък и други, дават чудесна възможност и за най-запалените фотографи да предизвикат себе си и да направят спираци дъха снимки. Ключовите места могат да се посещават с велосипеди, високопроходими автомобили, АТВ или пък с пешеходни преходи. След допълнителен (визуален) анализ е възможно поставянето на площадки за снимане на ключови места, както и обезопасяване на местата, подходящи за снимка, особено около основните пътни трасета.

Велосипеден туризъм

През последните години все по често и у нас се налага разбирането, че велосипед можем да преживеем по различен начин една почивка или екскурзия. Поради тази причина все повече общини инвестират в изграждането на веломрежи между

населените места и достигащи до ключови атракции на територията им. Релефът на общината позволява карането на велосипед както за начинаещи (в равнинната част, около общинския център), така и за напредналите (по високите склонове на Родопите). В рамките на проекта „Дестинации за всички“, са обособени няколко маршрута с различна продължителност и трудност, които да бъдат „гръбнака“ на туризма през следващите няколко години.

Общината има потенциал да се представи още по-добре на вътрешния пазар и да увеличи позициите си на външния (предимно в съседните държави Гърция, Турция, Македония, отчасти Сърбия). За тази цел трябва да се положат целенасочени усилия към разнообразяване на видовете туризъм, които могат да се практикуват в общината, взаимодействие със съседните общини и акцентирание върху пролетно-летните и есенни месеци. Само по този начин община Гърмен може да бъде (почти) целогодишно атрактивна туристическа дестинация за местни и чужди туристи.

Със СПА курорта Огняново, Община Гърмен е призната за важна балнео и СПА дестинация и е включена в разработена дестинация от Министерство на туризма - *Югозападна балнео и СПА дестинация (Здраве по долините на р. Струма и р. Места), включваща: Кюстендил – Благоевград – Сандански – Рупите – Марикостиново – Баня (Гулийна баня) – Добринище – Огняново.*

Фигура 1 Дестинации за развитие на видовете туризъм в България, Източник: Министерство на туризма



Включването на Огняновски минерални бани в маркетинговата стратегия на страната за промотирането и като туристическа дестинация е важен фактор, допринасящ за увеличението на туристопотока в община Гърмен. Още повече, че проучванията показват (Етап 1 на Дейност 3, извършени в началото на проекта), че повече от 40 % от туристите, посетили дестинацията с цел СПА туризъм, посещават и културно-исторически и природни забележителности при престоя си.

Наричан **Зеленият остров, Тасос** е истинско парче от рая – с маслинови горички, борове, кипариси и вечнозелени храсти. Пясъчни плажове, скалисти плажове,

мраморни плажове и едно безкрайно, синьо и топло море. Освен, че е опасан от кристално сините води на Егейско море, Тасос крие в недрата си и множество руини от антични градове и е обвит в легенди, които му придават допълнителен чар.

Праисторическите и исторически забележителности, археологическите обекти от голямо значение, раннохристиянските базилики, манастирите, издълбаните храмови църкви, планинските селища с традиционната архитектура са сред богатствата и предимствата на остров Тасос. За богатата история на града свидетелстват археологически находки из целия остров. Град Лименас (на гръцки старото ѝ име е било Тасос) - най-големият град на острова, е разположен в потънал в зеленина живописен залив, интересен е и археологическият музей в града, където могат да се видят предмети от VII век пр. Хр. до началото на миналия век. В Стария град се намират **светилищата на Артемида и Дионисий, а на хълма са разположени Античният театър, Акрополът и храмът на Атина.**

Друга интересна дестинация е старата столица на острова - **Панагия**. Разходката из тесните улички покрай белосаните и покрити с каменни плочи вместо с керемиди къщурки е истинско пътуване във времето. Колоритното Казавити, в което човек не само може да се полюбува на старинните къщи и църкви, но да се потопи в тишината, огласяна само от лястовиците и течащата планинска вода и забележителния заспал във времето Теологос, в който стародавната архитектура е съхранена, а традициите и обичаите - още живи, са само три от тях. Интересни забележителности са местната църква и Пещерата на дракона.

В рибарското селище Алики се намира езически храм, издигнат през VII век пр. Хр.

Манастирът "Архангелу" е построен директно върху скалите, надвиснали над морето, по пътя към Алики. Обителта е клон на атонския манастир Филотеу. **Манастирът "Панагиас"** се намира по пътя за Мариес и в него живеят само един или двама монаси. **Манастирът "Свети Пантелеймон"** се намира във вътрешността на острова, в близост до Казавити.

Но Тасос не е само море и руини - много от съкровищата му не са на брега. Сенчести таверни в горещите следобеди, гъсти зелени гори и куполообразна планина, чийто, обрасъл във вековни гори, връх Ипсарио успява да се издигне на над 1200 м над нивото на морето, въпреки че диаметърът на острова е само някакви си двайсетина километра.

Всъщност островът е формиран от мрамори, гнайси и шисти от родопския масив, а мраморът му се слави още от времето преди Христа. Обраслите в зеленина

склонове на Тасос са скътали в пазвите си красиви, стари планински села, закътани далеч от набезите на пиратите в миналото.

Островът е известен с **безкрайните маслинови гори** (повече от 1 млн. дървета), добивания млечнобял мрамор и с прочутия със своя аромат студено пресован зехтин. Не по-малко внимание заслужават обаче виното, пчелният мед и гостоприемството на местните хора. Населяван още през каменната ера, Тасос е известен от дълбока древност, когато островът се славел със златните си мини и бил наричан „Атина на Севера”. В **Музея на зехтина в Паная** се демонстрира как от маслините се извлича зехтин от древността, когато за тази цел са се използвали тежки камъни, та чак до наши дни.

Широк от запад на изток по-малко от двацет километра, а дълъг от север на юг почти двацет и пет, Тасос има площ от около 385 кв. км и се обикаля за по-малко от сто километра по околоръстно шосе, предлагащо множество живописни гледки. В своята северна част Тасос е покрит с неочаквано гъсти за един гръцки остров борови гори, като тъмнозеленото на южните иглолистни видове прелива в наситено синия цвят на морето. В южната част на острова растителността е доста по-бедна, а склоновете по-стръмни и каменисти. Затова пък повечето хубави, макар и малки, пясъчни плажове са именно там.

Съществуват обаче **някои важни проблеми**, които „спират“ туристическия продукт, като наред с другото се отчита ниската посещаемост на Археологическия музей на Тасос, липсата на конферентен туризъм, но също така и ограниченото присъствие на Тасос в международните туристически платформи и форуми.

През 2018 г., под егидата и с подкрепата на акционерите на туристическата организация на Тасос, а именно Община Тасос, Камарата в Кавала, Асоциацията на хотелиерите на Тасос и др. е създаден туристически план за популяризиране на острова, основан на предимствата на острова (плажове, алтернативен туризъм, природна среда, забележителности от археологически интерес, местна архитектура, безопасна пътна мрежа и др. - Тасос е единствената островна дестинация в Северна Гърция, предлагаща такова разнообразие) и идентифициращ местата, където той „изостава”. Планът предвижда широко сътрудничество между публичната администрация и частния сектор.

През 2019 г. стартира стратегическо сътрудничество (едно от първите подобни в цяла Гърция) между много органи (Асоциацията на хотелиерите на Кавала-Тасос, Гръцките туристически маркетинг камари и др.) за туристическо общо популяризиране на Кавала и Тасос под наименованието "Кавала и остров Тасос партньорство за туризъм". Със спонсорството на всички участващи организации и асоциации, са проведени поредица от промоционални действия, разделени в две

категории: първата е пътуването на журналисти от целеви страни, а втората се отнася до действия в дигитална среда, създаване на съдържание и съответно популяризиране на пазарите, които са от значение за дестинациите Кавала и Тасос.

Целенасочените действия, предприети както от местната власт, така и от туристическия бизнес, и най-вече създаденото сътрудничество между тях за популяризирането на Тасос като дестинация имат за цел да доведат до популяризирането на региона и удължаването на туристическия сезон. Тези действия ще окажат влияние върху туристопотока през следващите години.

IV. Измерване на туристическите потоци и броя на посещенията

1. Профил на туристите и продължителност на престоя

Към момента Община Гърмен е дестинация предимно за СПА/ балнеотуризм и семейна почивка. Към момента преобладават туристически посещения с **продължителност 2-3 дни**. Посещенията на културно-историческите и природните обекти се нарастват в периода 2017 – 2019 г.

Интерес за туристите представляват не само СПА почивките, но и комбинирането на посещенията с други видове туризъм, насочени към природни и културно-исторически обекти.

Според възрастовия профил на туристите, участвали в Проучване 1 резултатите показват следната приоритизацията на факторите, които са били решаващи при избора на дестинация Гърмен за туристическото им посещение:

- ✓ на възраст до 25 г.:
 - културно-исторически забележителности
 - естествена околна среда/ природа и местна кухня
- ✓ на възраст 26 - 35 г.:
 - естествена околна среда/ природа
 - културно-исторически забележителности и настаняване и инфраструктура
 - гостоприемство и местна идентичност
- ✓ на възраст 36 - 45 г.:
 - естествена околна среда/ природа
 - настаняване и инфраструктура

- културно-исторически забележителности
- ✓ на възраст 46 - 65 г.:
 - културно-исторически забележителности
 - естествена околна среда/ природа
- ✓ над 65 г.: естествена околна среда/ природа

Проучванията, извършени в рамките на проекта показват, че природата и културно-историческите забележителности са това, което може да привлече туристи. Те притежават висок потенциал за осигуряване на важно място на туризма в местната икономика. Проучванията показват (Етап 1 на Дейност 3, извършени в началото на проекта), че **повече от 40 % от туристите**, посетили дестинация Гърмен с цел СПА туризъм, **посещават и културно-исторически и природни забележителности** при престоя си.

Основна цел на посещенията туристите на остров Тасос е ваканция с времетраене над 4 дни, дължаща се на изключителните плажове на Зеления остров. Продължителност на престоя на туристите на остров Тасос:

- 52% 8-13 дни
- 33% 4-7 дни
- 8% 1 ден
- 7% 2-3 дни

Наред с морето и плажовете, Тасос островът притежава изключително богато историческо и природно наследство. **Около 30 % от туристите**, дошли на острова с цел почивка, **посещават културно-историческите забележителности, природни забележителности.**

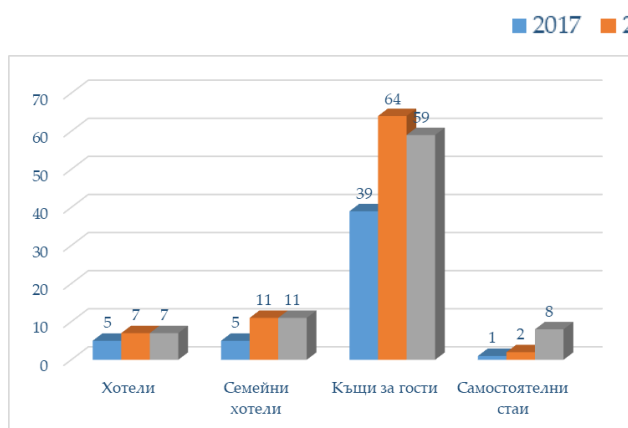
Основната цел на настоящия втори етап от проучванията, част от Дейност 3 е **измерването изменението на туристопотока през 2019 г., спрямо 2017 г.** (базова стойност) в регионите Гърмен и Тасос, въз основа на която, за да се определи въздействието от изпълнението на Проект: B2.6c.09/28.09.2017 „Инициатива за подобряване капацитета и достъпа до туристически дестинации в трансграничния район“, „Дестинации за всички“.

2. Настанителна база

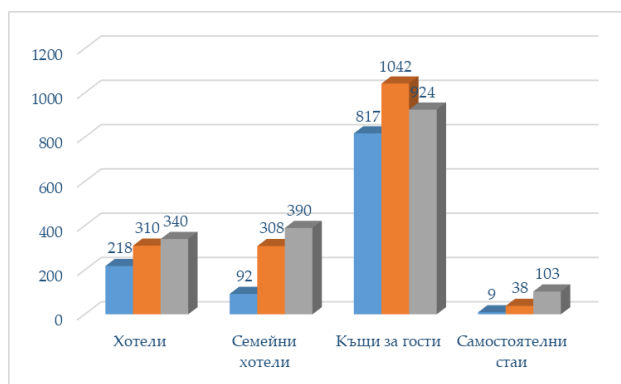
Гърмен

В периода 2017 – 2019 г. в Община Гърмен е подобрена настанителната база, не само че е увеличен нейният капацитет а и вече има 4-звезен хотел, като през 2017 г. най-високата категория са 3-звездни хотели.

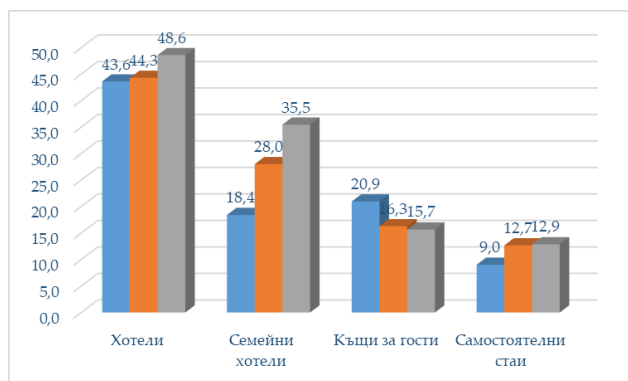
Хотелите през 2017 г. са общо 5 на брой, от категория 1, 2 и 3 *. През 2019 г. вече са 7, като един от тях е с категория 4*. Нараства средният капацитет на легловата база на хотелите и семейните хотели, което показва подобряване качеството на услугите по настаняване, водещо до по-висока удовлетвореност на туристите и увеличение на туристопотока. Данните за настанителната база в периода 2017 – 2019 г. са представени на следващите фигури:



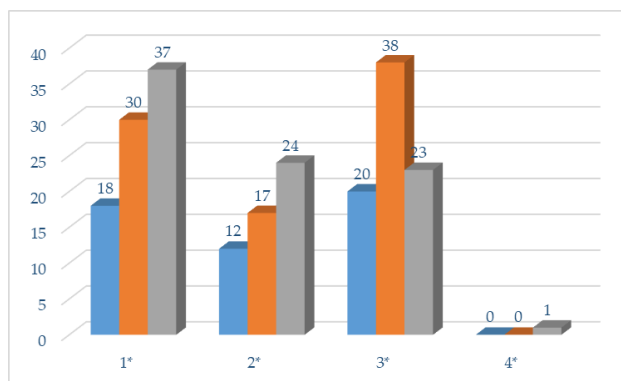
Фигура 2 Места за настаняване



Фигура 3 Брой легла



Фигура 4 Среден капацитет на легловата база



Фигура 5 Структура по категории

Легловата база (брой легла) в Община Гърмен нараства с близо 55 % през 2019 г., в сравнение с 2017 г., (1136 легла през 2017 г., 1757 легла през 2019 г.). Това е изключително значение за нарастването на туристопотока, тъй като през 2017 г. се отбелязва нужда от увеличаване и подобряване на настанителната база, най-вече за СПА туризма.

Тасос

Легловата база в хотели на остров Тасос възлизат на 10 500 легла през 2018 г., при 10 313 през 2017 г., по официалната статистика на ЕОТ. Наред с това, не може да се определи точният брой на легловата база в частни квартири, но по индикативни данни те са над 14 000 за 2018. Също така на острова има много хотелски единици с малък капацитет, но също така и 15 комплекса с 4 и 5 звезди. През последното десетилетие са инвестирани около 150 милиона евро в нови хотели и реновиране на блокове. Тасос се превърна в международна дестинация, привличаща много туристи от Балканите, но също така и поляци, унгарци, британци, германци, руснаци и скандинавци, тъй като летище „Кавала Александър Велики“ сега е свързано с директни полети от и до много европейски градове.

3. Туристически потоци – Гърмен и Тасос

Броят посещения на подкрепените обекти по проект „Дестинации за всички“, в т.ч.:

- изворите от натурални минерални води в Община Гърмен;
- местата в община Гърмен, на които ще бъдат поставени паркингите за велосипеди, доставени по проекта;
- къмпинга в Община Тасос.

е изчислен въз основа на официалната информация за броя на реализираните нощувки и посещенията на основните туристически обекти в Гърмен и Тасос. Чрез математически модел, основаващ се на процентното изражение на броя туристи, посетили дестинациите с цел почивка и осъществили посещение на културни и природни забележителности, определен чрез анкетните проучвания, направени при Етап 1 в началото на проекта.

Обобщената информация в началото и края на проекта за регионите Гърмен и Тасос е представена в следващата таблица, разработена в съответствие с матриците – бази данни, част от Методология за извършване на проучване сред туристическите потоци (Под-дейност 3.1 от Договор №118/16.04.2018 г.):

Таблица 2 Туристопоток – подкрепени обекти, източници НСИ и ELSTAT, Община Гърмен и Община Тасос

	година	2017	2018	2019
		*(за проучване I и II)	*(за проучване II)	
Гърмен	брой места за настаняване	50	85	85
Тасос		209	210	215

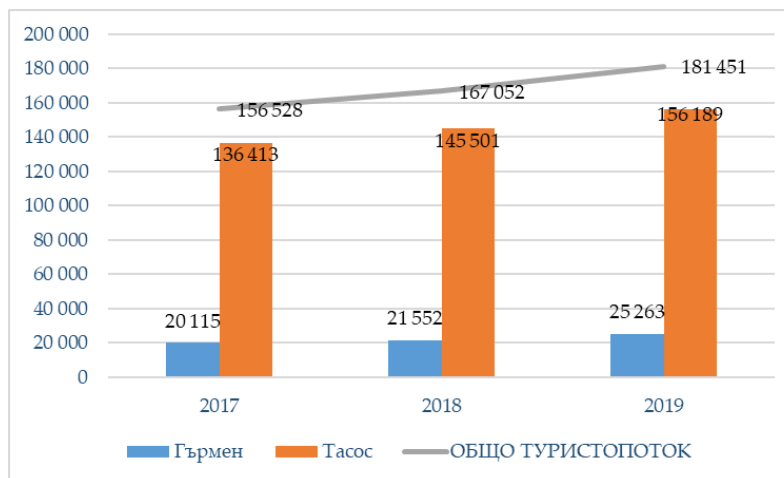
Гърмен	брой легла в местата за настаняване	1 136	1 698	1 757
Тасос		10 313	10 500	10 850
Гърмен	брой реализирани нощувки - общо	93 626	99 640	121 107
Тасос		771 580	841 022	925 124
Гърмен	брой пренощували лица	34 421	36 632	44 524
Тасос		252 540	275 269	302 795
Гърмен ⁴	Брой посещения на основни туристически обекти	6 347	6 899	7 453
Тасос ⁵		60 651	62 920	65 350
Гърмен	Относителен дял на пренощувалите туристи, посещаващи подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности	40,0%	40,0%	40,0%
Тасос		30,0%	30,0%	30,0%
Гърмен	Брой туристи, посетили дестинациите с основна цел СПА/ лятна почивка, посетили също подкрепените по проекта обекти	13768	14653	17810
Тасос		75762	82581	90839
Гърмен	ТУРИСТИЧЕСКИ ПОТОЦИ - посещения на подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности	20 115	21 552	25 263
Тасос		136 413	145 501	156 189
		ОБЩО ТУРИСТОПОТОК	156 528	167 052
Гърмен	Оценка на индикатора		1436	3711
Тасос			9088	10688
Гърмен	ОБЩА ОЦЕНКА НА ИНДИКАТОРА		10 524	14 399

Данните показват нарастване броя на посещенията на подкрепените по проекта обекти с културно или природно наследство и забележителности с

⁴ Античен римски град Никополис ад Нестум и Ландшафтно-исторически парк “Градище”

⁵ Археологически музей, Музея на захтина, Светилищата на Артемида и Дионисийи, Античен театър, Акрополът и храмът на Атина

10 524 туристи през 2018 спрямо 2017 г. и с 14 399 туристи през 2019 спрямо 2018 г.:



Приносът на проекта има значителен принос за увеличения туристопоток. През 2018 г. туристите в община Гърмен (посетили подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности) са с 1 436 повече, в сравнение с 2017 г. или нарастването е със 7,14 %. На остров Тасос през 2018 г. нарастването на туристите, посетили подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности е с 9 088 спрямо 2017 г. – с 6,66%. Данните за 2019 г. също показват значителен прираст в показателя като: В община Гърмен, туристите са повече с 2 711, в сравнение с 2018 г., което е нарастване от 17,22 %. На острова нарастването е със 7,35% или 10 688 туристи повече са посетили.

Тази положителна тенденция дава основание да се смята, че всички целенасочени дейности по подобряване на достъпа до обектите, разработване на промоционален филм, 3D дигитализации, промоционални материали, инфотурове и др., дейности извършени в рамките на проекта дават изключително добър резултат. Привличането на повече туристи има пряко изражение върху цялостното икономическо развитие на териториите.

V. Прогноза за туристическото развитие в района на община Гърмен и община Тасос

1. Влияние на COVID-19 върху туризма и справяне с последиците от пандемията

Една от основните икономически дейности, която основно беше засегната от COVID-19 през настоящата 2020 г., е туризмът. Това е еднакво валидно както за дестинация Гърмен, така и за Тасос. Липсват официални статистически данни за влиянието на COVID-19 върху туристопотока за цялата 2020 г.

По данни от Единната система за туристическа информация (ЕСТИ) на България, пренощувалите лица в община Гърмен за периода от 01.06.2020 до 31.08.2020 е 14 455, при 30 049 за същия период на 2017 г., което е спад с близо 50%.

По данни от хотелиери от зеления остров е регистриран спад в оборота от 70-80% през 2020, в сравнение с 2019 г., стотици загубени работни места, във връзка с ограниченията за пътуване, продължили повече от три месеца. Необходима е финансова подкрепа за бизнеса в областта на туризма, особено за малкия бизнес, за справяне с последиците от пандемията COVID-19.

Тъй като в световен мащаб не може да се прогнозира края на COVID-19, както и бъдещото му влияние върху развитието на туризма и туристопотока, настоящото взема предвид всички дейности и усилия, насочени към развитието на туризма в общините Гърмен и Тасос и разглежда изменението на туристическите потоци в сценарии без COVID-19.

2. Прогноза, сценарий без COVID-19

За целите на настоящото проучване, основавайки се на подобрените туристически условия, както в Гърмен, така и в Тасос, в областта на планирането, подкрепата на туристически обекти, множеството промоционални мерки, в т.ч. реализирани в рамките на проекта, повишеният туристопоток през всяка от годините след началото на проекта – 2018 и 2019 г., е направена настоящата прогноза. Тя разглежда туристическото развитие при условия без тазгодишната пандемия, която никой не би могъл да предвиди.

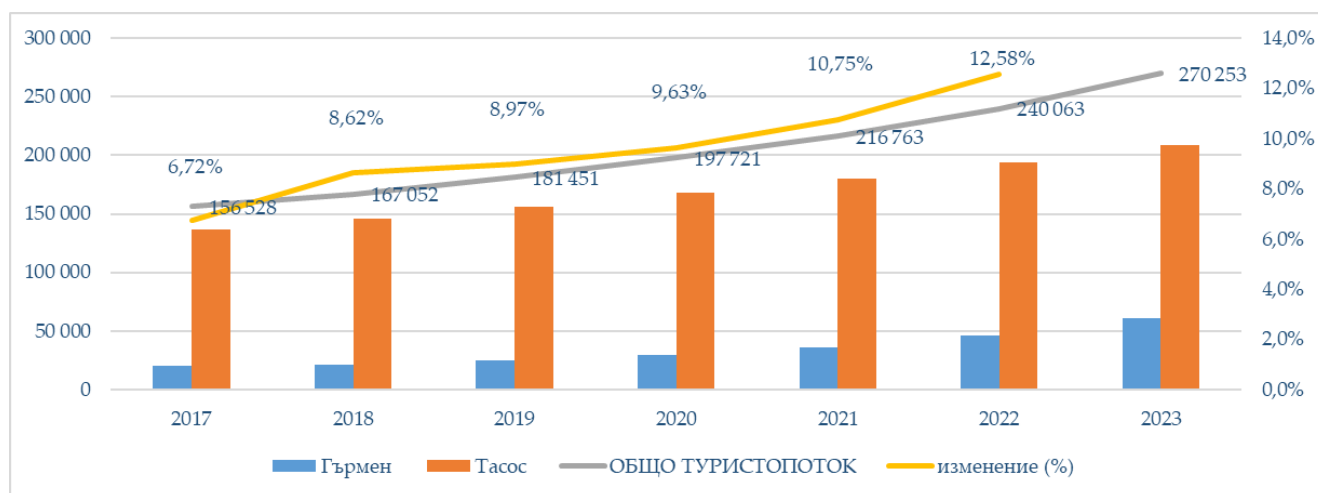
Данните за нарастването на туристопотока, отчетено през 2018 и 2019 г., базирано на официалните източници са взети като основен показател за прогнозата на туристическото развитие до 2023 г. Използван е математически метод

екстраполацията, при която търсената функция се замества със сходна, като в случая това % на нарастване. Екстраполацията е единственият възможен метод при прогнозиране стойностите на времева функция за бъдещи моменти от време.

В настоящата прогноза е използван трендът на нарастване на показателя за известния ни период (2017 – 2019 г.), удължавайки времевия диапазон до 2023. Това изключва непредсказуеми събития, каквото е влиянието на COVID-19 върху туризма и съответно туристопотока. Методът на екстраполация дава добри резултати, когато се използва да се удължи графика на приблизително линейна функция, или, когато удължението не е твърде далече от наличните данни.

В следващата графика и таблица са представени данните за туристическата прогноза за периода до 2023 г.:

Фигура 6 Прогноза за туристическите потоци в периода до 2023 г. (сценарий без COVID-19)



При разгледания сценарии, екстраполацията на данните показва, че изпълнението на проекта има потенциал да допринесе за увеличаване на туристическите потоци в подкрепените обекти със средно по над 10 000 туристи годишно общо за двете дестинации Гърмен и Тасос.

Таблица 3 Прогноза за нарастването на туристите в община Гърмен и община Тасос

	година	2017	2017	2019	2020	2021	2022	2023
Гърмен	ТУРИСТИЧЕСКИ ПОТОЦИ - посещения на подкрепените обекти с културно или природно наследство и забележителности	20 115	21 552	25 263	29 986	36 476	46 044	61 117
Тасос		136 413	145 501	156 189	167 735	180 287	194 019	209 136
		ОБЩО ТУРИСТОПОТОК	156 528	167 052	181 451	197 721	216 763	240 063
Гърмен	изменение (брой)		1436	3711	4 724	6 489	9 569	15 073
	изменение (%)		7,14%	17,22%	27,3%	37,4%	47,5%	57,5%
	тренд			10,1%	10,1%	10,1%	10,1%	10,1%
Тасос	изменение (брой)		9088	10688	11 546	12 552	13 732	15 116
	изменение (%)		6,66%	7,35%	8,0%	8,7%	9,4%	10,1%
	тренд			0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
ОБЩА ОЦЕНКА НА ИНДИКАТОРА	изменение (брой)		10 524	14 399	16 270	19 042	23 300	30 189
	изменение (%)		6,7%	8,6%	9,0%	9,6%	10,7%	12,6%

Тъй като туристическият сектор е изправен пред сериозна криза, всички прогнози за туристическото развитие са индикативни. развитието на туризма в близкото бъдеще изцяло зависи от степента в която браншът ще се справи с последиците в икономически аспект от кризата, породена от световната пандемия COVID-19.

Приоритет при планирането на туризма, наред с мерки за подпомагане на сектора за справяне с последиците следва да останат и:

- ✓ подобряване на техническата инфраструктура - пътища, улици, градска среда
- ✓ разнообразяване на туристическите дейности и промотиране/ рекламата
- ✓ подобряване състоянието на културно-историческите и природни обекти
- ✓ подобряване на достъпа за хора с увреждания